

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Journal of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University

ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2566 Vol. 6 No. 2 July - December 2023

ISSN 2630-0516

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ภายใต้การดำเนินงานของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ได้จัดทำวารสารวิชาการขึ้นเพื่อเป็นการเผยแพร่ องค์ความรู้ ผลจากการค้นคว้า วิจัยแง่มุมต่าง ๆ เผยแพร่แก่สาธารณชน กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการผลงานโดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้นิพนธ์ทราบล่วงหน้า การพิจารณาของกองบรรณาธิการในการพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานลงวารสารฯ ถือเป็นขั้นสุดท้าย

วัตถุประสงค์ของการจัดพิมพ์วารสาร

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการหรือผลงานวิจัยที่มีคุณภาพด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2. เพื่อเป็นสื่อในการนำเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ชุตินาฏ ชรีวิบูลย์	อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.นันทิยา น้อยจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต ผังนรินทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ ยอดฉิม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บรรณาธิการ

อาจารย์ นภาพร สุวรรณโชติ	บรรณาธิการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศราวุฒิ ไวยสุศรี	บรรณาธิการรอง
นางสาวศิริธรรม จิตต์งาม	ผู้ช่วยบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ รัศมี	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงศ์	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ แฉล้มวงษ์	สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ รัฐฉัตรานนท์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สิงหนาท น้อมเนียน	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.รักสงบ วิจิตรโสภณ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต สิทธิธิดกุล	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญาพร พจนปัญญา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มรกต วรชัยรุ่งเรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ดร.อังคณา เหลืองนภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ดร.ศยามล เจริญรัตน์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ดร.มณฑรัตน์ รุ่งเรืองธรรม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

กองการจัดการ

นางสาวอนินธิตา เพ็ชรแสง	นายสิริธนธรร จิตรที่ปต์ธนาชาติ
นายไพรัช ศิริวัฒนพิศาล	

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ (ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน, ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม)

เจ้าของวารสาร

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

สำนักงาน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เลขที่ 1 ถนนอุททองนอก แขวงดุสิต เขต
ดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300 โทร. 0 2160 1280 โทรสาร. 0 2160 1283 Email: hs_ssrujournal@ssru.ac.th
เว็บไซต์ <http://www.journal.ssru.ac.th/index.php/hssru>

พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด ดี-วิทย์ (สำนักงานใหญ่) 589/1091 ถ.เจริญสนทวงศ์ แขวงบางอ้อ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร
10700 โทรศัพท์ 08 1132 1651

ออกแบบปก

นายณรงค์ฤทธิ์ คิดเห็น

“บทความที่ลงพิมพ์ เป็นข้อคิดเห็นของผู้เขียนเท่านั้น
บรรณาธิการผู้พิมพ์ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องและไม่ต้องรับผิดชอบใดๆ”

สารบัญ

บทความวิจัย	หน้า
การวิเคราะห์ประเภทของข้อความพระบรมราโชวาท ในรัชกาลที่ 9 ที่ พระราชทานในพิธีพระราชทาน ปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย Discourse Genre Analysis of King Rama IX's Speeches Given in Graduation Ceremony of Universities in Thailand บุญยจรรย์ สรสีสม*, ชลธิชา สุดมุข, สุวรรีย์ ยอดฉิม, เสาวลักษณ์ แซ่ลี้, เคิร์ก เพอร์สัน Puncharee Sornsrisom*, Cholphicha Sudmuk, Suwaree Yordchim, Saowalak Salee, Kirk Person	7-18
การประยุกต์เทคนิคภูมิสารสนเทศสำหรับศึกษาการขยายตัวของเมืองภูเก็ต Application of Geoinformation technique for studying Phuket's Urban Expansion ภัทรพงศ์ งานสกุล*, อาริยา ภูระหงษ์, วาสนา สุรีย์เตชะกุล, ศศิธร เจตานนท์ Pattarapong Ngansakul*, Ariya Poorahong, Wasana Suridechakul, Sasitom Chetanont	19-25
ทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งสำหรับประชาชนผู้ได้รับสิทธิในพื้นที่เทศบาลนครอ้อมน้อย The attitude of the people to the administration in accordance with the principles of good governance in the formulation of the project 50-50 Co-payment For eligible citizens, in the municipality area is Omnoi พลอยไพลิน ดันเจริญพงศ์*, นัทนิชา โชติพิทยานนท์ Ploypirin Tonjaleanpong, Natnich Chotpittayanon	26-39
การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร The Academic Administration Affects Effectiveness for Learner Skills in the 21st Century under the Office of Secondary Educational Service Area, Bangkok กมลพร ทองนุช*, ศิริพงษ์ เสาภายาน, กิจพิณัฐ อุสาโห Kamonporn Thongnuch*, Siripong Sauphayana , Kitpinit Usaho	40-54

สารบัญ(ต่อ)

บทความวิจัย	หน้า
แนวทางการพัฒนาบทบาทของภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนส่งเสริม กลุ่มอาชีพกัญพัฒนา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร Guidelines for the Development of Roles of Network Partners in Supporting and Promoting the Phatpat Occupational Group, Dusit District, Bangkok เพ็ญนา ปาละปิ่น <i>Pennapa Palapin</i>	55-67
การพัฒนาเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี A Development of Website of the Information Science and Library Science Program Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University ศราวุฒิ ด้วงเป้า*, ไชยยา รักษ์มิตร, พรเพ็ญ จุไรยานนท์, ชนัยกานต์ เปี่ยมสง่า <i>Sarawut Duangbao*, Chaiya Rukmit, Pornpen Juraianon, Chanaikarn Piemsang</i>	68-85
การสร้างแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษาชาวจีน Creation of Thai Language for Communication Textbook for Chinese Students ชาญเดช เทียนทอง*, อรวรรณ บรรจงศิลป, นภดล พูลสวัสดิ์, จินต์สินี ฤกษ์ขวัญยังมี <i>Chandat Thianthong*, Orawan Banjongsilp, Napadon Poonsawat, Jinsinee Reogkwanyongmee</i>	86-100
รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะเพื่อการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษในศูนย์ การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว A Model for Enhancing the Capacity of Disabilities Children for Additional Occupation in the Special Education Center, Sakaeo Province อุทุมพร เลิศทรัพย์อนันต์*, พระมหาประกาศิต สิริเมโธ, ภูริวัจน์ ปุณยวุฒิปรีดา <i>Utumporn Lertsapanan*, Phramaha Prakasit Sirimedho, Phuriwat Punyawutpreeda</i>	101-113

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย

หน้า

การใช้ Flipgrid เพื่อเพิ่มความสามารถ ในการพูดภาษาอังกฤษในรายวิชาการฟังพูด
ภาษาอังกฤษของนักศึกษา 114-127

Using Flipgrid to Enhance Students' Speaking Performance in Listening-Speaking Course

กัญญา พรสวัสดิ์ยิ่ง

Kanya Pornwasanying

การปรับตัวในยุคชีวิตวิถีถัดไปของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร
ในเขตภาคกลางตอนล่าง กลุ่ม 2 128-142

Adaptation During the Next Normal of Community Enterprises in Processed and
Food Product Groups in the Lower Central Region, Group 2

เปรมระพี อูยามาวีร์หิรัญ*, ชญาภัทร์ ก่ออารีโย, ธนภาพ โสตรโยม, น้อมจิตต์ สุธิบุตร

Premraphi Ooaymaweerahirun, Chayapat Kee-ariyo, Thanapop Soteyome,*

Nomjit Suteebut

การวิเคราะห์ประเภทของข้อความพระบรมราโชวาท ในรัชกาลที่ 9 ที่ พระราชทานในพิธีพระราชทาน ปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย

บุญยจริย สรสีสม*, ชลธิชา สุตมข, สุวริย์ ยอดนิม, เสาวลักษณ์ แซ่ลี, เคิร์ก เพอร์ชัน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา

E-mail: thaimcru.examination@gmail.com*

*ผู้ประสานงานหลัก

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ประเภทของข้อความพระบรมราโชวาท รัชกาลที่ 9 ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ใช้การวิเคราะห์ภาษาระดับข้อความตามแนวทางภาษาศาสตร์ตามหลักเกณฑ์ภาษาของลองเอเคอ (1968) 9 หลักเกณฑ์ และหลักเกณฑ์สังคมของเพอร์ชัน (1993) 3 หลักเกณฑ์ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพที่คัดเลือกข้อมูลแบบเจาะจงจาก “ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ระหว่าง พ.ศ. 2493-2548” ของกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (2550) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกข้อมูล 3 เกณฑ์ คือ 1) คัดเลือกข้อมูลพระบรมราโชวาทฯ ที่รัชกาลที่ 9 พระราชทานให้กับมหาวิทยาลัยในประเทศไทยทั้งในกรุงเทพฯ และภูมิภาค 2) คัดเลือกข้อมูลพระบรมราโชวาทฯ ปีที่มีข้อมูลมากที่สุด คือ พ.ศ. 2520 และ 3) คัดเลือกข้อมูลพระบรมราโชวาทฯ ที่รัชกาลที่ 9 พระราชทานให้กับมหาวิทยาลัยของรัฐ ไม่รวมมหาวิทยาลัยเปิดและสถาบันทางเทคโนโลยี จำนวน 19 องค์ 10 มหาวิทยาลัย ผลการวิเคราะห์พบว่าพระบรมราโชวาทฯ เป็นข้อความประเภท “คำสอน” พบรูปภาษาที่ชี้หลักเกณฑ์จำนวน 1,940 ครั้ง เรียงลำดับรูปภาษาที่เป็นตัวชี้หลักเกณฑ์จากลำดับมากที่สุดไปหาน้อยสุด 1) หลักเกณฑ์อนุพากย์บอกเล่า 703 ครั้ง 36.24% 2) หลักเกณฑ์การเชื่อมโยงภายในข้อความ 642 ครั้ง 33.09% 3) หลักเกณฑ์การใช้บุรุษสรรพนาม 211 ครั้ง 10.88% 4) หลักเกณฑ์ลำดับเหตุการณ์ตามเวลา 185 ครั้ง 9.54% 5) หลักเกณฑ์ชุดคำสอน 69 ครั้ง 3.55% 6) หลักเกณฑ์อนุพากย์คำสั่ง 59 ครั้ง 3.05% 7) หลักเกณฑ์ชุดเหตุผล 50 ครั้ง 2.57% 8) หลักเกณฑ์การกล่าวอ้างโดยตรง 21 ครั้ง 1.08% และไม่พบรูปภาษาในหลักเกณฑ์ชุดกิจกรรม ผลการวิเคราะห์ด้วยหลักเกณฑ์สังคมของเพอร์ชัน (1993) พบว่าพระบรมราโชวาทฯ เป็นข้อความประเภท “คำสอนแบบบรรเทาหรือลดความเข้มงวด” เนื่องจากมีรูปภาษาที่ไม่ใช่คำสั่ง จำนวน 36 ครั้ง 61.02%

คำสำคัญ : การวิเคราะห์ข้อความ, ประเภทข้อความภาษาไทย, ข้อความพระบรมราโชวาท รัชกาลที่ 9

Discourse Genre Analysis of King Rama IX's Speeches Given in Graduation Ceremony of Universities in Thailand

Puncharee Sornsrison*, Cholticha Sudmuk, Suwaree Yordchim, Saowalak Salee,

Kirk Person

Graduate School, Suan Sunandha University

E-mail: thaimcru.examination@gmail.com*

*Corresponding author

Abstract

This study aims to analyze the discourse genre of King Rama IX's Speech at the graduation ceremony of universities in Thailand, using nine of Longacre's language criteria (1968) and three Person's social criteria (1993). A qualitative research methodology is applied for the selected specific data from "The Collection of King Rama IX's Speech during 1950-2005" of the Government Pension Fund (2007). There are 3 data selection criteria which are 1) selected the information of King Rama IX's speech given to the universities in Thailand both in Bangkok and the region 2) selected the information of King Rama IX's speech which appeared in the year with the highest amount of data was 1977 and 3) selected the information of King Rama IX's speech; bestowed on the state universities, excluding the open universities and the institutes of technology, totaling 19 from 10 universities. According to the analysis of King Rama IX's speech based on the language criteria, the discourse of King Rama IX's speech was classified as a "hortatory genre". The language forms indicator was found 1,940 times in the data, arranging from highest to lowest as follows: 1) indicative clause criteria 703 times 36.24% 2) inter-paragraph linkage criteria 642 times 33.09% 3) person orientation criteria 211 times 10.88% 4) chronological orientation criteria 185 times 9.54% 5) series of moral criteria 69 times 3.55% 6) imperative clause criteria 59 times 3.05% 7) series of reason criteria 50 times 2.57% 8) direct quotation criteria 21 times 1.08%. For the analysis of social criteria of Person, K. (1993), it is found that the hortatory discourse of King Rama IX's speech was classified as a "mitigated hortatory" because of the highest presence of non-command language forms, 36 times, representing 61.02%.

Keywords: Discourse Analysis, Thai Discourse Genre, King Rama IX's Speech

บทนำ

เนื่องจากพระบรมราโชวาท รัชกาลที่ 9 ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย มีลีลาภาษาที่สื่อสารอย่างตรงไปตรงมา ถ้อยคำสละสลวย ประโยคสื่อความหมายชัดเจน มีสาระให้ข้อคิดคำสอนกับบัณฑิตในการพัฒนาตนเอง และนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ ลักษณะโดดเด่นทางภาษาและคุณค่าทางคำสอนนำไปสู่การศึกษาวิจัยการวิเคราะห์ประเภทของข้อความพระบรมราโชวาทฯ โดยนำแนวทางภาษาศาสตร์ศึกษาหน่วยไวยากรณ์ภาษาไทยในระดับข้อความ ได้แก่ มุมมองการวิเคราะห์ประเภทของข้อความทั้งด้านภาษาซึ่งพัฒนาโดยลองเอเคอ (Longacre, R.1968) และด้านสังคมซึ่งพัฒนาโดยเพอร์สัน (Person, K. 1993) มาเป็นแนวทางการวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้ การวิเคราะห์ภาษาระดับข้อความ คือ การศึกษาหน่วยภาษาที่ปรากฏต่อเนื่องกันในระดับที่สูงกว่าประโยคเดี่ยว ๆ ความสัมพันธ์กับบริบทของข้อความทั้งมิติทางภาษาและมิติทางสังคม (ชลธิชา บำรุงรักษ์: 2558, น. 133, Cook, G.: 1994, p. 23 และ ปัทมา พัฒน์พงษ์: 2561, น. 9) นักภาษาศาสตร์นำแนวคิดการวิเคราะห์ประเภทของข้อความมาศึกษาลักษณะข้อความภาษาไทยของงานเขียนหลายประเภท เช่น การศึกษาบทนำของบทความวิจัยภาษาไทยด้านการศึกษาและการแพทย์ (Jogthong, C., 2001) การวิเคราะห์เปรียบเทียบบทความวิจัยทางวิทยาศาสตร์ (Oneplee, J., 2008) การวิเคราะห์ข้อความคำเทศนาของพระพยอม (Person, K., 1993) เป็นต้น การวิเคราะห์ประเภทของข้อความภาษาไทยในงานวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์พระบรมราโชวาทซึ่งรัชกาลที่ 9 พระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร คำ “พระบรมราโชวาท” พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 ให้ความหมายว่าเป็น “คำสั่งสอนของพระราชา” งานวิจัยนี้นำการวิเคราะห์ข้อความเชิงภาษาศาสตร์วิเคราะห์พระบรมราโชวาทฯ ว่าเป็นข้อความประเภทคำสอนหรือไม่ โดยใช้หลักเกณฑ์ทางด้านภาษาของลองเอเคอ (1968) ในการตรวจสอบ หากพบว่ามีลักษณะเป็นข้อความประเภทคำสอนจะนำหลักเกณฑ์ทางด้านสังคมของเพอร์สัน (1993) ซึ่งใช้ปัจจัยทางสังคมวิเคราะห์รูปแบบการใช้คำในข้อความภาษาไทยประเภทคำสอนที่มีระดับความเข้มงวดของคำแตกต่างกันมาวัดระดับว่าพระบรมราโชวาทดังกล่าวเป็นข้อความประเภทคำสอนโดยตรงหรือโดยอ้อม

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์ประเภทของข้อความพระบรมราโชวาท รัชกาลที่ 9 ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลในการวิจัยนี้ คือ พระบรมราโชวาท รัชกาลที่ 9 พิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ซึ่งพระองค์เสด็จฯ พระราชทานปริญญาบัตรครั้งแรก ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อเสด็จนิวัติกลับสู่ไทย พ.ศ. 2493 หลังจากนั้นเสด็จฯ พระราชทานปริญญาบัตรด้วยพระองค์เองเป็นเวลานานกว่า 50 ปี จนกระทั่ง พ.ศ. 2548 ต้องยุติพระราชกิจนี้ด้วยพระชนมพรรษาที่มากขึ้น ทุกครั้งที่เสด็จฯ ไปพระราชทานปริญญาบัตร รัชกาลที่ 9 พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่บัณฑิตทุกมหาวิทยาลัย ซึ่งกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการรวบรวมใน “ประมวลพระบรมราโชวาท

และพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ระหว่าง พ.ศ. 2493-2548” มีพระบรมราโชวาทจำนวน 471 องค์ งานวิจัยนี้ใช้วิธีการคัดเลือกข้อมูลแบบเจาะจง มีเกณฑ์การคัดเลือกข้อมูล 3 เกณฑ์ ดังนี้

1.1 คัดเลือกข้อมูลพระบรมราโชวาทของรัชกาลที่ 9 ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยทั้งในกรุงเทพมหานครและภูมิภาค

1.2 คัดเลือกข้อมูลพระบรมราโชวาท ที่ปรากฏในปีที่มีจำนวนข้อมูลมากที่สุด คือ ปี พ.ศ. 2520

1.3 คัดเลือกข้อมูลพระบรมราโชวาท ที่รัชกาลที่ 9 พระราชทานให้กับมหาวิทยาลัยของรัฐ ไม่รวมมหาวิทยาลัยเปิดและสถาบันทางเทคโนโลยี ได้ข้อมูลเป็นพระบรมราโชวาท จำนวน 19 องค์ ดังนี้

ตารางที่ 5 ข้อมูลพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร พ.ศ. 2520

มหาวิทยาลัยในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร			
มหาวิทยาลัยในกรุงเทพ	จำนวน	มหาวิทยาลัยในภูมิภาค	จำนวน
1. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	4 องค์	1. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1 องค์
2. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	4 องค์	2. มหาวิทยาลัยขอนแก่น	1 องค์
3. มหาวิทยาลัยศิลปากร	2 องค์	3. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา	1 องค์
4. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	3 องค์	4. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	1 องค์
5. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	1 องค์	รวม	4 องค์
6. มหาวิทยาลัยมหิดล	1 องค์		
รวม	15 องค์	รวมทั้งสิ้น	19 องค์

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 งานวิจัยนี้ใช้หลักเกณฑ์ด้านภาษาของลองเอเคอ (1968) 9 หลักเกณฑ์ วิเคราะห์ประเภทข้อความพระบรมราโชวาท จำนวน 19 องค์ หลักเกณฑ์ด้านภาษา แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1) หลักเกณฑ์เดิม มี 2 หลักเกณฑ์ คือ 1) ลำดับเหตุการณ์ตามเวลา และ 2) บุรุษสรรพนาม 2) หลักเกณฑ์เพิ่มเติม มี 7 หลักเกณฑ์ คือ 1) การเชื่อมโยงความภายในย่อหน้า 2) อนุพากย์บอกเล่า 3) อนุพากย์คำสั่ง 4) ชุดเหตุผล 5) ชุดคำสอน 6) ชุดกิจกรรม และ 7) การกล่าวอ้างโดยตรง

2.2 นำผลการวิเคราะห์ข้อความพระบรมราโชวาท ด้วยหลักเกณฑ์ด้านภาษาแต่ละหลักเกณฑ์มาจัดลำดับว่าพบรูปภาษาใดที่บ่งชี้หลักเกณฑ์มากที่สุดถึงน้อยสุดและมีลักษณะการพบอย่างไร

2.3 สรุปผลการวิเคราะห์ในข้อ 2.2 ว่าข้อความพระบรมราโชวาท เป็นข้อความประเภทใด

2.4 หากผลการวิเคราะห์ในข้อ 2.3 เป็นข้อความคำสอน จะนำหลักเกณฑ์ทางสังคมของเพอร์ซัน (1993) ใช้วิเคราะห์ข้อความพระบรมราโชวาท ว่ามีการใช้ภาษาที่เข้มงวดเพื่อการสอนแบบบังคับโดยตรงหรือใช้ภาษาแบบละมุนละม่อมเพื่อสอนแบบอ้อม หลักเกณฑ์ของเพอร์ซันมี 3 หลักเกณฑ์ คือ 1) คำสอนที่เป็นคำสั่งโดยตรง 2) คำสอนที่เป็นคำสั่งโดยอ้อม และ 3) คำสอนที่ไม่ใช่คำสั่ง

2.5 สรุปผลการวิเคราะห์และอภิปรายผล

ผลการวิจัย

แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 : การวิเคราะห์พระบรมราโชวาทฯ พ.ศ.2520 จำนวน 19 องค์ จาก 10 มหาวิทยาลัย ด้วยหลักเกณฑ์ทางภาษาของ Longacre (1968) ด้วยหลักเกณฑ์ทางด้านภาษา จำนวน 9 หลักเกณฑ์ ผลปรากฏพบรูปภาษาที่เป็นตัวชี้หลักเกณฑ์จำนวนทั้งสิ้น 1,940 ครั้ง จาก หลักเกณฑ์ทางด้านภาษาทั้งหมด 8 หลักเกณฑ์ ดังนี้

1. หลักเกณฑ์อนุพากย์บอกเล่า คือ การปรากฏอนุพากย์ที่ทำหน้าที่หลักในส่วนของประโยค ซึ่งบ่งชี้การแสดงออก บอกเล่า อธิบาย และให้ข้อมูลรวมถึงข้อปฏิบัติต่าง ๆ โดยพบอนุพากย์บอกเล่าใน ข้อความพระบรมราโชวาทฯ จำนวน 18 องค์ รวม 703 ครั้ง อนุพากย์บอกเล่ามี 3 ลักษณะ ดังนี้

1.1) อนุพากย์บอกเล่าที่ผู้พูดใช้กล่าวและประกาศให้ผู้ฟังทราบ เช่น “ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในโอกาสนี้” (จพ. 10-1)

1.2) อนุพากย์บอกเล่าที่มีการเชื่อมโยงความระหว่างย่อหน้า เช่น “เพราะฉะนั้น บัณฑิตผู้มีการศึกษาอันสมบูรณ์แล้ว” (มธ.01-1)

1.3) อนุพากย์บอกเล่าที่มีการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ เช่น “ท่านทั้งหลายเล่าฝึกหัดเป็นนักปฏิบัติมาแล้วไม่น้อยทีเดียว” (มศว.03-1)

2. หลักเกณฑ์การเชื่อมโยงความภายในย่อหน้า คือ การเชื่อมโยงของข้อความภายในย่อหน้า พบในพระบรมราโชวาทฯ 17 องค์ รวม 642 ครั้ง การเชื่อมโยงความภายในย่อหน้ามี 2 ลักษณะ คือ

2.1) การเชื่อมโยงความในระดับคำ เป็นการเชื่อมต่อข้อความโดยมีคำเชื่อมที่แสดงความสัมพันธ์ของประโยคที่ตามมา เรียงลำดับจากที่ปรากฏมากที่สุดไปน้อยที่สุด ดังนี้

2.1.1 ความสัมพันธ์แบบคล้ายตาม คือ การมีคำเชื่อมที่แสดงว่าอนุพากย์ที่อยู่ต่อเนื่องกัน มีความหมายคล้ายคลึงกัน พบ 193 ครั้ง ดังตัวอย่าง “..ได้รับการศึกษาและฝึกฝนอย่างเต็มที่” (มอ.07)

2.1.2 ความสัมพันธ์ทางเวลา คือ การมีคำเชื่อมที่แสดงความเกี่ยวพันทางเวลาระหว่างประโยคที่ติดต่อกันหรือใกล้เคียงกัน พบ 46 ครั้ง เช่น “ในระหว่างเรียนกว่าจะผ่านชั้นตอนตั้งแต่เบื้องต้น” (มช.02)

2.1.3 ความสัมพันธ์แบบให้เลือก คือ คำเชื่อมที่แสดงการให้เลือก พบ 33 ครั้ง เช่น “หรือทำลายเรืออณึ่งที่มีอยู่แล้วลงเสียก่อน” (มธ.01-1)

2.1.4 ความสัมพันธ์แบบแสดงวัตถุประสงค์ คือ คำเชื่อมที่แสดงสถานการณ์ในประโยคที่นำมาก่อนว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในประโยคที่ตามมา พบ 21 ครั้ง เช่น “เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาออกไป ปฏิบัติงานทุก ๆ สาขาได้อย่างมีประสิทธิภาพ” (มช.04)

2.1.5 ความสัมพันธ์แบบขัดแย้ง คือ คำเชื่อมที่แสดงว่าประโยคหรือข้อความที่อยู่ต่อเนื่องหรือใกล้เคียงกันไม่เป็นไปในทำนองเดียวกัน พบ 18 ครั้ง เช่น “แต่อย่างไรก็ตามไม่ควรคิด” (จพ. 10-1)

2.1.6 ความสัมพันธ์แบบสรุปความ คือ คำเชื่อมที่สรุปสิ่งที่ได้กล่าวไปแล้ว พบ 18 ครั้ง เช่น “เพราะฉะนั้น บัณฑิตผู้มีการศึกษาอันสมบูรณ์แล้ว” (มธ.01-1)

2.1.7 ความสัมพันธ์แบบแสดงเงื่อนไข คือ คำเชื่อมที่แสดงสถานการณ์หนึ่งเป็นเงื่อนไขให้เกิดอีกสถานการณ์พบ 17 ครั้ง เช่น “ถ้าเห็นว่ายังมีความบกพร่องอันใดอยู่” (มศว.03-3)

2.1.8 ความสัมพันธ์แบบแสดงจุดสิ้นสุด คือ คำเชื่อมที่แสดงจุดจบของสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง หรือสถานการณ์หนึ่งเกิดขึ้นจนเกิดอีกสถานการณ์หนึ่ง พบ 14 ครั้ง เช่น “จนบัดนี้ ขยายไปถึงวิชาการด้านวิทยาศาสตร์” (มศก. 05-2)

2.1.9 ความสัมพันธ์แบบแสดงเหตุ คือ คำเชื่อมที่แสดงสถานการณ์หนึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดอีกสถานการณ์หนึ่ง พบ 13 ครั้ง เช่น “ไม่ใช่เพราะไม่เชื่อฟังหรือขัดขืน” (มหิตล.09)

2.1.10 ความสัมพันธ์แบบแสดงการเปรียบเทียบ คือ คำเชื่อมที่แสดงการเปรียบเทียบเหตุการณ์สถานการณ์ หรือสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง พบ 1 ครั้ง เช่น “เหมือนกับคนที่มิมองคิด” (มธ.01)

2.2) การเชื่อมโยงความในระดับไวยากรณ์ เป็นการเชื่อมโยงข้อความซึ่งใช้คำเชื่อมเพื่อขยายความของข้อความที่นำมาข้างหน้า เรียงลำดับที่ปรากฏมากที่สุดไปน้อยสุด ดังนี้

2.2.1 ความสัมพันธ์แบบอธิบายความ คือ คำเชื่อมที่แสดงความสัมพันธ์ของประโยคที่ตามมาเป็นส่วนอธิบายความประโยคที่นำมาข้างหน้า พบ 169 ครั้ง เช่น “เรียกได้ว่าครบถ้วนที่จะเป็นมหาวิทยาลัยในความหมายสากลอย่างสมบูรณ์” (มก.08)

2.2.2 ความสัมพันธ์แสดงการอ้างถึงคำพูด ความคิด หรือข้อเท็จจริง คือ คำเชื่อมที่แสดงความสัมพันธ์ที่อ้างถึงคำพูด ความคิด หรือข้อเท็จจริงของข้อความที่นำมาข้างหน้า พบ 46 ครั้ง เช่น “ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่ที่ประชุมบัณฑิตเมื่อวันวานนี้เป็นความว่า” (มศว.03-2)

2.2.3 ความสัมพันธ์แสดงความประสงค์ที่เกี่ยวข้อง คือ คำเชื่อมที่แสดงว่าประโยคที่ตามมาเป็นความประสงค์หรือเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อความข้างหน้า พบ 27 ครั้ง เช่น “โดยมองเห็นและทราบถึงประโยชน์ของการใช้” (มศว.03-2)

2.2.4 ความสัมพันธ์แบบคล้ายตาม คือ คำเชื่อมที่แสดงว่าประโยคที่ตามมามีความคล้ายตามข้อความข้างหน้า พบ 25 ครั้ง เช่น “ก็จะทำให้การกระทำทุกอย่างได้ผลสมบูรณ์เต็มเปี่ยม” (จพ.10-2)

2.2.5 ความสัมพันธ์แบบแสดงตัวอย่าง คือ คำเชื่อมที่ให้ตัวอย่างของข้อความที่กล่าวนำมาข้างหน้า พบ 7 ครั้ง เช่น “อย่างเช่นจะนำหลักวิชาโภชนาการไปแนะนำคนในชนบท” (มหิตล.09)

3. หลักเกณฑ์การใช้บุรุษสรรพนาม บุรุษสรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนคำนามที่ระบุจำนวนและลักษณะของผู้เข้าร่วมในสถานการณ์การพูด (Cystal, D.: 2008, p. 358) พบการใช้บุรุษสรรพนามในข้อความพระบรมราโชวาทฯ จำนวน 19 องค์ รวม 211 ครั้ง ดังนี้

3.1) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 เอกพจน์ คือ ผู้พูดใช้คำว่า “ข้าพเจ้า” แทนตัวผู้พูดเอง “ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมเมื่อวันวานเป็นความว่า” (จพ.10-2) พบทั้ง 19 องค์

3.2) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 พหูพจน์ คือ “ข้าพเจ้าและพระราชินี” ผู้พูดใช้พูดเริ่มต้นในการกล่าว พบทั้ง 19 องค์ เช่น “ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี” (จพ.10-1)

3.3) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งผู้พูดกล่าวถึงผู้ฟัง ในคำ “ท่าน” ผู้พูดใช้พูดในการอวยพรตอนท้ายของพระบรมราโชวาททั้ง 19 องค์ เช่น “ขอให้ท่านที่มาร่วมชุมนุมในที่นี้” (มธ.01)

3.4) การใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 ซึ่งผู้พูดกล่าวถึงบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในที่ประชุม คือ “เขา” เช่น “แต่อาจเป็นการขัดกับความเคยชินและความนิยมของเขาที่มีอยู่ก่อน” (มหิตล.09)

นอกจากนี้ยังพบว่ามีการละคำสรรพนามทั้งสรรพนามบุรุษที่ 1 และ 2 ในข้อความพระบรมราโชวาทฯ อรุษา พิมพ์สวัสดิ์ (2011) ระบุว่า ภาษาไทยมีการละคำสรรพนามในข้อความจำนวนมากทั้งในตำแหน่งประธานและกรรมของอนุพากย์หลักและตำแหน่งของประธานและกรรมในอนุพากย์

ภายใน เนื่องจากภาษาไทยเป็นภาษาที่มีการละสรรพนาม (Pro-Drop language) การวิเคราะห์การใช้คำบุรุษสรรพนามในข้อความพระบรมราโชวาทฯ พบการละคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ในตำแหน่งประธานของประโยคจำนวนมาก เช่น การละสรรพนามบุรุษที่ 1 ในตำแหน่งประธานของประโยค เช่น “ตามรายงานที่ (ข้าพเจ้า = Ø) ได้ทราบและ (ข้าพเจ้า = Ø) ได้สังเกตตลอดมา” (มศก.05-1), การละคำสรรพนามบุรุษที่ 2 ในตำแหน่งประธานของประโยคใน “อย่างเช่น (ท่าน = Ø) จะนำหลักวิชาโภชนาการไปแนะนำคนในชนบท” (มหิตล.09)

การใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 มีข้อสังเกตว่าเมื่อผู้พูดต้องการกล่าวถึงผู้ฟังโดยตรงมักใช้คำนามแทนการใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ซึ่งพบคำนามในข้อความพระบรมราโชวาทฯ ทั้ง 19 องค์ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาทุก ๆ คน, ผู้ทรงคุณวุฒิ, บัณฑิตทุกคน, บัณฑิต, บัณฑิตใหม่, บัณฑิตทั้งหลาย, บัณฑิตในที่ประชุมนี้, บัณฑิตทางการศึกษา, ผู้เป็นบัณฑิต, ผู้ได้รับรางวัลครั้งนี้ทุกคน, บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาระดับสูง, ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรและสาขาวิชาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย, ผู้สำเร็จจากมหาวิทยาลัย, ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน, ผู้สำเร็จการศึกษา, ผู้เป็นบัณฑิต, ผู้ที่ได้สำเร็จการศึกษา, ผู้สำเร็จจากมหาวิทยาลัย ตัวอย่างประโยคที่ใช้คำนามแทนการใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 “ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา” (มธ.01-1)

4. **หลักเกณฑ์ลำดับเหตุการณ์ตามเวลา** คือ การใช้คำระบุเวลาของเหตุการณ์ตามลำดับของอนุภาคย์ที่ต่อเนื่องกัน (Cystal, D.: 2008, p. 433) พบทั้ง 19 องค์ รวม 185 ครั้ง ดังนี้

4.1) **ลำดับเวลามุ่งเน้นเวลาปัจจุบัน** พบตลอดทั้งพระบรมราโชวาท 19 องค์ โดยมีคำวิเศษณ์บอกเวลาปัจจุบัน เช่น ในบัดนี้, ในปัจจุบัน, เพียงนี้, ครั้นนี้, วันนี้, อย่างนี้, เดียวนี้, บัดนี้, ในบัดนี้, อยู่เสมอ, เพียงนี้, ตามปกติ, ณ ที่นี้, ปกติ, เช่นนี้ เช่น “และเมื่อเรียนสำเร็จแล้วในบัดนี้” (จพ.10-1) นอกจากนี้ยังมีคำวิเศษณ์บอกความชี้เฉพาะเพื่อแสดงเวลาปัจจุบัน คือ “..นี้”

4.2) **ลำดับเวลามุ่งเน้นเวลาที่ย้อนไปในอดีต** มีคำวิเศษณ์บอกเวลาในอดีต เช่น “แต่ก่อน” “เหตุใดแต่ก่อนจึงทำได้” (จพ.10-2) นอกจากนี้พบการณลักษณะ (aspect) ที่บ่งชี้เวลาในอดีต เช่น “เคย”

4.3) **ลำดับเวลามุ่งเน้นอดีตที่ต่อเนื่องถึงปัจจุบัน** มีคำวิเศษณ์บอกเวลาในอดีตที่ต่อเนื่องถึงปัจจุบัน เช่น “เมื่อวันวาน” “ข้าพเจ้าได้พบกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เมื่อวันวานเป็นความว่า” (จพ.10-2)

4.4) **ลำดับเวลามุ่งเน้นเวลาในอนาคต** โดยมีคำวิเศษณ์บอกเวลาอนาคต เช่น “ภายหน้า” ใน “เพราะสภาพการในภายหน้า จะปรุงแต่งให้เป็นอย่างอื่นไปได้” (จพ. 10-1)

4.5) **ลำดับเวลามุ่งเน้นเวลาปัจจุบันที่ดำเนินต่อเนื่องถึงอนาคต** พบในรูปประโยคเงื่อนไข โดยมีคำเชื่อม เช่น “ถ้า...แล้วก็...” เช่น “ถ้าทุกคนพยายามดำเนินตามหลักปฏิบัตินี้อย่างเคร่งครัด แล้ว ก็เป็นอันหวังได้ว่าจะได้ประสบความสำเร็จ” (จพ.10-2) นอกจากนี้พบคำวิเศษณ์ที่บ่งชี้อนาคต เช่น “ตลอดกาล” จากการศึกษาแสดงให้เห็นรูปแบบการใช้คำระบุเวลาของเหตุการณ์ที่มีหลากหลายของช่วงเวลา

5. **หลักเกณฑ์ชุดคำสอน** คือ การปรากฏอย่างต่อเนื่องของกลุ่มคำและประโยคที่แสดงความหมายเกี่ยวกับความประพฤติที่ถูกต้องซึ่งบุคคลควรยึดถือปฏิบัติ เพื่องานของส่วนรวม ชุดคำสอนเหล่านี้พบในพระบรมราโชวาทฯ ทั้ง 19 องค์ 69 ครั้ง เช่น “...ไม่ควรคิดว่าความเห็นหรือทัศนคติของท่านจะหยุดอยู่เพียงนี้ บัณฑิตทุกคนที่ร่วมงานกัน จำเป็นต้องฟังกันอาศัยกันและกัน” (จพ. 10-1)

6. **หลักเกณฑ์อนุพากย์คำสั่ง** คือ คำที่ใช้แสดงออกถึงการออกคำสั่ง (Cystal, D.: 2008, p. 263) พบในพระบรมราโชวาทฯ จำนวน 19 องค์ พบ 59 ครั้ง เช่น ชุดคำช่วยกริยาวิเศษณ์ “ต้อง” ใน “ต้อง ประมวลความรู้ทั้งที่ได้จากการเรียนและประสบการณ์ทั้งหมดเข้าด้วยกันเป็นอันดับแรก” (มข.02)

7. **หลักเกณฑ์ชุดเหตุผล** คือ การปรากฏอย่างต่อเนื่องของกลุ่มคำและประโยคที่แสดงการให้เหตุผล พบจำนวน 17 องค์ พบ 50 ครั้ง ดังนี้

7.1) การแสดงเหตุผลโดยมีคำเชื่อมที่แสดงความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุผล เช่น “เพราะมี สภาพการต่าง ๆ เป็นตัวปรุงแต่ง” (จพ. 10-3)

7.2) การแสดงเหตุผลโดยใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ เช่น “การทำลายสิ่งที่เป็นรากฐานของ ความก้าวหน้าเสียหายนั้นจะก้าวหน้าไปได้อย่างไร” (มธ.01-2)

8. **หลักเกณฑ์การกล่าวอ้างโดยตรง** คือ การปรากฏของคำพูดที่ผู้พูดเคยกล่าวถึงก่อนหน้านี้ หรือผู้พูดนำคำพูดของคนอื่นมากล่าวอ้างโดยตรง พบ 18 องค์ 21 ครั้ง เช่น “ข้าพเจ้าได้กล่าวในที่ประชุมบัณฑิตเมื่อวันวานนี้เป็นความว่า” (มธ.01-1) ความถี่และผลรวมของการใช้รูปภาษาที่เป็นตัวชี้หลักเกณฑ์ทางภาษา เรียงลำดับดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงความถี่และผลรวมของการใช้รูปภาษาที่เป็นตัวชี้หลักเกณฑ์ด้านภาษา

มหาวิทยาลัย	หลักเกณฑ์ของ Longacre (1968) ความถี่และผลรวมของหลักเกณฑ์ (N=%)								
	หลักเกณฑ์เดิม		หลักเกณฑ์เพิ่มเติม						
	บุรุษสรรพนาม	ลำดับเหตุการณ์	การเชื่อมโยงความ	อนุพากย์บอกเล่า	ชุดคำสอน	ชุดเหตุผล	อนุพากย์คำสั่ง	กล่าวอ้าง	ชุดกิจกรรม
1. มธ.01-1	17	5	29	36	4	3	2	2	0
2. มธ.01-2	12	8	38	41	4	4	5	1	0
3. มธ.01-3	16	11	32	38	4	1	3	1	0
4. มธ.01-4	7	10	38	39	7	4	3	1	0
5. มข.02	16	6	24	24	3	2	5	2	0
6. มศว.03-1	9	4	20	27	2	4	1	1	0
7. มศว.03-2	10	12	37	39	4	2	3	1	0
8. มศว.03-3	12	20	31	36	5	6	3	0	0
9. มศว.03-4	11	23	36	41	7	4	3	1	0
10. มช.04	5	4	20	22	1	0	2	1	0
11. มศก. 05-1	14	5	27	33	1	2	3	1	0
12. มศก. 05-2	7	10	31	34	4	1	4	1	0
13. มศว.สช.06	6	5	27	30	0	3	3	1	0
14. มอ.07	11	7	31	37	6	0	2	2	0
15. มก.08	8	8	33	36	2	1	3	1	0
16. มทิดล.09	14	10	36	38	4	2	3	1	0
17. จพ. 10-1	14	13	39	36	3	1	3	1	0
18. จพ. 10-2	15	16	54	55	2	3	3	1	0
19. จพ. 10-3	7	8	59	61	6	7	3	1	0
Σ=1,940ครั้ง	N=211 10.88%	N=185 9.54%	N=642 33.09%	N=703 36.24%	N=69 3.55%	N=50 2.57%	N=59 3.05%	N=21 1.08%	N=0 0%

จากตารางที่ 6 แสดงลำดับหลักเกณฑ์ด้านภาษาที่ปรากฏมากที่สุดถึงน้อยสุด โดยรูปภาษาที่ชี้หลักเกณฑ์อนุพากย์บอกเล่ามีจำนวนมากที่สุด คือ 703 ครั้ง 36.24% รูปภาษาที่ชี้หลักเกณฑ์การกล่าว

อ้างโดยตรงมีจำนวนน้อยสุด คือ 21 ครั้ง 1.08% และหลักเกณฑ์ชุดกิจกรรมไม่พบรูปภาษาใด ๆ ที่ชี้หลักเกณฑ์นี้ รูปภาษาที่ชี้หลักเกณฑ์การเชื่อมโยงภายในข้อความพบมากลำดับที่ 2 คือ 642 ครั้ง 33.09% แม้รูปภาษาที่ชี้หลักเกณฑ์ลำดับเหตุการณ์ตามเวลาและหลักเกณฑ์การใช้บุรุษสรรพนามซึ่งเป็นหลักเกณฑ์เริ่มแรกที่ लोगเสนอในการจัดประเภทข้อความจะไม่พบจำนวนสูงสุด แต่ปรากฏเป็นลำดับที่ 3 และ 4 โดยรูปภาษาที่ชี้หลักเกณฑ์การใช้บุรุษสรรพนามปรากฏเป็นอันดับที่ 3 คือ 211 ครั้ง 10.88% และรูปภาษาที่ชี้หลักเกณฑ์ลำดับเหตุการณ์ตามเวลาปรากฏเป็นอันดับที่ 4 คือ 185 ครั้ง 9.54% นอกจากนี้หลักเกณฑ์ชุดคำสอนในลำดับที่ 5 จำนวน 69 ครั้ง 3.55% หลักเกณฑ์อนุพากย์คำสั่งอยู่ในลำดับที่ 6 ปรากฏ 59 ครั้ง 3.05% และหลักเกณฑ์ชุดของเหตุผลอยู่ในลำดับที่ 7 จำนวน 50 ครั้ง 2.57% หลักเกณฑ์การกล่าวอ้างโดยตรงอยู่ในลำดับสุดท้ายคือ ลำดับที่ 8 จำนวน 21 ครั้ง 1.08%

ผลการวิเคราะห์รูปภาษาที่ชี้หลักเกณฑ์อนุพากย์บอกเล่ามีจำนวนมากสุดและรูปภาษาที่ชี้หลักเกณฑ์เชื่อมโยงภายในข้อความพบเป็นลำดับที่ 2 และรูปภาษาที่ชี้หลักเกณฑ์บุรุษสรรพนามและลำดับเหตุการณ์ตามเวลาพบในลำดับที่ 3 และ 4 สอดคล้องกับที่ लोगเสนอ (1968, p. 33) เสนอไว้ว่าข้อความคำสอนพบลักษณะทางภาษาที่ปรากฏทั้งอนุพากย์บอกเล่าและอนุพากย์คำสั่งจำนวนมากควบคู่กับการใช้บุรุษสรรพนาม และมีการเชื่อมโยงความภายในย่อหน้าที่เชื่อมต่อข้อความโดยมีหน่วยคำเชื่อมที่แสดงความสัมพันธ์ของประโยคที่ตามมา นอกจากนั้นยังพบรูปภาษาที่ชี้หลักเกณฑ์ชุดเหตุผลและหลักเกณฑ์ชุดคำสอนตลอดจนหลักเกณฑ์การกล่าวอ้างโดยตรง ดังนั้นประเภทข้อความพระบรมราโชวาทา นี่จึงเป็นข้อความประเภทคำสอนตามหลักเกณฑ์ทางด้านภาษาของ लोग (1968)

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ด้วยหลักเกณฑ์ด้านสังคมของเพอร์ชัน (1993)

ผลการวิเคราะห์ประเภทของข้อความพระบรมราโชวาทา ส่วนที่ 1 ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ด้วยหลักเกณฑ์ด้านภาษาพบว่าเป็นข้อความประเภทคำสอน จึงนำหลักเกณฑ์ทางด้านสังคมของเพอร์ชัน (1993) มาใช้วิเคราะห์ระดับการใช้ภาษาในข้อความพระบรมราโชวาทา ว่ามีการใช้ภาษาที่เข้มงวดเพื่อการสอนแบบบังคับโดยตรงหรือการใช้ภาษาแบบละมุนละม่อมเพื่อการสอนแบบอ้อม จากการวิเคราะห์ประเภทข้อความพระบรมราโชวาทา พ.ศ. 2520 จำนวน 19 องค์ จาก 10 มหาวิทยาลัย โดยใช้หลักเกณฑ์ด้านสังคมของเพอร์ชัน (1993) นั้นพบรูปภาษาที่บ่งชี้ประเภทของข้อความคำสั่งสอนที่ไม่ใช่คำสั่งมากที่สุด พบ 36 ครั้ง ใน 18 องค์ รูปภาษาที่เป็นคำสั่งโดยอ้อมเป็นลำดับรองลงมา พบ 20 ครั้ง ใน 14 องค์ และพบรูปภาษาที่เป็นคำสั่งโดยตรงน้อยที่สุด คือ 3 ครั้ง ในพระบรมราโชวาท 2 องค์ ดังนี้

1. รูปภาษาที่ไม่ใช่คำสั่ง คือ รูปภาษาถูกใช้เป็นคำสั่งในบางโอกาสแต่ไม่ถูกใช้เป็นคำสั่งในข้อความ ผู้พูดใช้ภาษานี้เพื่อแสดงความคาดหวังว่าผู้ฟังน่าจะทำ พบในข้อความพระบรมราโชวาทา จำนวน 18 องค์ รวม 36 ครั้ง มีรูปภาษาที่เป็นตัวชี้เกณฑ์ จำนวน 16 กลุ่มคำ เรียงลำดับมากที่สุดถึงน้อยสุด ดังนี้

- 1.1) “ควรจะ” พบ 14 ครั้ง “ควรจะศึกษาความเจริญที่มีอยู่แล้วให้ถูกต้อง” (มธ.01-1)
- 1.2) “ขอให้” พบ 4 ครั้ง “ขอให้ยึดการที่จะทำงานตามความตั้งใจจริงของตนเอง” (มธ.01-3)
- 1.3) “ใครขอให้” พบ 3 ครั้ง “ข้าพเจ้าใครขอให้แต่ละคนพิจารณาตัวเองให้ดี” (มศว.03-3)
- 1.4) “สมควรอย่างยิ่งที่จะ” พบ 2 ครั้ง “บัณฑิตสมควรอย่างยิ่งที่จะฝึกฝน” (มศว.03-2)
- 1.5) “ไม่ควร” พบ 2 ครั้ง “ท่านไม่ควรยอมปล่อยให้ปัญหาอย่างนี้เป็นสาเหตุ...” (มหิตล.09)
- 1.6) “จึงใคร่จะให้” พบ 1 ครั้ง “ข้าพเจ้าจึงใคร่จะให้บัณฑิต” (จพ. 10-3)

- 1.7) “ควร” พบ 1 ครั้ง “ท่านทั้งหลายควรระลึกว่าตลอดเวลาศึกษา” (มข.02)
- 1.8) “ใครจะให้” พบ 1 ครั้ง “วันนี้ข้าพเจ้าใครจะให้ท่านทั้งหลายยกขึ้นมาพิจารณา” (มศว.03-1)
- 1.9) “ใครขอให้” พบ 1 ครั้ง “ในการปฏิบัติงานต่อไป ข้าพเจ้าใครขอให้ท่าน” (มหิดล.09)
- 1.10) “จึงใครขอให้” พบ 1 ครั้ง “จึงใครขอให้ถือเป็นหน้าที่” (มข.02)
- 1.11) “สมควรอย่างยิ่งที่” พบ 1 ครั้ง “จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะได้นำความรู้” (มธ.01-2)
- 1.12) “สมควรที่จะ” พบ 1 ครั้ง “สมควรที่จะพยายามศึกษางาน” (มศว.สข.06)
- 1.13) “ควรอย่างยิ่งที่จะ” พบ 1 ครั้ง “จึงควรอย่างยิ่งที่จะถือเอาประโยชน์...” (จพ. 10-3)
- 1.14) “ก็ควร” พบ 1 ครั้ง “เมื่อเกิดปวดศีรษะ ก็ควรเยียวยาให้หายเสียก่อน” (มธ.01-2)
- 1.15) “น่าจะ” พบ 1 ครั้ง “ความคิดอย่างนี้น่าจะคิดพิจารณาดูให้อ່องแท้” (มธ.01-2)
- 1.16) “เคย..บ้างหรือยัง” พบ 1 ครั้ง “ท่านทั้งหลายเคยคิดพิจารณาถึงข้อนี้บ้างหรือยัง”

(มศว.03-3)

2. **รูปภาษาที่เป็นคำสั่งโดยอ้อม** คือ รูปภาษาที่แสดงคำสั่งที่ไม่มีผลโดยตรงกับผู้ฟังเป็นการอ้างถึง หรือยกตัวอย่าง มักแสดงผ่านประโยคเงื่อนไขและประโยคแสดงการประเมิน พบในพระบรมราโชวาทฯ จำนวน 14 องค์ รวม 20 ครั้ง ดังนี้

- 2.1) “จะต้อง” พบ 10 ครั้ง “เมื่อทำการสิ่งใดก็ตามจะต้องนำมาปฏิบัติด้วยสมอง” (มศว.03-3)
- 2.2) “จำเป็นต้อง” พบ 4 ครั้ง “ทุกคนจำเป็นต้องเข้าใจว่า” (มศว.03-4)
- 2.3) “จำเป็นที่จะต้อง” พบ 3 ครั้ง “จำเป็นที่จะต้องพิจารณาพร้อมกันไป” (มธ.01-2)
- 2.4) “ควรอย่างยิ่งที่จะต้อง” พบ 2 ครั้ง “ควรอย่างยิ่งที่จะต้องอดทน” (มหิดล.09)
- 2.5) “จำเป็นจะต้อง” พบ 1 ครั้ง “ก็จำเป็นจะต้องเลือกสรร” (มธ.01-4)

3. **รูปภาษาที่เป็นคำสั่งโดยตรง (direct command)** คือ รูปภาษาที่ใช้สั่งและมีผลโดยตรงให้ผู้ฟังทำบางสิ่ง พบในข้อความพระบรมราโชวาทฯ จำนวน 2 องค์ รวม 3 ครั้ง พบรูปภาษาที่เป็นตัวชี้เกณฑ์ 1 คำ คือ “ต้อง” ได้แก่ “ต้องประมวลความรู้ทั้งที่ได้จากการเรียนและประสบการณ์” (มข.02) ความถี่และผลรวมการใช้รูปภาษาที่เป็นตัวชี้เกณฑ์ทางด้านสังคมในพระบรมราโชวาทฯ แสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงความถี่และผลรวมของหลักเกณฑ์ทางสังคมในพระบรมราโชวาทฯ

มหาวิทยาลัย	หลักเกณฑ์ทางสังคมของ Person, K. (1993) ความถี่และผลรวมของหลักเกณฑ์ (N=%)					
	คำสั่งโดยตรง		คำสั่งโดยอ้อม		ไม่ใช่คำสั่ง	
	รูปภาษา	ความถี่ของคำ	รูปภาษา	ความถี่ของคำ	รูปภาษา	ความถี่ของคำ
1. มธ.01-1	-	-	-	-	สมควรอย่างยิ่งที่จะ	1
					ควรจะ...	1
2. มธ.01-2	-	-	จำเป็นที่จะต้อง...	1	สมควรอย่างยิ่งที่...	1
					ก็ควร...	1
					น่าจะ...	1
					ควรจะ...	1
3. มธ.01-3	-	-	-	-	ควรจะ...	2
					ขอให้...	1
4. มธ.01-4	-	-	จำเป็นจะต้อง...	1	ควรจะ...	1
					ขอให้...	1

มหาวิทยาลัย	หลักเกณฑ์ทางสังคมของ Person, K. (1993) ความถี่และผลรวมของหลักเกณฑ์ (N=%)					
	คำสั่งโดยตรง		คำสั่งโดยอ้อม		ไม่ใช่คำสั่ง	
	รูปภาพ	ความถี่ของคำ	รูปภาพ	ความถี่ของคำ	รูปภาพ	ความถี่ของคำ
5. มข.02	ต้อง...	1	จะต้อง...	2	ควร...	1
					จึงใคร่ขอให้...	1
6. มศว.03-1	-	-	-	-	ใครจะให้...	1
7. มศว.03-2	-	-	จะต้อง...	1	สมควรอย่างยิ่งที่จะ	1
					ควรจะ...	1
8. มศว.03-3	-	-	จะต้อง...	1	เคย...บ้างหรือยัง	1
					ใครขอให้...	1
9. มศว.03-4	-	-	จะต้อง...	1	ใครขอให้...	1
			จำเป็นต้อง...	1		
10. มข.04	-	-	จะต้อง...	1	ควรจะ...	2
11. มศก. 05-1	-	-	จำเป็นที่จะต้อง	1	ควรจะ...	2
12. มศก. 05-2	ต้อง...	2	จะต้อง...	2	ขอให้...	1
13. มศว.สข. 06	-	-	-	-	สมควรที่จะ...	1
					ควรจะ...	2
14. มอ.07	-	-	จะต้อง...	1	ขอให้...	1
15. มก.08	-	-	จะต้อง...	1	ควรจะ...	2
16. มหิดล.09	-	-	ควรอย่างยิ่งที่จะ	1	ใครขอให้...	1
			จะต้อง...		ไม่ควร...	1
17. จพ. 10-1	-	-	จำเป็นต้อง...	1	ไม่ควร...	1
			จะต้อง...	1		
18. จพ. 10-2	-	-	จำเป็นต้อง...	2	-	-
			ควรอย่างยิ่งที่จะ	1		
19. จพ. 10-3	-	-	-	-	ควรอย่างยิ่งที่จะ...	1
					ควรจะ...	1
					จึงใคร่ขอให้...	1
Σ=59ครั้ง		N=3, 5.08%		N=20, 33.9%		N=36, 61.02%

จากการนำหลักเกณฑ์ของเพอร์สัน (1993) ซึ่งใช้ปัจจัยทางสังคมแยกการใช้ภาษาในการสั่งสอนที่แตกต่างกันมาวิเคราะห์พระบรมราโชวาทฯ พ.ศ.2520 จำนวน 19 องค์ พบรูปภาพที่ไม่ใช่คำสั่งมากที่สุด 36 ครั้ง ในพระบรมราโชวาท 18 องค์ แสดงให้เห็นพระบรมราโชวาทฯ นี้เป็นประเภทคำสอนที่มีการใช้ภาษาทั้งในระดับคำและวลีที่ละมุนละม่อม เนื่องจากพบรูปภาพในชุดกริยาวิลี 16 กลุ่มคำที่ถูกลดระดับความเข้มข้นของการเป็นคำสั่งที่เป็นเพียงการแนะนำบัณฑิต

อภิปรายผล

การศึกษาประเภทของข้อความพระบรมราโชวาทในรัชกาลที่ 9 พื้พระราชทานปริญญาบัตรฯ นี้ใช้หลักเกณฑ์ทางภาษาของลองเอเคโร (1968) ทั้งหลักเกณฑ์เดิม 2 หลักเกณฑ์ และหลักเกณฑ์

เพิ่มเติม 7 หลักเกณฑ์ พบว่าพระบรมราโชวาทฯ เป็นข้อความคำสอน และเมื่อนำหลักเกณฑ์สังคมของ เพอร์สัน (1993) 3 หลักเกณฑ์มาวิเคราะห์ พบว่าพระบรมราโชวาทฯ เป็นคำสอนที่ใช้กลวิธีการใช้ภาษา แบบทางอ้อมหรือที่เพอร์สันเรียกว่าข้อความคำสอนแบบบรรเทาหรือลดความเข้มงวด ซึ่งหลักเกณฑ์ทาง ภาษาของลองเอครอ (1968) เหมาะกับการแบ่งประเภทตามโครงสร้างของข้อความที่มีข้อมูลทางภาษา ขนาดใหญ่กว่าประโยคและข้อมูลมีปริมาณมากเพื่อค้นหาโครงสร้างภายในข้อความ และหลักเกณฑ์ทาง สังคมของเพอร์สัน (1993) นำแนวทางภาษาศาสตร์สังคมมาใช้วิเคราะห์ได้สอดคล้องกับข้อมูลและ ความหมายในพระบรมราโชวาทฯ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำพระบรมราโชวาท หรือพระราชดำรัสในรัชกาลที่ 9 ทั้งในเชิงภาษาและสังคม
2. ควรเปรียบเทียบประเภทข้อความรูปแบบอื่นที่นำไปสู่การเลือกภาษาที่ตอบวัตถุประสงค์

ต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. (2550). *ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2520-2523*. กรุงเทพฯ: กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ.
- ชลธิชา บำรุงรักษ์. (2558). ระบบข้อความ. ใน *ภาษาและภาษาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชลธิชา สุตมสุข. (2562). *เอกสารการสอนวิชาภาษาและภาษาศาสตร์* [เอกสารไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ปัทมา พัฒนพงษ์. (2561). *เอกสารสอนสัมพันธสารวิเคราะห์*. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษา.
- Betáková, L. (1968). *Discourse Analysis In English Language Teaching*. สืบค้นเมื่อ 17 กรกฎาคม 2564. จาก <https://www.academia.edu/43497046>
- Cook, G. (1994). *Discourse and Literature*. Oxford: Oxford University Press.
- David, C. (2008). *A Dictionary of Linguistics and Phonetics, Sixth Edition*. New Jersey: Blackwell Publishing Ltd.
- Jogthong, C. (2001). *Research Article Introductions in Thai: Genre Analysis of Academic Writing*. [PhD. Dissertation]. West Virginia University.
- Longacre, R. (1968). *Discourse, paragraph and sentence structure in selected Philippine languages*. Dallas: SIL International.
- Oneplee, J. (2008). *Genre analysis of Scientific Abstracts: A comparative study of Science and Nature Journals*. [M.A.Thesis]. Mahidol University.
- Pimsawat, O. (2011). *Syntax of Pro Drop in Thai*. [Ph.D. Thesis]. Newcastle University. UK.
- Person, K. (1993). *Discourse Considerations in the Hortatory Speech of Phra Phayom*. [M.A.Thesis]. Payap University.
- Suppharatyothin, D. (1989). *A study of Thai Hortatory discourse*. [M.A.Thesis]. Mahidol University.

การประยุกต์เทคนิคภูมิสารสนเทศสำหรับการขยายตัวของเมืองภูเก็ต

ภัทรพงศ์ งานสกุล^๑, อาริยา ภูระหงษ์^๒, วาสนา สุรีย์เตชะกุล^๓, ศศิธร เจตานนท์^๔

^{1,2,3}คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ^๔วิทยาลัยการจัดการอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-mail: pattarapong.ng@ssru.ac.th

*ผู้ประสานงานหลัก

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการขยายตัวของลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทเมืองของจังหวัดภูเก็ต ระหว่างปี พ.ศ. 2554 ถึง พ.ศ. 2564 และ 2) เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินดั้งเดิมก่อนมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่เมืองของจังหวัดภูเก็ต โดยใช้ข้อมูล shapefile ของจังหวัดภูเก็ต พ.ศ. 2554 และ พ.ศ. 2564 จากกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ วิเคราะห์ด้วยเทคนิคการซ้อนทับของข้อมูลและการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินด้วยโปรแกรมด้านภูมิสารสนเทศ ผลการศึกษาพบว่าในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2554 ถึง พ.ศ. 2564 พื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้างในจังหวัดภูเก็ตเพิ่มขึ้น 13,230.92 ไร่ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.56 และพบว่าพื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้างที่เพิ่มขึ้นในช่วง 10 ปี มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินมาจาก พื้นที่ป่าไม้ 2,409.75 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 18.21 พื้นที่แหล่งน้ำ 2,431.93 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 18.38 พื้นที่การเกษตร 8,234.87 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 62.24 และพื้นที่อื่น ๆ 154.37 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.17

คำสำคัญ: การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน, เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ, การขยายตัวของพื้นที่เมือง

Application of Geoinformation Technique for Studying Phuket's Urban Expansion

Pattarapong Ngansakul*, Ariya Poorahong², Wasana Suridechakul³, Sasitorn Chetanont⁴

^{1,2,3}Faculty of Humanities and Social Sciences, ⁴College of Hospitality Industry Management,
Suan Sunandha Rajabhat University

E-mail: pattarapong.ng@ssru.ac.th

*Corresponding author

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the expansion of urban land-use characteristics in Phuket province between 2011 to 2021 and 2) to study the land-use changes in the region prior to urbanization. The study utilized shapefile data of Phuket province for 2011 to 2021 obtained from the Department of Land Development, Ministry of Agriculture and Cooperatives. The analysis was conducted using overlay techniques and land-use change analysis (Change Detection Analysis) with a geoinformatics program. The study utilizes shapefile data of Phuket province from the Land Development Department, Ministry of Agriculture and Cooperatives, along with GIS software. The results of the study reveal that the urban area in Phuket province increased by 13,230.92 rai or 13.56%, between 2011 to 2021. The study also found in the past decade the increased urban area has been developed from forest area 2,409.75 rai, (18.21%), water source boundary 2,431.93 rai, (18.38%), agricultural area 8,234.87 rai, (62.24%), and other areas 154.37%. rai, (1.17%).

Keyword: Land-use change, Geoinformation technology, Urban Expansion

บทนำ

ที่อยู่อาศัยเป็นปัจจัยที่สำคัญหนึ่งในปัจจัยสี่ของมนุษย์ มีการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มก้อนกลายเป็นแหล่งชุมชนจนถึงพื้นที่เมืองตามขนาดและจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นในเมืองนั้นๆ จากการเพิ่มขึ้นของประชากรรวมถึงการโยกย้ายถิ่นฐานทำให้ความต้องการที่อยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้ในปัจจุบันเกิดของการขยายตัวของพื้นที่เมืองทั่วทั้งประเทศไทย เช่น จังหวัดนครปฐมที่เกิดการขยายตัวของเมืองในอำเภอเมืองจังหวัดนครปฐม อำเภอกำแพงแสน และอำเภอนครชัยศรีเพื่อรองรับความต้องการที่อยู่เพิ่มขึ้นของประชากรจากกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (ณยศ กุลพานิช, มรกต วรชัยรุ่งเรือง และ พรสมิทธิ์ ฉายสมิทธิกุล, 2563) รวมถึงจังหวัดภูเก็ต ซึ่งมีแนวโน้มการขยายตัวของเมืองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ในช่วงพ.ศ. 2544 - 2554 (วสันต์ ออวัฒนา, 2554) ในช่วงระหว่าง พ.ศ.2542-2552 พบว่าจังหวัดภูเก็ตมีพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้างเพิ่มขึ้น 31,000 ไร่ ซึ่งมีผลมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดภูเก็ต พ.ศ. 2549 ด้านนโยบายผลักดันและส่งเสริมการกิจกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลระดับโลก ทำให้พื้นที่เกษตรกรรมส่วนใหญ่เปลี่ยนไปเป็นพื้นที่อยู่อาศัยและโรงแรม เพื่อรองรับการเจริญเติบโตของธุรกิจการท่องเที่ยว (จุฑาพร เกสร และ แสงดาว วงศ์สาย, 2556) และในช่วงระหว่าง พ.ศ.2552-2559 จังหวัดภูเก็ตมีอัตราการขยายตัวของพื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้างเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยปีละ 1,347 ไร่ ต่อปี (แสงดาว วงศ์สาย, จุฑาพร เกสร และ นพชัย วงศ์สาย, 2561) ซึ่ง เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2558 จากมติของ ครม. ได้เห็นชอบแผนและรายละเอียดโครงการภายใต้การขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล แผนงานที่ 7: การพัฒนาเมืองอัจฉริยะ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเมืองและระบบเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการรักษาสมดุลความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นต้นแบบของเมืองอัจฉริยะ (Smart City) เนื่องจากมีความเหมาะสมของต้นทุนทางสังคม วัฒนธรรม ประเพณี สภาพภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ซึ่งหากขาดการจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีประสิทธิภาพอาจก่อให้เกิดการเติบโตของเมืองที่ไร้รูปแบบ (urban sprawl) ทำให้เป็นผลเสียต่อการบริหารจัดการเมืองให้มีประสิทธิภาพในอนาคต (John Rafferty, n.d.) ดังนั้นการศึกษาและติดตามการขยายตัวของพื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้างอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการวางแผนเมืองอย่างชาญฉลาด (Smart Urban Planning) โดยผ่านกระบวนการวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อให้มีการจัดการและควบคุมดูแลการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

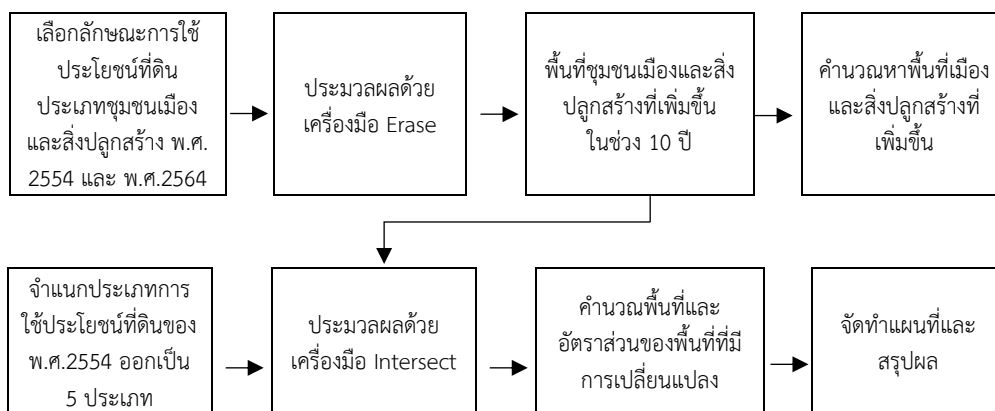
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการขยายตัวของลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทเมืองของจังหวัดภูเก็ต ระหว่างปี พ.ศ.2554 ถึง พ.ศ.2564
2. เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินดั้งเดิมก่อนมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่เมืองของจังหวัดภูเก็ต

ระเบียบวิธีวิจัย

จังหวัดภูเก็ตตั้งอยู่ที่ตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศไทย ในทะเลอันดามันมีเกาะภูเก็ตเป็นเกาะหลักที่มีขนาดใหญ่ที่สุดล้อมรอบด้วยเกาะบริวารขนาดเล็กอื่นๆ มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 538.4 ตารางกิโลเมตร (1 ตารางกิโลเมตร มีขนาดประมาณ 625 ไร่) จังหวัดภูเก็ตแบ่งออกเป็น 3 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองภูเก็ต อำเภอกะทู้ และอำเภอถลาง โดยอำเภอถลางมีพื้นที่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.4 ของพื้นที่ทั้งหมด ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลประเภทการใช้ที่ดินของจังหวัดภูเก็ต พ.ศ.2554 และ พ.ศ.2564 จากกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ผ่านการปรับแก้ตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ (Geo-referencing) โดยใช้ค่าพิกัดทางราบในระบบพิกัด UTM อ้างอิงมาตรฐานตาม WGS 1984 Datum ในโซน 47 เหนือ

การวิเคราะห์การขยายตัวของลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทเมืองของจังหวัดภูเก็ตระหว่างปี พ.ศ.2554 ถึง พ.ศ.2564 จำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทพื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้างของทั้ง 2 ปี จากนั้นใช้เทคนิคการซ้อนทับของข้อมูล (Overlay) และเครื่องมือ Erase ในการหาพื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้างที่เพิ่มขึ้นในช่วง 10 ปี ในส่วนของการวิเคราะห์ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินดั้งเดิมก่อนมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่เมืองของจังหวัดภูเก็ต จำแนกประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินของ พ.ศ.2554 ออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1) พื้นที่ป่าไม้ 2) พื้นที่การเกษตร 3) พื้นที่แหล่งน้ำ และ 4) พื้นที่อื่นๆ ใช้การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน (Change Detection Analysis) จากข้อมูลลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน พ.ศ.2554 ร่วมกับพื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้างที่เพิ่มขึ้นในช่วง 10 ด้วยเครื่องมือ Intersect ดังแสดงขั้นตอนในภาพที่ 1

รูปภาพที่ 1 ขั้นตอนการวิเคราะห์การขยายตัวของลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทเมืองของจังหวัดภูเก็ต ระหว่างปี พ.ศ.2554 ถึง พ.ศ.2564

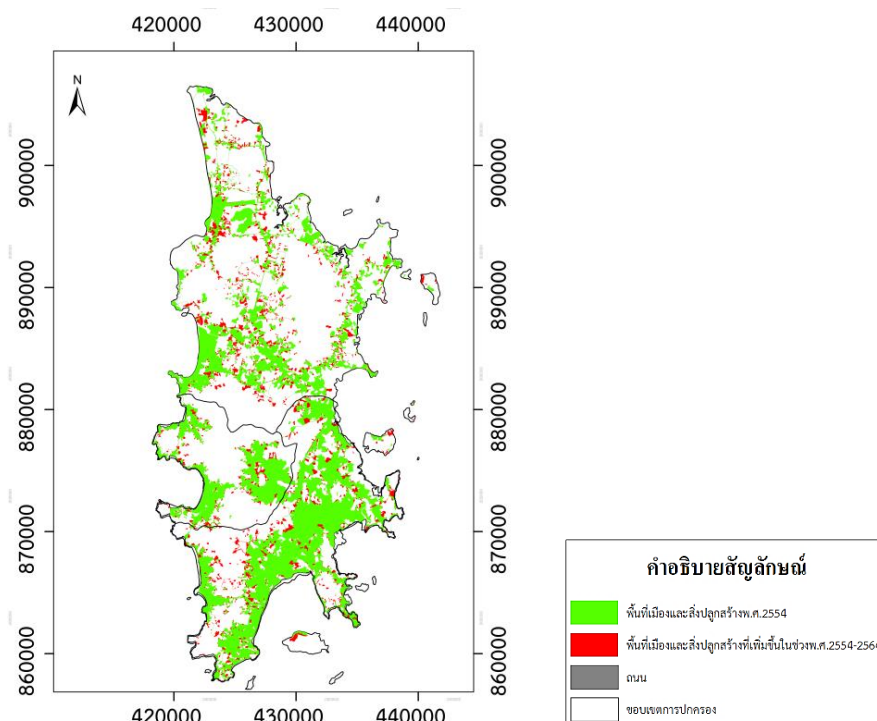
ผลการวิจัย

1. ผลวิเคราะห์การขยายตัวของลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทเมืองของจังหวัดภูเก็ต ระหว่าง พ.ศ.2554 ถึง พ.ศ.2564 พื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้างในจังหวัดภูเก็ตเพิ่มขึ้น 13,230.92 ไร่ คิดเป็นเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.56 ในช่วง 10 ปี จำแนกตามขอบเขตการปกครองได้คือ เขต

อำเภอเมืองภูเก็ตเพิ่มขึ้น 6,369.27 ไร่ คิดเป็นเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.76 ในช่วง 10 ปี รองลงมาคือในเขตอำเภอถลางเพิ่มขึ้นมากที่สุด 5,541.28 ไร่ คิดเป็นเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.02 ในช่วง 10 ปี และสุดท้ายคือเขตอำเภอกะทู้เพิ่มขึ้น 1,320.37 ไร่ คิดเป็นเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.91 ในช่วง 10 ปี ดังแสดงใน ตารางที่ 1 และภาพที่ 2

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาพื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้างในจังหวัดภูเก็ตที่มีการเปลี่ยนแปลงระหว่าง พ.ศ.2554 และ พ.ศ.2564 จำแนกตามรายอำเภอ (หน่วย: ไร่)

ปี	อำเภอเมืองภูเก็ต	อำเภอถลาง	อำเภอกะทู้	จังหวัดภูเก็ต
พ.ศ.2554	46,287.24	34,569.45	16,684.25	97,540.94
พ.ศ.2564	52,656.51	40,110.73	18,004.62	110,771.86
ผลต่าง	+6,369.27	+5,541.28	+1,320.37	+13,230.92
ร้อยละการเปลี่ยนแปลง	+13.76	+16.02	+7.91	+13.56

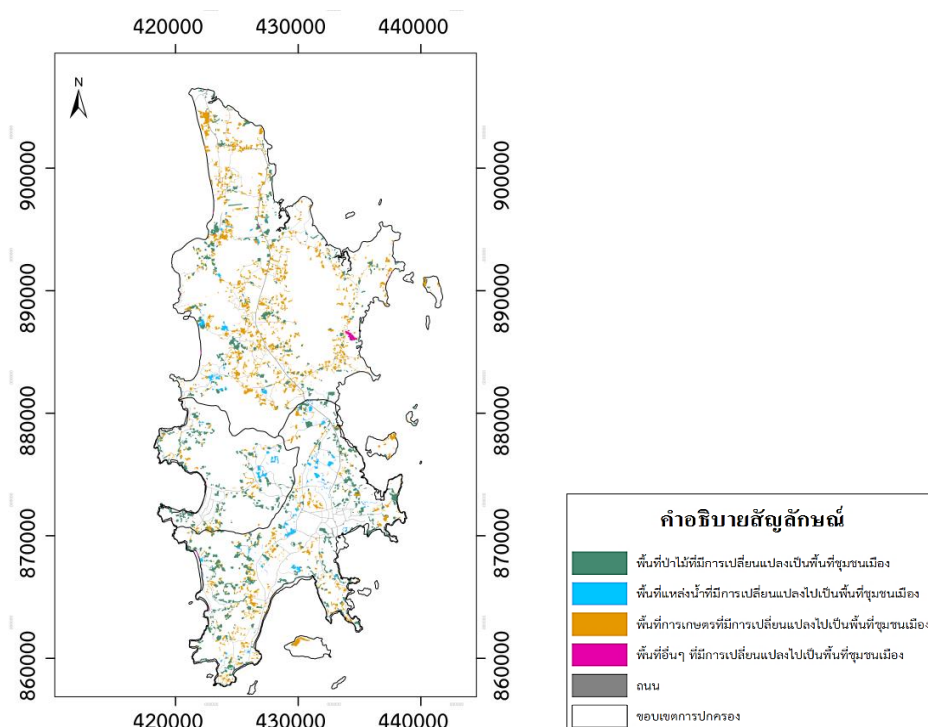
รูปภาพที่ 2 ผลวิเคราะห์การขยายตัวของลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทเมืองของจังหวัดภูเก็ต ระหว่าง พ.ศ.2554 ถึง พ.ศ.2564

2. ผลการวิเคราะห์ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินดั้งเดิมก่อนมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่เมืองของจังหวัดภูเก็ต ผลการวิเคราะห์ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินดั้งเดิมก่อนมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่เมืองของจังหวัดภูเก็ต ระหว่างพ.ศ.2554-2564 จังหวัดภูเก็ตมีพื้นที่เมืองและสิ่งปลูก

สร้างเพิ่มขึ้นจำนวน 13,230.92 ไร่ ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินจังหวัดภูเก็ต พ.ศ. 2554 ของกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พบว่าพื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้างมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินมาจาก 1) พื้นที่ป่าไม้ 2,409.75 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 18.21 พื้นที่แหล่งน้ำ 2,431.93 ไร่คิดเป็นร้อยละ 18.38 พื้นที่การเกษตร 8,234.87 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 62.24 และพื้นที่อื่นๆ 154.37 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.17 ดังแสดงในตารางที่ 2 และ ภาพที่ 3

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินดั้งเดิมใน พ.ศ.2554 ก่อนเปลี่ยนแปลงเป็นพื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้างในจังหวัดภูเก็ตที่ในพ.ศ.2564

ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินเดิมใน พ.ศ.2554	ขนาดพื้นที่ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
พื้นที่ป่าไม้	2,409.75	18.21
พื้นที่แหล่งน้ำ	2,431.93	18.38
พื้นที่การเกษตร	8,234.87	62.24
พื้นที่อื่นๆ	154.37	1.17
รวม	13,230.92	100

รูปภาพที่ 3 ผลการวิเคราะห์ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินก่อนมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่เมืองใน พ.ศ.2564 ของจังหวัดภูเก็ต

อภิปรายผล

ผลการศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าในช่วงระหว่างพ.ศ.2554-2564 จังหวัดภูเก็ตมีพื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้างเพิ่มขึ้น 13,230.92 ไร่ หรือเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.56 ในช่วง 10 ปี โดยลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้างมากที่สุด ได้แก่ พื้นที่การเกษตรจำนวน 8,234.87 ไร่ รองลงมาคือ พื้นที่แหล่งน้ำจำนวน 2,431.93 ไร่ พื้นที่ป่าไม้จำนวน 2,409.75 ไร่ และพื้นที่อื่นๆ จำนวน 157.37 ไร่ ตามลำดับ จะเห็นว่ามีความโน้มเอียงในการเลือกที่ดินประเภทพื้นที่การเกษตรมาพัฒนาเป็นพื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้างมากที่สุดซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในบริเวณอำเภอกลางและบริเวณขานเมืองของอำเภอเมืองภูเก็ต เนื่องจากพื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้างเดิมบริเวณอำเภอเมืองภูเก็ตมีความหนาแน่นอยู่แล้วประกอบกับจังหวัดภูเก็ตมีโครงข่ายถนนที่เชื่อมโยงทั่วทั้งเกาะจึงมีลักษณะการขยายออกไปตามแนวเส้นทางหลักของจังหวัดภูเก็ต บริเวณขานเมืองของอำเภอเมืองภูเก็ต และตามสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมบริเวณด้านตะวันตกของจังหวัด

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาและวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทพื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้างในจังหวัดภูเก็ตเพื่อศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง การขยายตัวของเมืองในมุมมองกว้าง เหมาะกับการใช้เวลาศึกษาปรากฏการณ์ที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว แต่ถ้าต้องการรายละเอียดที่มีความถูกต้องมากยิ่งขึ้นจะต้องใช้ข้อมูลอื่นๆ เข้ามาวิเคราะห์ร่วมด้วย อาทิเช่น ภาพถ่ายจากดาวเทียม การสำรวจพื้นที่จริง เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่แม่นยำมากยิ่งขึ้น ผลลัพธ์ที่ได้สามารถใช้อ้างอิงถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงลักษณะการใช้พื้นที่ประเภทพื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตได้เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการรองรับการขยายตัวของเมืองและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- จุฑาพร เกษร และ แสงดาว วงศ์สาย. (2556). การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในพื้นที่จังหวัดสามเหลี่ยมอันดามันประเทศไทย. *วารสารสมาคมสำรวจระยะไกลและสารสนเทศภูมิศาสตร์แห่งประเทศไทย*, 14(2), 59-66.
- ณยศ กุลพานิช, มรกต วรชัยรุ่งเรือง และ พรสมิทธิ์ ฉายสมิทธิกุล. (2563). การสำรวจหาพื้นที่เมืองและสิ่งปลูกสร้างของจังหวัดนครปฐมด้วยวิธีการสำรวจระยะไกลจากดาวเทียม Landsat 8 และ Sentinel 2. *วารสารสวนสุนันทาวิชาการและวิจัย*, 14(2), 44-55.
- วสันต์ ออวัฒนา. (2554). *การคาดการณ์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของการใช้ประโยชน์ที่ดินในจังหวัดภูเก็ต*. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- แสงดาว วงศ์สาย, จุฑาพร เกษร และ นพชัย วงศ์สาย. (2561). การติดตามการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินและการขยายตัวของเมืองจังหวัดภูเก็ต. *วารสารวิจัยและพัฒนาวลัยลักษณ์*, 13(3), 65-74.
- John, R. (n.d.). *The problem of urban sprawl*. Retrieved 14 Feb 2023, From <http://www.britannica.com/explore/savingearth/urban-sprawl>

ทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบาย โครงการคนละครึ่งสำหรับประชาชนผู้ได้รับสิทธิ ในพื้นที่เทศบาลนครอ้อมน้อย

พลอยไพลิน ตันเจริญพงศ์*, นัทธินา โชติพิทยานนท์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-mail: s64563809007@ssru.ac.th*

*ผู้ประสานงานหลัก

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครอ้อมน้อยที่มีต่อนโยบายการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่ง 2) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่ง และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของทัศนคติของประชาชน กับความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่ง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ เทศบาลนครอ้อมน้อย และ กลุ่มตัวอย่างการวิจัย 400 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ผลการวิจัยพบว่า 1) ทัศนคติต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งสำหรับประชาชนผู้ได้รับสิทธิ ในพื้นที่เทศบาลนครอ้อมน้อย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งในพื้นที่เทศบาลนครอ้อมน้อย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ทัศนคติที่มีต่อการบริหาร มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่ง โดยที่มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน อยู่ในระดับสูง ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้วยการใช้เป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและพัฒนาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด

คำสำคัญ: ทัศนคติของประชาชน, การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล, โครงการคนละครึ่ง

The Attitude of the People to the Administration in Accordance with the Principles of Good Governance in the Formulation of the Project 50-50 Co-payment for Eligible Citizens, in the Municipality Area is Omnoi

Ploypirin Tonjaleanpong*, Natnicha Chotpittayanon

Suan Sunandha Rajabhat University

E-mail: s64563809007@ssru.ac.th*

*Corresponding author

Abstract

The objective of this research is 1) to study the attitudes of the public in the municipality of Omnoi towards the policy of managing projects based on the principles of good governance in setting policies for Project 50-50 Co-payment, 2) to investigate the level of satisfaction of the public towards the governance based on the principles of good governance in setting policies for Project 50-50 Co-payment, and 3) to examine the relationship between the attitudes of the public and their satisfaction towards governance based on the principles of good governance in setting policies for Project 50-50 Co-payment. This research is a quantitative study. The research population is the people living in the municipality of Omnoi, and the research sample consists of 400 respondents. Data collection is done through the use of questionnaires. The results of the research were as follows: 1) attitudes toward administration based on good governance principles in setting project policies for Project 50-50 Co-payment who were granted rights. in the area of Omnoi Municipality Overall, it was at a high level. 2) the people's satisfaction towards the administration according to good governance principles in policy formulation of the Project 50-50 Co-payment in the area of Omnoi Municipality. Overall, it was at a high level. 3) Attitude towards management. There was a relationship with the satisfaction of administration according to good governance principles in setting project policies half of each person. where the relationship goes in the same direction high level The results of this research can be utilized by being used as information for relevant agencies, using the results from the study as a guideline for working and improving and in line with the needs of the people. the most

Keywords: Public attitude, Administration used on good Governance, Project 50-50 Co-payment

บทนำ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ covid-19 ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยตอนปลายปี 2019 จนถึงปัจจุบัน และการแพร่ระบาด นั้นส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนไทยหลาย ๆ ด้านทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะเศรษฐกิจของไทยที่ได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก เพราะ ด้วยมาตรการควบคุมสูงสุดและเข้มงวดจากภาครัฐ มีการปิดสถานที่ สถานเริงรมและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ กำหนดเวลาการเปิดปิดร้านอาหาร และห้ามผู้บริโภคนั่งทานที่ร้านแต่ให้ซื้อกลับบ้านและการให้ทำงานที่บ้าน (วรรษมล แสทวิสุขและกนกกานต์ แก้วนุช, 2565, น.20) ย่อมมีผลกระทบไปถึงการชะงักงันของเศรษฐกิจการค้า การทำงานผลิต และ ส่วนที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ผับ บาร์ สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ซึ่งเป็นรายได้หลักของประเทศไทย รวมไปถึงการผลิตในภาคอุตสาหกรรม ขณะเดียวกันทุกคนมีความกังวล และต้องดูแลปกป้องตัวเองมีการกักตัวอยู่กับบ้าน หลายคนไม่สามารถมาทำงานหาเลี้ยงชีพแบบปกติได้ ธุรกิจจำนวนมากต้องหยุดกิจการ หรือทำไม่ได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ จนทำให้ขาดรายได้มาดูแลครอบครัว ถึงแม้ในปัจจุบันมาตรการการควบคุมโรคเหล่านี้จะมีการผ่อนปรนมากขึ้น เนื่องจากประชาชนเริ่มมีการเรียนรู้การใช้ชีวิตแบบใหม่ การป้องกันโรค รวมถึงการฉีดวัคซีนป้องกันเชื้อ covid-19 มากกว่าร้อยละ 80 แล้วก็ตามแต่ความเป็นอยู่ของประชาชนยังได้รับผลกระทบอยู่ไม่น้อย (วิกานดา วรณวิเศษ, 2564, น.2)

ดังนั้น รัฐบาลจึงได้ออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจหลายมาตรการเพื่อลดผลกระทบจากโรคดังกล่าวต่อประชาชน คือ “นโยบายโครงการคนละครึ่ง” โดยโครงการคนละครึ่งเป็นโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจและการใช้จ่ายใช้สอยภายในประเทศของรัฐบาล ที่จะช่วยภาระค่าใช้จ่ายกับภาคประชาชนครึ่งหนึ่ง โดยผู้ขายยังคงรับรายได้เท่าเดิม ซึ่งลูกค้าจะเป็นผู้ออกเงินเองครึ่งหนึ่งและอีกครึ่งหนึ่งเป็นเงินที่รัฐบาลช่วยออกให้ ซึ่งโครงการคนละครึ่งมีเป้าหมายเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายให้แก่ประชาชน และเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการรายย่อยโดยรัฐบาลจะช่วยออกค่าใช้จ่ายในการซื้ออาหาร เครื่องดื่ม และสินค้าทั่วไปให้กับประชาชนร้อยละ 50 แต่ไม่เกินคนละ 150 บาทต่อวัน ปัจจุบันโครงการคนละครึ่งของรัฐบาลที่ออกมาช่วยเหลือประชาชนมีจำนวนทั้งหมด 4 เฟส โดยทุก ๆ เฟส ยังคงมาตรการ และเป้าหมายเดิม คือช่วยลดภาระให้กับประชาชน ซึ่งนโยบายโครงการคนละครึ่ง จะใช้ผ่านแอปพลิเคชันในส่วนของผู้ซื้อ ใช้ผ่านแอปพลิเคชัน ละในส่วนของผู้ขายจะใช้ผ่านแอปพลิเคชัน โครงการคนละครึ่งจะใช้ได้ในช่วงเวลา 06.00 น-22.00น นอกจากประเทศไทยแล้ว อังกฤษก็มีแนวคิดกระตุ้นเศรษฐกิจในลักษณะเดียวกันกับโครงการคนละครึ่งของไทย โดยใช้ชื่อว่า Eat Out to Help Out Scheme ซึ่งรัฐบาลได้มอบส่วนลดร้อยละ 50 สำหรับอาหารหรือเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ สำหรับค่าอาหารที่รับประทานที่ร้านอาหาร (สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง, 2563)

เทศบาลนครอ้อมน้อย เป็นพื้นที่เชื่อมต่อระหว่าง 3 จังหวัดคือ จังหวัดกรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นเขตที่มีโรงงานอุตสาหกรรมที่มีชื่อเสียงก่อตั้งขึ้นในพื้นที่หลายโรงงาน และมีโรงงานอื่นๆอีก ทำให้มีจำนวนกลุ่มคนผู้ใช้แรงงานอาศัยอยู่ในเทศบาลอ้อมน้อยจำนวนมาก ประกอบในช่วงการแพร่ระบาดของ covid-19 ส่งผลให้โรงงานหยุดชะงักในการผลิตและปิดตัว รวมถึงบริษัทหลายบริษัทเจอวิกฤตเศรษฐกิจที่ย่ำแย่มีการปลดพนักงานจำนวนมาก เลยส่งผลให้ประชาชนที่ตกงานและขาดรายได้ในพื้นที่ เข้าร่วมโครงการคนละครึ่งเป็นจำนวนมาก โดยผู้เข้าร่วมโครงการในระยะแรกพบปัญหามากมายเช่น กระบวนการในการลงทะเบียนมีความไม่เสถียรผู้ลงทะเบียน

บางคนไม่ได้รับรหัส OTP ทำให้พลาดไม่ได้รับสิทธิ์ทันเวลา หรือปัญหาะหว่างการใช้งาน ผู้ลงทะเบียนไม่สามารถแลกชำระเงินได้ เนื่องจากแอปฯเงิน ตรวจสอบการหักบัตรเครดิตในปัจุบันให้ถูกต้อง เนื่องจากระบบจะตรวจเช็คว่าร้านค้า กับลูกค้าที่กำลังจะใช้บริการอยู่ในจุดเดียวกันหรือไม่ และปัญหาอีกเป็นจำนวนมากเลยทำให้ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัย ทศคติของประชาชนต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งสำหรับประชาชนผู้ได้รับสิทธิในพื้นที่เทศบาลนครอ้อมน้อย

ในส่วนของการสำรวจทัศนคติและความพึงพอใจของประชาชนที่เข้าร่วมและใช้สิทธิโครงการคนละครึ่งของรัฐบาลนั้น โดยมีการสำรวจทัศนคติต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 5 ด้านประกอบไปด้วย (1) หลักนิติธรรม (2) หลักคุณธรรม (3) หลักความโปร่งใส (4) หลักการมีส่วนร่วม และ (5) หลักความรับผิดชอบ (จุฬาลงกรณ์ เก่งกลกิจ, 2564 น.1149-1151) การสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อโครงการคนละครึ่ง 3 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการลงทะเบียน (2) ด้านคุณสมบัติของผู้ที่ได้รับสิทธิและ (3) ด้านจำนวนเงินช่วยเหลือและระยะเวลาในการช่วยเหลือโครงการคนละครึ่ง สำหรับประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลอ้อมน้อย ตั้งอยู่ในอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ข้อดี ข้อเสีย เป็นอย่างไร และประชาชนผู้รับบริการ คือ ผู้ที่จะสะท้อนให้เห็นว่าผลการดำเนินงานของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด และตรงกับความต้องการของประชาชนผู้ใช้บริการหรือไม่ ซึ่งประเด็นปัญหาเหล่านี้ขึ้นอยู่กับคุณภาพของการดำเนินงานสามารถวัดได้จากความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนโยบายโครงการนั้น ๆ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครอ้อมน้อยที่มีต่อนโยบายการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่ง
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่ง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของทัศนคติของประชาชน กับความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่ง

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัย เชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาประมวลผลการวิจัย

ประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนที่อาศัย อยู่ในพื้นที่พื้นที่เทศบาลนครอ้อมน้อย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 53,998 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือประชาชนอาศัย อยู่ในพื้นที่พื้นที่เทศบาลนครอ้อมน้อย จำนวน 400 คน ได้คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาร์ยามานะ (Yamane, 1967, n.727-728)

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้วางแผนการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience sampling) โดยจะเก็บแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือและเต็มใจตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามออนไลน์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ทำแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ , อายุ , สถานภาพ , ระดับการศึกษา , อาชีพ , รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามทัศนคติต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่ง

ตอนที่ 3 เป็นการสอบถามความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่ง

แบบสอบถามในส่วนที่ 2-3 ผู้วิจัยได้ใช้ การกำหนดมาตรของลิเคิร์ต (Likert Scale) ซึ่งใช้เกณฑ์ 5 ระดับ โดย 5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึง มาก 3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง น้อย และ 1 หมายถึง น้อยที่สุด โดยในการแปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยในช่วงคะแนนต่างๆ ได้คำนวณอันตรภาคชั้นของค่าเฉลี่ย มีค่าเท่ากับ 0.8 (ชีवाल เรื่องประพันธ์, 2543, น.15) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง น้อยมาก

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทำการแจกและทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการเก็บแบบสอบถามกับประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครเมืองอ้อมน้อยด้วยแบบสอบถามและ แบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ โดยเก็บข้อมูลในช่วงเดือน เดือนสิงหาคม ถึงเดือน ธันวาคม 2565

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล ลงรหัส ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด เพื่อนำมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยผู้วิจัยได้ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 76.0 อายุ 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 70.1 มีสถานภาพโสด ร้อยละ 53.0

มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 60.0 ประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 36.0 และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,000 – 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.7

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่ง พบว่าพบว่าทัศนคติต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .498) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ในด้าน “หลักนิติธรรม” มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = .609) รองลงมาคือในด้าน “หลักความโปร่งใส” ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = .661) ต่อมาคือในด้าน “หลักความรับผิดชอบ” ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = .670) ต่อมาคือในด้าน “หลักการมีส่วนร่วม” ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = .651) และในด้าน “หลักคุณธรรม” ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = .595) ตามลำดับ โดยพิจารณารายด้านดังนี้

2.1 ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = .609) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ในข้อ “การจัดตั้งโครงการได้ให้ความสำคัญกับความถูกต้องตามหลักกฎหมาย” มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = .746) รองลงมาคือในข้อ “กฎระเบียบในการใช้งานโครงการคนละครึ่งเป็นไปตามอำนาจตามกฎหมาย” ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .820) และในข้อ “การบริหารงานของโครงการมีความชัดเจน” ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = .813) ตามลำดับ

2.2 ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = .595) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ในข้อ “ผู้บริหารโครงการยึดหลักคุณธรรมเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีต่อประชาชน” มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .808) รองลงมาคือในข้อ “การกำหนดนโยบายได้คำนึงถึงการใช้งานจริง” ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = .870) และในข้อ “โครงการให้บริการแก่ประชาชนโดยเท่าเทียม เสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ” ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = .988) ตามลำดับ

2.3 ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = .661) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ในข้อ “การปฏิบัติงานของโครงการสามารถตรวจสอบได้” มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .850) รองลงมาคือในข้อ “กระบวนการในการทำงานของโครงการ ปฏิบัติงานด้วยความเปิดเผย” ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = .805) และในข้อ “มีการประกาศสิทธิประโยชน์ของผู้เข้าร่วมโครงการให้ประชาชนได้รับทราบอย่างครบถ้วนชัดเจน” ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = .858) ตามลำดับ

2.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = .651) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ในข้อ “ทางโครงการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผล” มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = .857) รองลงมาคือในข้อ “เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เสนอความคิดเห็นและแนวทางการแก้ไขปัญหา” ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = .861) และในข้อ “เปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลของโครงการอย่างละเอียด” ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = .807) ตามลำดับ

2.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = .670) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ในข้อ “มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโครงการอย่างชัดเจน” มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = .836) รองลงมาคือในข้อ “โครงการ กิจกรรม หรือแผนงานที่กำหนด สามารถดำเนินการให้เห็นเป็นรูปธรรม” ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = .838) และในข้อ

“เมื่อประชาชนเกิดปัญหาในการใช้งาน ทางโครงการมีการเตรียมความพร้อมสำหรับการแก้ไขปัญหาไว้เป็นอย่างดี” ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .863) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่ง

ทัศนคติต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่ง	ระดับความคิดเห็น		แปลความ
	$\bar{X}$	S.D	
หลักนิติธรรม	4.09	.609	มาก
หลักคุณธรรม	3.90	.595	มาก
หลักความโปร่งใส	4.02	.661	มาก
หลักการมีส่วนร่วม	3.95	.651	มาก
หลักความรับผิดชอบ	4.01	.670	มาก
รวม	3.99	.498	มาก

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่ง พบว่าความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .532) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ในด้าน “ด้านคุณสมบัติของผู้ที่ได้รับสิทธิช่วยเหลือโครงการคนละครึ่ง” มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = .652) รองลงมาคือในด้าน “จำนวนเงินช่วยเหลือและระยะเวลาในการช่วยเหลือโครงการคนละครึ่ง” ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = .661) และในด้าน “การลงทะเบียนเพื่อขอรับสิทธิโครงการคนละครึ่ง” ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .549) ตามลำดับ โดยพิจารณารายด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการลงทะเบียนเพื่อขอรับสิทธิโครงการคนละครึ่ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .549) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ในข้อ “ระบบการลงทะเบียนสามารถรองรับการใช้งานของประชาชนได้” มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = .746) รองลงมาคือในข้อ “ประชาชนมีความเท่าเทียมในการลงทะเบียน” ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .820) ต่อมาคือในข้อ “ประชาชนสามารถลงทะเบียนได้อย่างราบรื่น” ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = .813) ต่อมาคือในข้อ “ประชาชนทุกคนสามารถลงทะเบียนได้” ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = .839) และในข้อ “ในการลงทะเบียนมีขั้นตอนที่เข้าใจง่าย ไม่ยุ่งยาก” ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = .871) ตามลำดับ

3.2 ด้านคุณสมบัติของผู้ที่ได้รับสิทธิช่วยเหลือโครงการคนละครึ่ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = .652) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ในข้อ “ข้อกำหนดคุณสมบัติเรื่องอายุของผู้เข้าร่วมโครงการมีความเหมาะสม” มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = .833) รองลงมาคือในข้อ “การใช้งานโครงการคนละครึ่งผ่านระบบออนไลน์บนโทรศัพท์มือถือมีความเหมาะสม” ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = .845) ต่อมาคือในข้อ “ข้อกำหนดคุณสมบัติเรื่องร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการมีความเหมาะสม” ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = .812) และในข้อ “ข้อกำหนดคุณสมบัติเรื่องเชื้อชาติของผู้เข้าร่วมโครงการมีความเหมาะสม” ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = .876) ตามลำดับ

3.3 ด้านจำนวนเงินช่วยเหลือและระยะเวลาในการช่วยเหลือโครงการคนละครึ่ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D = .661) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ในข้อ “ข้อกำหนดในการเงินช่วยเหลือของโครงการมีความเหมาะสม” มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ($\bar{X} = 4.10$, S.D = .911) รองลงมาคือในข้อ “จำนวนเงินที่โครงการช่วยเหลือ มีความเหมาะสม” ($\bar{X} = 4.07$, S.D = .866) และในข้อ “ระยะเวลาในการใช้สิทธิในโครงการมีความเหมาะสม” ($\bar{X} = 4.05$, S.D = .877) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่ง

ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่ง	ระดับความคิดเห็น		แปลความ
	$\bar{X}$	S.D	
ด้านการลงทะเบียนเพื่อขอรับสิทธิโครงการคนละครึ่ง	4.04	.549	มาก
ด้านคุณสมบัติของผู้ที่ได้รับสิทธิช่วยเหลือโครงการคนละครึ่ง	4.10	.652	มาก
ด้านจำนวนเงินช่วยเหลือและระยะเวลาในการช่วยเหลือโครงการคนละครึ่ง	4.08	.661	มาก
รวม	4.07	.532	มาก

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

4.1 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อทัศนคติการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งที่แตกต่างกัน พบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีทัศนคติการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งโดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีทัศนคติการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งในทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีทัศนคติการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งโดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีทัศนคติการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งในทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพแตกต่างกัน จะมีทัศนคติการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพแตกต่างกัน จะมีทัศนคติการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งในด้าน หลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีทัศนคติการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีทัศนคติการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งในทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีทัศนคติการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งโดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีทัศนคติการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งในทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้ต่อเดือนของครอบครัวแตกต่างกัน จะมีทัศนคติการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้ต่อเดือนของครอบครัวแตกต่างกัน จะมีทัศนคติการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งในด้านหลักนิติธรรม และหลักการมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2 ผลจากการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานที่ว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งที่แตกต่างกัน พบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งด้านคุณสมบัติของผู้ที่ได้รับสิทธิช่วยเหลือโครงการคนละครึ่ง และด้านจำนวนเงินช่วยเหลือและระยะเวลาในการช่วยเหลือโครงการคนละครึ่ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งโดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งในทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งในทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งในทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจการบริหาร

ตามหลัก ธรรมชาติในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งในด้านคุณสมบัติของผู้ที่ได้รับสิทธิช่วยเหลือโครงการคนละครึ่ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้ต่อเดือนของครอบครัวแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจการบริหารตามหลักธรรมชาติในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้ต่อเดือนของครอบครัวแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจการบริหารตามหลักธรรมชาติในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งในด้านการลงทะเบียนเพื่อขอรับสิทธิ์โครงการคนละครึ่ง และ ด้านจำนวนเงินช่วยเหลือและระยะเวลาในการช่วยเหลือโครงการคนละครึ่ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการทดสอบสมมติฐานที่ว่าทัศนคติการบริหาร มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจการบริหารตามหลักธรรมชาติในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่ง พบว่า ทัศนคติการบริหาร มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจการบริหารตามหลักธรรมชาติในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยที่มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน อยู่ในระดับสูง (Pearson Correlation = .850) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ว่าทัศนคติการบริหาร มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจการบริหารตามหลักธรรมชาติในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่ง

	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X	Y
X ₁	1						
X ₂	.528**	1					
X ₃	.614**	.505**	1				
X ₄	.482**	.349**	.543**	1			
X ₅	.484**	.399**	.557**	.657**	1		
X	.789**	.700**	.828**	.783**	.802**	1	
Y	.721**	.627**	.763**	.594**	.620**	.850**	1

ทัศนคติการบริหารด้านหลักนิติธรรม มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจการบริหารตามหลักธรรมชาติในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยที่มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง (Pearson Correlation = .721)

ทัศนคติการบริหารด้านหลักคุณธรรม มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจการบริหารตามหลักธรรมชาติในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยที่มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง (Pearson Correlation = .627)

ทัศนคติการบริหารด้านหลักความโปร่งใส มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจการบริหารตามหลักธรรมชาติในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยที่มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง (Pearson Correlation = .763)

ทัศนคติการบริหารด้านหลักการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยที่มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน อยู่ในระดับปานกลาง (Pearson Correlation = .594)

ทัศนคติการบริหารด้านหลักความรับผิดชอบ มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยที่มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง (Pearson Correlation = .620)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งสำหรับประชาชนผู้ได้รับสิทธิ ในพื้นที่เทศบาลนครอ้อมน้อย สามารถสรุปตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ทัศนคติต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งสำหรับประชาชนผู้ได้รับสิทธิ ในพื้นที่เทศบาลนครอ้อมน้อย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 หลักนิติธรรม ของประชากรในพื้นที่เทศบาลนครอ้อมน้อยอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ประชากรในส่วนใหญ่ ยอมรับในกฎระเบียบในการใช้งานโครงการคนละครึ่งเป็นไปตามอำนาจตามกฎหมาย ในการลงทะเบียน การใช้งาน และการบริหารงานของโครงการของนโยบายคนละครึ่ง ซึ่งคล้ายคลึงกับ ปียะพงษ์ โพธิ์มี และ สำเริง ออนสัมพันธ์ (2555, น.142) ที่กล่าวว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 บริหารโดยใช้หลัก ธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก ทุกด้านโดยมีการใช้หลักนิติธรรมมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะการปฏิบัติ งานต่างๆต้องถือปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายการปฏิบัติ งานในโรงเรียนมีกฎหมายระเบียบข้อบังคับที่จะต้องยึดถือปฏิบัติมากมายและหากดำเนินการผิดระเบียบกฎหมายก็ต้องถูกดำเนินการทางวินัยผู้บริหารจึงต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ

1.2 หลักคุณธรรม ของประชากรในพื้นที่เทศบาลนครอ้อมน้อยอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการดำเนินการนโยบายคนละครึ่ง ให้บริการและดูแลผู้ลงทะเบียนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสุภาพอ่อนโยนพร้อมให้บริการ และปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถโดยคำนึงประโยชน์ของประชาชนเป็นลำดับแรกเสมอ ซึ่งคล้ายคลึงกับ จุฑากาญจน์ เก่งกลิจ (2564, น.1149-1151) ที่กล่าวว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 5 ได้ดำเนินการโครงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และ ธรรมาภิบาลในสถานศึกษามุ่งตอบสนองนโยบายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

1.3 หลักความโปร่งใส ของประชากรในพื้นที่เทศบาลนครอ้อมน้อยอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ประชากรในส่วนใหญ่รับทราบข้อมูลข่าวสารสำคัญของนโยบายคนละครึ่ง สามารถเข้าถึงการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารได้โดยง่ายด้วยวิธีการต่างๆ ที่รัฐบาลนำเสนอและ ประชากรสามารถติดตาม ตรวจสอบสิทธิของตนเองได้อย่างโปร่งใส ซึ่งคล้ายคลึงกับ ปริญญญา ยกพล (2563, น.106) ที่กล่าวว่าความพึงพอใจของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากตามไปด้วย ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนมี

วิธีการบริหารที่ดีโดยบริหารตามหลักธรรมาภิบาลเป็นพื้นฐานอย่างมีคุณธรรม ดำเนินงานด้วยความโปร่งใส รับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้

1.4 หลักการมีส่วนร่วม ของประชากรในพื้นที่เทศบาลนครอ้อมน้อยอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ประชากรในส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมในนโยบายคนละครึ่งเป็นอย่างมาก เช่นการลงทะเบียนรับสิทธิ การใช้งาน เป็นต้น ซึ่งคล้ายคลึงกับจุฬากาญจน์ เก่งกลีจ (2564) ที่กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการบทบาทการมีส่วนร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อประสานความร่วมมือในการดำเนินงาน

1.5 หลักความรับผิดชอบต่อประชากรในพื้นที่เทศบาลนครอ้อมน้อยอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ประชากรในพื้นที่เทศบาลนครอ้อมน้อยได้รับการบริการจากเจ้าหน้าที่ในการให้คำปรึกษา และรายละเอียดของนโยบายคนละครึ่งอย่างเพียงพอ โดยประชาชนสามารถประเมินความพึงพอใจได้ ซึ่งคล้ายคลึงกับจุฬากาญจน์ เก่งกลีจ (2564, น.1149-1151) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน รวมถึงมีการติดตาม ประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

2.ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งในพื้นที่เทศบาลนครอ้อมน้อย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.1 ด้านการลงทะเบียนเพื่อขอรับสิทธิโครงการคนละครึ่ง ความพึงพอใจของประชากรในพื้นที่เทศบาลนครอ้อมน้อยอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ประชากรในส่วนใหญ่มีเข้าถึงได้ง่ายในการลงทะเบียนเพื่อขอรับสิทธิ ส่งผลให้ประชาชนเข้ามารับสิทธิเต็มจำนวนตามรัฐบาลได้กำหนดไว้นั้นก็จะทำให้โครงการคนละครึ่งของรัฐบาลบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ แต่ผู้วิจัยมองว่าเรื่องของการอนุมัติผลการสมัคร หรือ การยืนยันตัวตนผ่านแอปพลิเคชัน ยังมีความล่าช้า

2.2 ด้านคุณสมบัติของผู้ที่ได้รับสิทธิช่วยเหลือโครงการคนละครึ่ง ความพึงพอใจของประชากรในพื้นที่เทศบาลนครอ้อมน้อยอยู่ในระดับมากผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ประชากรในส่วนใหญ่ได้รับสิทธิในโครงการคนละครึ่งเท่าเทียมกันทุกคน ตามกลุ่มเป้าหมายที่รัฐบาลได้วางไว้ ก็จะทำให้โครงการนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้

2.3 ด้านจำนวนเงินช่วยเหลือและระยะเวลาในการช่วยเหลือโครงการคนละครึ่ง ความพึงพอใจของประชากรในพื้นที่เทศบาลนครอ้อมน้อยอยู่ในระดับมากผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าจำนวนเงินช่วยเหลือและระยะเวลาของโครงการคนละครึ่ง อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมเนื่องจากจำนวนเงินเท่ากับค่าแรงขั้นต่ำ ต่อวัน ตามที่กฎหมายกำหนด แต่ประชาชนบางส่วนมองว่าควรใช้ได้มากกว่าวันละ 150 บาทต่อวัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

โครงการคนละครึ่งของรัฐบาลนั้น เป็นนโยบายที่ออกมาช่วยเหลือประชาชนและกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วง covid-19 ซึ่งโครงการนี้ได้ผลตอบรับจากประชาชนเป็นอย่างมากและยังเป็นโครงการที่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่รัฐบาลได้ตั้งไว้ เพื่อ เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศและกระจาย

รายได้ไปสู่ผู้ประกอบการรายย่อย ผู้วิจัยจึงขอเสนอให้รัฐบาลคิดนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจในรูปแบบนี้ขึ้นมาเพิ่มเติม เพื่อช่วยพยุงระบบเศรษฐกิจภายในประเทศให้ดำเนินการต่อไปได้

2. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ทัศนคติการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งในพื้นที่เทศบาลนครอ้อมน้อย ในหลายด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักนิติธรรม 2) ด้านหลักคุณธรรม 3) ด้านหลักความโปร่งใส 4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม 5) ด้านหลักความรับผิดชอบ และ 6) ด้านหลักความคุ้มค่ารวมถึงโครงการคนละครึ่งกับการกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อประสิทธิภาพของโครงการคนละครึ่งของรัฐบาล ถ้าหากรัฐบาลต้องการให้นโยบายอื่น ๆ นั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ก็ควรจะมีการศึกษาในเรื่องของปัจจัยความพึงพอใจจากประชาชนด้วย

3. ข้อเสนอแนะเชิงการบริหาร

ทัศนคติของประชาชนต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งสำหรับประชาชนผู้ได้รับสิทธิ ในพื้นที่เทศบาลนครอ้อมน้อยนั้น จะส่งผลให้รัฐบาลมองเห็นถึงปัญหาด้านการลงทะเบียน, ด้านคุณสมบัติของผู้ที่ได้รับสิทธิและด้านคุณสมบัติของผู้ที่ได้รับสิทธิ จะส่งผลให้รัฐบาลวางแผนการดำเนินโครงการอื่นๆ ในอนาคต ที่มุ่งเน้นให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนมากขึ้น เพื่อให้เกิดความเสมอภาคและเท่าเทียมกันแก่ประชาชนทุกคน อีกทั้งการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้กับโครงการต่างๆ ของรัฐบาลนั้น จะส่งผลให้โครงการนั้นมีความโปร่งใสมากขึ้น และตรวจสอบการดำเนินโครงการได้ง่ายขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะในครั้งต่อไป

1. ควรมีการเก็บข้อมูลการศึกษา โดยการสัมภาษณ์ เพื่อที่จะสามารถได้รับทราบข้อมูลที่แตกต่าง ไม่จำกัดอยู่ในกรอบของคำถาม และได้รับข้อมูลจากความคิดเห็นทางการเมืองส่วนบุคคลของประชาชนด้วย

2. ควรทำการศึกษาถึงปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่งเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ข้อมูลที่หลากหลายในการนำไปพัฒนาและเสริมสร้างความพึงพอใจการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในการกำหนดนโยบายโครงการคนละครึ่ง

เอกสารอ้างอิง

- จุฑาภาณูจน์ เก่งกลิจ. (2564). การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตธรรมจักร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปริญญากมล. (2563). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- ปิยะพงษ์ โพธิ์มี และ สำเริง อ่อนสัมพันธ์. (2555). การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2(2), 142.

- วรรณมล แสนทวีสุข และ กนกกานต์ แก้วนุช. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างประสบการณ์
ผู้บริโภคอาหารสตรีฟู้ดในกรุงเทพมหานครภายหลังการแพร่ระบาด COVID-19.
วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 5(2), 7-21.
- วิกานดา วรรณวิเศ. (2564). ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVI19)
(เอกสารวิชาการ). สำนักวิชาการ, สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง. (2563). *โครงการคนละครึ่ง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
กระทรวงการคลัง.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis*. (2 ed). New York: Harper and Row.

การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

กมลพร ทองนุช^{1*}, ศิริพงษ์ เสาภายัน², กิจพิณฐ์ อุสาโห³

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

E-mail: Kamonporn.t@debsirin.ac.th*

*ผู้ประสานงานหลัก

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของ การบริหารงานวิชาการ 2) ศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพทักษะ ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 3) สร้าง (ร่าง) รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 4) ประเมิน (ร่าง) รูปแบบการบริหารงานวิชาการ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed method) ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารและครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 460 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบประเมินความเหมาะสม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{x} = 4.24$, S.D.=0.69) การนิเทศการศึกษา ($\bar{x} = 4.18$, S.D.= 0.77) การพัฒนาจัดการเรียนการสอน สถานศึกษา ($\bar{x} = 4.16$, S.D.= 0.75) ตามลำดับ และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{x} = 4.41$, S.D.= 0.63) การพัฒนาจัดการเรียนการสอนสถานศึกษา การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาส่งเสริมสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัลการศึกษา ($\bar{x} = 4.35$, S.D.=0.68) การนิเทศการศึกษา ($\bar{x} = 4.35$, S.D.= 0.72) ตามลำดับ 2) องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของผู้เรียน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\beta = .507$) การพัฒนาจัดการเรียนการสอนสถานศึกษา ($\beta = .015$) และการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ($B = .545$) ค่าคงที่ เท่ากับ 2.006 มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงสมการความถดถอยเชิงพหุ $Y = 2.006 + 0.507(X_1) + 0.015(X_2) + 0.545(X_3)$ หรือ สมการความถดถอยเชิงพหุมาตรฐาน $Z = 0.507(Z_1) + 0.015(Z_2) + 0.545(Z_3)$ สามารถทำนายประสิทธิภาพทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้ร้อยละ 99.30 3) (ร่าง) การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีองค์ประกอบ ชื่อรูปแบบ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย องค์ประกอบ การวัดและประเมินผล แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ปัจจัยสู่ความสำเร็จ 4) ผลการประเมิน (ร่าง) รูปแบบฯ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.89$, S.D.= 0.20)

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, ประสิทธิภาพทักษะของผู้เรียน, ศตวรรษที่ 21

The Academic Administration Affects Effectiveness for Learner Skills in the 21st Century under the Office of Secondary Educational Service Area, Bangkok

Kamonporn Thongnuch^{1*}, Siripong Sauphayana², Kitpinit Usaho³

^{1,2}Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

³Graduate School, Eastern Asia University

E-mail: Kamonporn.t@debsirin.ac.th*

*Corresponding author

Abstract

The objectives of this research are 1) To study the current and desirable conditions of Academic Administration 2) To study Academic Administration Affects the Effectiveness of Learners' Skills in the 21st century 3) To create the model of Academic Administration Affects the Effectiveness of Learners' Skills in the 21st century 4) To assess the model of Academic Administration Affects on the Effectiveness of Learners' Skills in the 21st century. These are studied from a sample of informants. 92 executives people and 368 teachers people. A total of 460 people. We used a mixed research method. The research tools were questionnaires and suitability assessment forms on the possible usefulness and their consistency. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and required demand index. The results of the research revealed that 1) The overall current state was at a high level, including assessment, evaluation and comparison of learning outcomes ($\bar{x} = 4.24$, S.D.= 0.69), educational supervision ($\bar{x} = 4.18$, S.D.= 0.77), learning management development ($\bar{x} = 4.16$, S.D.=0.75), Teach educational institutions ($\bar{x} = 4.16$, S.D.= 0.75) respectively. As for the desirable conditions, overall level was at a high level and had measurement, evaluation and transfer of learning outcomes ($\bar{x} = 4.41$, S.D.=0.63) teaching and learning development education supervision and promoting development, media innovation and digital technology education ($\bar{x} = 4.35$, S.D.= 0.68), educational supervision ($\bar{x} = 4.35$, S.D.= 0.72) respectively. 2) Components of academic administration that affect learner effectiveness, includes the development of school curriculum (B= .059) learning management development (B= .002) and assessment evaluation comparison of learning outcomes (B= .062), constant equal to 2.006. Significant Dev. at the .05 level, which could predict the skill effectiveness of learners in the 21st century at 99.30 percent. There are show the multiple regression equation, $Y = 2.006 + 0.507(X_1) + 0.015(X_2) + 0.545(X_3)$, or the standard multiple regression equation, $Z = 0.507(Z_1) + 0.015(Z_2) + 0.545(Z_3)$. 3) The model of Academic

Administration Affects the Effectiveness of Learners' Skills in the 21st century. There are elements name-form, principles and reasons, objectives, goals, elements, measurements and evaluations, guidelines for developing academic administration that affect learners' skills in the 21st century of success factors. 4) The evaluation results of the overall model were at the highest level ($\bar{x} = 4.89$, S.D.= 0.20)

Keywords: Academic Administration, Skills For Learners, 21st Century

บทนำ

แนวคิดยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 กำหนดเป้าหมายการพัฒนาเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมุ่งเน้นให้คนไทยทุกคนมีความสุข เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ ผู้เรียนมีพหุปัญญา มีทักษะการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล แพลตฟอร์ม บูรณาการ คุณธรรม จริยธรรมในการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างศักยภาพ ทักษะ และสมรรถนะกับความต้องการของการทำงาน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) การนำหลักการของยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าวมาประยุกต์ใช้สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) ที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาการศึกษาจึงจัดสภาการศึกษาเสวนา (OCE Forum) ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะในประเด็นทางการศึกษาที่สำคัญของการพัฒนาผู้เรียนที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนทั้งรูปแบบการเรียนรู้ และการจัดการศึกษาจากเพียงช่วงวัยหนึ่งมาเป็นการศึกษาตลอดชีวิต การปฏิรูปหลักสูตรฐานสมรรถนะโดยเน้นการปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเกิดสมรรถนะ ซึ่งครูมีส่วนสำคัญจากบทบาทผู้สอนมาเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยนำ Coding มาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ การวางแผนแก้ปัญหาจนนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม การเรียนรู้ด้วยดิจิทัลแพลตฟอร์มเป็น การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา กล่าวคือ แนวคิดสำคัญมุ่งเน้นผู้เรียนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน ส่งเสริมการเรียนรู้แบบ Active Learning ตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของพลวัตยุคใหม่ ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ มีส่วนร่วม มีทักษะที่จำเป็นต่อโลกอนาคต สามารถแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสารสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และเป็นพลเมืองที่ดี

ผลการทดสอบของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) แสดงการเปรียบเทียบผลการทดสอบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 สถานศึกษาจะผ่านการรับรองมาตรฐานต้องพัฒนาตัวชี้วัดที่ 5 อย่างเร่งด่วน ผู้เรียนมีความรู้และทักษะจำเป็นตามหลักสูตรแสดงผ่านคะแนนผลการทดสอบของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ (วิชญา ทรัพย์สมบัติ, 2563) จะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันผู้เรียนนำความรู้มาใช้เพียงเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่านั้น หากเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเพียบพร้อมทั้งพหุปัญญา สมรรถนะ ทักษะการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต มีคุณธรรมจริยธรรม จิตสาธารณะ และมีสมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการของสังคมแรงงาน จะทำให้ผู้เรียนเพิ่มประสิทธิภาพงานวิชาการที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มากขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3Rs คือ ทักษะด้านความรู้ (Hard Skills) ได้แก่ การอ่านออก (Reading) อ่านจับใจความได้ มีนิสัยรักการอ่าน การเขียนได้ (Writing) สามารถสื่อสารให้คนอื่นเข้าใจ ย่อความเป็น สรุปใจความสำคัญได้ รู้วิธีการเขียนที่หลากหลาย และการคิดเลขเป็น (Arithmetic) มีทักษะในการคิดแบบนามธรรม ส่วนทักษะ 8Cs คือ ทักษะทางอารมณ์ (Soft Skills) ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ (Cross-cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ (Communications

Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) ความมีความเมตตา กรุณา มีคุณธรรม และระเบียบวินัย (Compassion) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

จะเห็นได้ว่าเป้าหมายสำคัญสำหรับการพัฒนาผู้เรียน ยึดประโยชน์ที่เกื้อหนุนกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่เชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดอย่างมีระบบด้วยเหตุและผล นำไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวัน เตรียมความพร้อมผู้เรียนเข้าสู่สังคมแห่งการทำงาน ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ทักษะของผู้เรียนมีประสิทธิผล ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น มีทักษะในการคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร การนำเสนอ และการทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนตามช่วงวัย ทำให้ผู้เรียนค้นคว้าเรื่องที่สนใจ และนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ นำทักษะและกระบวนการต่าง ๆ ที่ฝึกฝนไปปรับใช้ในการทำงานจนประสบความสำเร็จและเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

การส่งเสริมทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ข้างต้น แสดงถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งมาจากการจัดการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด อาศัยการจัดการระบบการบริหารงานวิชาการ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ทำให้สถานศึกษาหรือโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษา พัฒนาผู้เรียนทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชนให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาต่อไปอย่างยั่งยืน ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการมุ่งเน้นการสร้างโอกาสให้เข้าถึงการศึกษา สร้างคุณภาพให้กับนักเรียนผ่าน “โรงเรียนคุณภาพ” ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้ เกิดนวัตกรรมตามแนวคิด “พัฒนาครู พัฒนาการเรียนรู้ เพิ่มพลังโรงเรียน” ครูเป็นผู้ส่งเสริมการเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนวิธีการสอน สนับสนุนกระบวนการคิดของนักเรียนให้ค้นพบตนเองตามความถนัด มีการตั้งเป้าหมายสู่ความสำเร็จ โดยการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ (ตรีสุข เทียนทอง, 2565) โดยส่วนงานที่เป็นหน้าที่หลักเพื่อความยั่งยืนของสถานศึกษา คือ การบริหารงานวิชาการ

กฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ได้กล่าวถึงขอบข่ายภารกิจในการดำเนินงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา 2) การพัฒนาจัดการเรียนการสอนสถานศึกษา 3) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4) การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 6) การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ 7) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพสถานศึกษา

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษากรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสถานศึกษาทั้งหมด 119 โรงเรียน สภาพของโรงเรียนเป็นสังคมเมืองและกึ่งสังคมเมือง มีระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 3 เฉลี่ย 36.38 คะแนน ส่วนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เฉลี่ย 34.13 คะแนน น้อยกว่าเกณฑ์ 50 คะแนน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2563) ซึ่งแสดงถึงปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดที่มีค่าคะแนนน้อยกว่าเกณฑ์ สะท้อนถึงผู้เรียนควรได้รับการส่งเสริมเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นการหาแนวทางการบริหารวิชาการที่จะพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นภารกิจของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาควรให้ความสำคัญ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อสร้าง (ร่าง) รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร
4. เพื่อประเมิน (ร่าง) รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีขอบเขตเนื้อหา 2 ขอบเขตดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนาการเรียนการสอนสถานศึกษา 3) การวัด ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4) การนิเทศศึกษา 5) การประกันคุณภาพการศึกษา 6) การพัฒนาส่งเสริม สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัลทางการศึกษา
2. ทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย
 - 2.1 ทักษะการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา 2) ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม 3) ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์
 - 2.2 ทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล ประกอบด้วย 1) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ 2) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ
 - 2.3 ทักษะอาชีพและชีวิต ประกอบด้วย 1) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ 2) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ 3) การมีความเมตตา กรุณา มีคุณธรรม และระเบียบวินัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ตัวอย่างหน่วยที่ศึกษา (Sampling Unit of Study) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร อย่างน้อย 92 โรงเรียน โดยใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง ของ (Yamane, 1973)

2. ตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล (Sampling Unit of Analysis) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือ ผู้บริหารประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หรือ ครูที่รับผิดชอบงานวิชาการ เลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดจำนวน โรงเรียน จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งตามขนาดโรงเรียน ตาม เกณฑ์ที่กำหนด โรงเรียนละ 1 คน รวม 92 คน จากใช้สูตรการคำนวณตัวอย่างของ (Yamane, 1973) โดย กำหนดตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล ตามเกณฑ์ร้อยละ พบว่า ตัวอย่างหน่วยที่ศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 อย่างน้อย 52 คน และตัวอย่างหน่วยที่ศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 อย่างน้อย 40 คน ดังนั้นตัวอย่างหน่วยที่ศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร อย่างน้อย 92 คน

กลุ่มที่ 2 คือ ครูผู้สอนสาระการเรียนรู้หลัก ประกอบด้วย ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาต่างประเทศ ศิลปะ สุข ศึกษาและพลศึกษา และการงานอาชีพ เลือกสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ตาม เกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนด ครูผู้สอนสาระการเรียนรู้ละ 1 คน โรงเรียนละ 4 คน รวม 368 คน ดังนั้น ตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่หนึ่งและกลุ่มที่สองรวมทั้งสิ้น 460 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 2) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของประสิทธิภาพทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และ 3) แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความสอดคล้องของ (ร่าง) รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร นำเครื่องมือทั้ง 3 ฉบับ ขอความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิตามเกณฑ์คุณสมบัติที่ กำหนดตรวจคุณภาพของเครื่องมือ ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วจึงทดลองใช้เครื่องมือเพื่อหาค่า ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ดังนี้ 1) 0.942 2) 0.958 และ 3) 0.934 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 แสดงการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (modified priority needs index: PNI modified) (สุวิมล ว่องวานิช, 2562)

2. วิเคราะห์ทำนายแนวทางการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression)

3. สร้าง (ร่าง) รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล 9 คน ตามเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนด วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

4. ประเมิน (ร่าง) รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล 9 คน ตามเกณฑ์คุณสมบัติที่กำหนด (ผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มเติมจากข้อที่ 3) วิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร ในภาพรวมจากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 460 คน จำแนกตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา 6 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนาจัดการเรียนการสอนสถานศึกษา 3) การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4) การนิเทศการศึกษา 5) การประกันคุณภาพสถานศึกษา 6) การพัฒนาส่งเสริม สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัลการศึกษา ที่มีเป้าหมายเพื่อประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยการดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนตามตาราง ดังนี้

ตาราง 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม

ข้อ	การบริหารงาน วิชาการที่ส่งผลต่อ ประสิทธิผลทักษะ ของผู้เรียนใน ศตวรรษที่ 21	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{Modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1	การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.14	0.73	มาก	4.33	0.67	มาก	0.045	3
2	การพัฒนาจัดการเรียนการสอนสถานศึกษา	4.16	0.75	มาก	4.35	0.68	มาก	0.045	3
3	การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	4.24	0.69	มาก	4.41	0.63	มาก	0.040	
4	การนิเทศการศึกษา	4.18	0.77	มาก	4.35	0.72	มาก	0.040	
5	การประกัน	4.12	0.76	มาก	4.31	0.73	มาก	0.046	2

ข้อ	การบริหารงาน วิชาการที่ส่งผลต่อ ประสิทธิผลทักษะ ของผู้เรียนใน ศตวรรษที่ 21	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNIModified	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
	คุณภาพ สถานศึกษา								
6	การพัฒนาส่งเสริม สื่อ นวัตกรรม และ เทคโนโลยีดิจิทัล การศึกษา	4.14	0.75	มาก	4.35	0.69	มาก	0.050	1
เฉลี่ยรวม		4.16	0.74	มาก	4.35	0.68	มาก	0.045	

กล่าวคือ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งในด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.69) รองลงมาคือ ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.77) และด้านการพัฒนาจัดการเรียนการสอนสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.75) ตามลำดับ สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งในด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.63) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาจัดการเรียนการสอนสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.68) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.72) และด้านการพัฒนาส่งเสริม สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัลการศึกษา ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.69) ตามลำดับ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร คือ 0.045 (PNIModified = 0.045) ด้านที่มีลำดับความต้องการความจำเป็นสูงที่สุด คือ ด้านการพัฒนาส่งเสริม สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัลการศึกษา (PNIModified = 0.050) รองลงมาคือ ด้านการประกันคุณภาพสถานศึกษา (PNIModified = 0.046)

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมจากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 460 คน จำแนกตามขอบข่ายทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะการเรียนรู้ 2) ทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล 3) ทักษะอาชีพและชีวิต ที่มีเป้าหมายเพื่อ ประสิทธิผลทักษะของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 โดยการดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ตามตาราง ดังนี้

ตาราง 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม

ข้อ	ประสิทธิผล ทักษะของผู้เรียน ในศตวรรษ ที่ 21	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{Modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1	ทักษะการเรียนรู้	4.18	0.77	มาก	4.38	0.70	มาก	0.047	1
2	ทักษะเทคโนโลยี ดิจิทัล	4.17	0.77	มาก	4.35	0.71	มาก	0.043	2
3	ทักษะอาชีพและ ชีวิต	4.19	0.78	มาก	4.39	0.67	มาก	0.047	1
เฉลี่ยรวม		4.18	0.77	มาก	4.37	0.69	มาก	0.045	

กล่าวคือ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งในทักษะอาชีพและชีวิต มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.78) รองลงมาคือ ทักษะการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.77) และทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.77) ตามลำดับ สภาพที่พึงประสงค์ของประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งในทักษะอาชีพและชีวิต มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.67) รองลงมาคือ ทักษะการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.70) และทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.71) ตามลำดับ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร คือ 0.045 (PNI_{Modified} = 0.045) ด้านที่มีลำดับความต้องการความจำเป็นสูงสุด คือ ทักษะการเรียนรู้ (PNI_{Modified} = 0.047) และทักษะอาชีพและชีวิต รองลงมาคือ ทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล (PNI_{Modified} = 0.043)

ตาราง 3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือก ตามลำดับการเข้าสมการ	B	Std. Error	β	t	p
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X ₁)	.059	.001	.507	75.790**	.000
2. การพัฒนาจัดการเรียนการสอน สถานศึกษา (X ₂)	.002	.001	.015	2.026**	.043
3. การวัดผล ประเมินผลและ การเทียบโอนผลการเรียน (X ₃)	.062	.001	.545	82.918**	.000
ค่าคงที่ (Constant)	2.006	.009		230.803**	.000
R Square= 0.993 Adjusted R Square= 0.993 Std. Error of the Estimate= 0.04424					

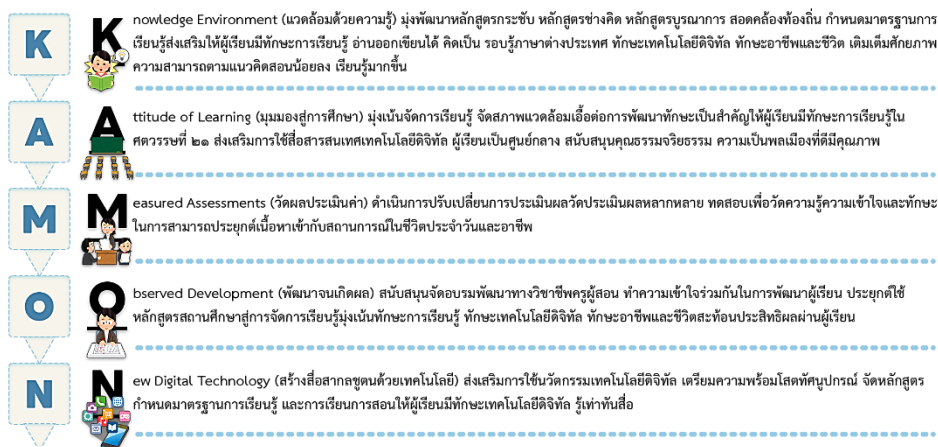
**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กล่าวคือ องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X_1) การพัฒนาจัดการเรียนการสอนสถานศึกษา (X_2) และการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน (X_3) ส่งผลต่อประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนใน ศตวรรษที่ 21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R Square) เท่ากับ 0.993 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ 0.993 แสดงว่า องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X_1) การพัฒนาจัดการเรียนการสอนสถานศึกษา (X_2) และการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน (X_3) สามารถทำนายประสิทธิผลทักษะของ ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 99.30

ผลวิเคราะห์ในตารางข้างต้นสามารถนำค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย (b) และสัมประสิทธิ์ความ ถดถอยมาตรฐาน (β) เขียนเป็นสมการทำนายการบริหารงานวิชาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ดังนี้ สมการความถดถอยเชิงพหุ $Y = 2.006 + 0.507(X_1) + 0.015(X_2) + 0.545(X_3)$ หรือสมการความถดถอยเชิงพหุมาตรฐาน $Z = 0.507(Z_1) + 0.015(Z_2) + 0.545(Z_3)$ จากสมการความ ถดถอยเชิงพหุข้างต้น สามารถแปลความหมาย ดังนี้

1. ถ้าตัวแปรการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (X_1) มีคะแนนเพิ่มขึ้น 1 คะแนน จะทำให้ ประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้น 0.507 คะแนน โดยให้แปรอื่น ๆ มีค่าคงที่
 2. ถ้าตัวแปรการพัฒนาจัดการเรียนการสอนสถานศึกษา (X_2) มีคะแนนเพิ่มขึ้น 1 คะแนน จะ ทำให้ประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้น 0.015 คะแนน โดยให้แปรอื่น ๆ มีค่าคงที่
 3. ถ้าตัวแปรการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน (X_3) มีคะแนนเพิ่มขึ้น 1 คะแนน จะทำให้ประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้น 0.545 คะแนน โดยให้แปรอื่น ๆ มีค่าคงที่
3. องค์ประกอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการส่งผลต่อประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนใน ศตวรรษที่ 21 สามารถสรุปรายละเอียดผ่าน “KAMON Model” ดังนี้

KAMON Model เป็นแนวคิดหลักเสมือนหัวใจของการส่งเสริมพัฒนาให้เกิดประสิทธิผล ทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

4. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลการประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความสอดคล้องของ (ร่าง)รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนในที่ศตวรรษที่ 21 ตามตาราง ดังนี้

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
ด้านความเหมาะสมของรูปแบบ	4.94	0.12	มากที่สุด
ด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบ	4.86	0.06	มากที่สุด
ด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ	4.94	0.19	มากที่สุด
ด้านความสอดคล้องของรูปแบบ	4.78	0.17	มากที่สุด
รวม	4.89	0.06	มากที่สุด

กล่าวคือ ผลการประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความสอดคล้องของ (ร่าง) รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนในที่ศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยผู้ทรงคุณวุฒิ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ($\bar{x} = 4.94$, S.D. = 0.19) ด้านความเหมาะสมของรูปแบบ ($\bar{x} = 4.94$, S.D. = 0.12) ด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบ ($\bar{x} = 4.86$, S.D. = 0.06) และด้านความสอดคล้องของรูปแบบ ($\bar{x} = 4.78$, S.D. = 0.17)

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การพัฒนาจัดการเรียนการสอนสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การพัฒนาจัดการเรียนการสอนสถานศึกษา การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาส่งเสริม สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัล การศึกษา อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (อำไพ นงค์เยาว์ และคณะ, 2560) เรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบหลักการเบื้องต้นของทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะความชำนาญและทักษะความรู้เท่าทันด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิด 1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม 2) ทักษะสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี และ 3) ทักษะอาชีพและการทำงาน ความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ การพัฒนาส่งเสริม สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัล

การศึกษา มีค่าเท่ากับระดับมาก อยู่ในลำดับแรก รองลงมาคือ การประกันคุณภาพสถานศึกษา มีค่าเท่ากับระดับมาก ส่วนลำดับสุดท้าย คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และการพัฒนาจัดการเรียนการสอนสถานศึกษา มีค่าเท่ากับระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (สดไส ศรีสวัสดิ์ และคณะ, 2565) เรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กล่าวถึง ความต้องการของการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ขนาดของโรงเรียนที่แตกต่างกันนั้น ส่งผลต่อสภาพปัญหาด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งโรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพปัญหา ความต้องการของการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 มากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง

2. การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรระหว่างการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาจัดการเรียนการสอนสถานศึกษา และการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกมากที่สุด คือ การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ($\beta = 0.545$) และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกต่ำที่สุด คือ การพัฒนาจัดการเรียนการสอน ($\beta = 0.015$) สามารถทำนายประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้ร้อยละ 99.30 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (อำไพ นงค์เยาว์ และคณะ, 2560) เรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบแนวทางดำเนินงานโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ 1) องค์ประกอบด้านการบริหารสถานศึกษา บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีทีมงานครูรุ่นพี่ และสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ 2) องค์ประกอบด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้วยกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) 3) องค์ประกอบด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาให้นักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ใช้แนวคิดการศึกษาตามธรรมชาติของสมอง

3. รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 1) ชื่อรูปแบบ หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) เป้าหมาย 4) องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 5) การวัดและประเมินผล 6) แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 7) ปัจจัยสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ประทีป หวานจิต และคณะ, 2560) เรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา แสดงองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบคือ การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การปรับปรุงพัฒนาการบริหารหลักสูตร การดำเนินการบริหารหลักสูตร การสรุปผลการดำเนินงาน

4. ผลการประเมิน (ร่าง) รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยผู้ทรงคุณวุฒิโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ อยู่ในระดับมาก ด้านความเหมาะสมของรูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วน

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านความสอดคล้องของรูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความสอดคล้องของรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถาม ภาพรวมของการประเมิน อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูและบุคลากรมีความตระหนักในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ครอบคลุมความสามารถในการคิดคำนวณ คิดวิเคราะห์ คิดวิจารณ์ญาณ การแก้ปัญหา การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เจตคติที่ต้องงานอาชีพ และนำไปประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์ของสังคมการสื่อสารเทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัล

2. การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน สามารถทำนายประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 99.3 ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและมีแผนดำเนินการจัดโครงการกิจกรรมด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อย่างต่อเนื่อง

3. รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความสอดคล้อง ในระดับมากที่สุด ดังนั้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร สามารถนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ตรีนุช เทียนทอง. (2565). *ศธ.เดินหน้าปรับหลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน เน้นคิดเป็น ทำเป็น เข้าใจวิถีไทย*. สืบค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2564, จาก. <https://www.prachachat.net/education/news-693018>.
- ประทีป หวานจิต และ วชิร ชูชาติ. (2560). รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 14(26), 8-17.

- วิชัญ ทรัพย์สมบัติ. (2563). ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-net) ปีการศึกษา 2562 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สืบค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2563, จาก <https://bet.obec.go.th/New2020/wp-content/uploads/2020/06/onet-p3m3m62562.pdf>
- สดใส ศรีสวัสดิ์, สิทธิพร ประวัตรุ่งเรือง และ ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ. (2565). รูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 16(45), 584-601.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2563). สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562. (สื่ออิเล็กทรอนิกส์). สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2564, จาก SummaryONETM3_2562.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580*. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2564, จาก ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ.2561-2580.PDF
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *สภาการศึกษาเสวนา 2019 (OEC Forum 2019): จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสู่การศึกษาคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อำไพ นงค์เยาว์ และ คณะ. (2560). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิจัยพัฒนาชุมชน (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 10(1), 132-143.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York Harper and Row Publication.

แนวทางการพัฒนาบทบาทของภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนส่งเสริม

กลุ่มอาชีพภักดีพัฒนา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

เพ็ญนา ปาละปิ่น

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

E-mail: pennapa.pa@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทของภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพภักดีพัฒนา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้างและจัดสนทนากลุ่มย่อยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวนทั้งสิ้น 10 คน ที่เป็นตัวแทนภาคีเครือข่ายกลุ่มอาชีพภักดีพัฒนาทุกระดับ ได้แก่ ภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ประกอบด้วย ประธานและสมาชิกกลุ่มอาชีพภักดีพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า ภาครัฐ (ฝ่ายพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตดุสิต) ภาควิชาการ (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา) และภาคประชาสังคม (กลุ่มประธานชุมชน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)) ผลการศึกษาพบว่า แนวทางในการพัฒนาบทบาทของภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพภักดีพัฒนา ควรเริ่มต้นจากการแสวงหากิจกรรมที่จะนำมาสู่การรวมตัวของเครือข่าย และเป็นเรื่องที่เครือข่ายต้องทำร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อนำมาสู่การพัฒนาบทบาทของภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพภักดีพัฒนาและกลุ่มอาชีพอื่นๆในชุมชนวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม 1-4 ให้มีความเข้มแข็ง เพื่อเครือข่ายได้ร่วมกิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเสริมให้เกิดขึ้นในชุมชน และเพื่อเป็นการส่งเสริมความร่วมมือและสร้างความสามัคคีในชุมชน ดังเช่น การสร้างตลาดอัตลักษณ์ประจำชุมชน อันเป็นการเปิดพื้นที่ให้ภาคีเครือข่ายได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ได้ทำงานร่วมกัน ได้มีการพึ่งพิงร่วมกัน มีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน และสมาชิกเครือข่ายได้มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, บทบาทของภาคีเครือข่าย, กลุ่มอาชีพภักดีพัฒนา

Guidelines for the Development of Roles of Network Partners in Supporting and Promoting the Phatpat Occupational Group, Dusit District, Bangkok

Pennapa Palapin

Faculty of Humanities and Social Sciences, Suansunandha Rajabhat University

E-mail: pennapa.pa@ssru.ac.th

Abstract

The purpose of this study was to study the guidelines for the development of the role of network partners in supporting and promoting the Phatpat Occupational Group, Dusit District, Bangkok. Data were collected using a qualitative research method through semi-structured in-depth interviews and small group discussions with key informants. A total of 10 people representing all levels of the Phat Pat occupational group network, including government, academic, private, civil society, consisting of the chairman and members of the Phat Pat occupational group. Representatives of the Phatpat Occupational Network at all levels, including government, academic, private sector, and civil society. The study found that the government sector (Community Development Department Dusit District Office), academic department (Suan Sunandha Rajabhat University) and civil society (community chairman group Public Health Volunteers (Public Health Volunteer Group). Guidelines for the development of roles of network partners in supporting and promoting the Phatpat Occupational Group It should start from seeking activities that will lead to network integration. And it's something that the network has to do together. especially activities related to economic and social strengthening. This will lead to the development of the role of network partners in supporting and promoting the Phatpat Occupational Group. and other occupational groups in the community of Wat Pracha Rabu Tham 1-4 to be strong for the network to participate in activities to promote and develop additional occupations to occur in the community and to promote cooperation and build unity in the community. As it creates a market on a regular basis, the community will be given space for network partners to continue to work together. Depending on the synergies there are interests and syndicates and network members have syndicated such as space.

Keywords: Development Guidelines, The Role of Network Partners, Phatpat Occupational Group

บทนำ

การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของไทยที่ผ่านมาเกิดปัญหาการพัฒนาที่ไม่สมดุลและยั่งยืน อาทิ การกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม ปัญหาความยากจนของประชาชนที่ไม่ได้รับส่วนแบ่งในผลประโยชน์ของการพัฒนา ปัญหาความเหลื่อมล้ำในทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาทางด้านคุณภาพชีวิต ปัญหาทางด้านสังคมอื่นๆ ดังเช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการโจรกรรม เป็นต้น การพัฒนาเศรษฐกิจอันจะนำไปสู่ความมั่งคั่งของประเทศไทย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับความมั่งคั่งของเศรษฐกิจของประเทศในทุกระดับ หมายความว่าถึงระดับท้องถิ่น ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ซึ่งการมุ่งเน้นพัฒนาเศรษฐกิจแต่ละระดับนี้จะสะท้อนถึงความแข็งแกร่ง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสะท้อนถึงภาพรวมของความมั่งคั่งของเศรษฐกิจภายในประเทศของไทย อย่างไรก็ตาม จากปัญหาการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจที่ไม่สมดุลและยั่งยืนของไทยนี้ รัฐบาลได้มีการวางยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน โดยบรรจุไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 3 ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ที่มุ่งเน้นยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิต บนฐานของการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม เพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจ โอกาสทางสังคม และเพิ่มรายได้ของประชาชนให้สูงขึ้น และนอกจากนี้การพัฒนาแบบบูรณาการความร่วมมือ คือกลยุทธ์สำคัญประการหนึ่ง ที่รัฐบาลมุ่งเน้นเพื่อจะสามารถสร้างศักยภาพในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และแก้ไขปัญหาความยากจนให้กับประชาชนทุกระดับในประเทศ ในลักษณะการประสานพลังเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมที่ยั่งยืน อันได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาควิชาการ เพื่อสร้างศักยภาพในการแข่งขัน และการแก้ไขปัญหาพร้อมกัน กระนั้นก็ตาม แม้ว่าการประสานพลังในรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือ (network) จะเป็นหลักคิดวิธีการหรือเครื่องมือที่จะสามารถสร้างศักยภาพในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ และแก้ไขปัญหาความยากจนให้กับประชาชนได้อย่างยั่งยืน แต่ยังคงพบว่าที่ผ่านมาได้พบปัญหาของกลุ่มเครือข่ายหลายประการ ได้แก่ ประการแรก กลุ่มเครือข่ายไม่มีทิศทางวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนจึงเป็นการยากที่จะพัฒนากิจกรรมของเครือข่ายให้ตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้อย่างต่อเนื่อง ประการถัดมา กลุ่มเครือข่ายบางกลุ่มขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียน ประสบปัญหาความขัดแย้งระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม เป็นเหตุให้หลายครั้งจำเป็นต้องยุบกลุ่ม เลิกกิจกรรม ประการที่สาม การขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารระหว่างกลุ่มเครือข่าย ขาดการติดต่อสื่อสาร ขาดการประสานความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง กลายเป็นระยะห่างของความร่วมมือระหว่างกลุ่มเครือข่าย ประการที่สี่ การติดตามและประเมินผลเครือข่ายมีค่อนข้างน้อย เนื่องจากธรรมชาติของเครือข่ายคือความไม่เป็นระบบ และการมีโครงสร้างที่ไม่แน่นอน ส่งผลให้เกิดเป็นความไม่ยั่งยืน ความไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกลุ่มเครือข่าย เป็นต้น (สุพัฒน์ กาฬพันธ์, 2555)

ปัญหาของกลุ่มเครือข่ายแม้จะยังคงปรากฏอย่างต่อเนื่อง แต่ปัจจุบันการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่ายยังคงเป็นประเด็นที่หลายฝ่ายให้ความสำคัญ เนื่องจากการจะพัฒนาหรือการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม รวมทั้งปัญหาในมิติอื่น ๆ นั้น ภาวะใหม่แห่งการพัฒนาจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือลักษณะเครือข่ายในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อีกทั้งการพัฒนาที่ยั่งยืนไม่สามารถกำหนดและดำเนินการได้โดยภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว ภาคสังคมที่เข้มแข็งซึ่งหมายรวมถึงคนในทุกส่วนของสังคม ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาควิชาการ คือกลไกสำคัญที่จะพัฒนาเศรษฐกิจ

สังคมให้เกิดความยั่งยืนได้ การประสานความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายจึงเป็นกระบวนการสำคัญ กระบวนการหนึ่งในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เป็นความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคล กลุ่ม และองค์กรในชุมชน และเป็นการสร้างทุนทางสังคมให้เกิดขึ้นในชุมชน เป็นความร่วมมือซึ่งสามารถทำให้ชุมชนเข้มแข็งได้ ดังนั้นจุดมุ่งหมายของการพัฒนาความร่วมมือในลักษณะเครือข่าย (network) ไม่ใช่ มุ่งเน้นเพียงแค่ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของชุมชนเท่านั้น แต่หมายรวมถึงการเปลี่ยนแปลงในมิติทางสังคมของชุมชนอีกด้วย นั่นคือการกระจายความมั่งคั่งและกระจายอำนาจสู่ชุมชนและสังคม เน้น การรวมกลุ่ม การสร้างเครือข่ายที่เป็นกลไกนำไปสู่การทำงานร่วมกัน สร้างศักยภาพ มุ่งพัฒนาทุนทางเศรษฐกิจและทุนทางสังคมไปพร้อมๆ กัน กรณีอย่างเช่นชุมชนวัดประหาระบือธรรม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยเป็นหนึ่งในสี่สิบสี่ชุมชนเขตดุสิต ซึ่งประสบกับปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่ รอคอยแก้ไขจากหน่วยงานรัฐ ปัญหาที่ชุมชนวัดประหาระบือธรรมต้องการให้แก้ไขอย่างเร่งด่วนคือ ปัญหาความยากจน และสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน โดยในปี พ.ศ.2555 ชุมชนวัดประหาระบือธรรม ได้รับการส่งเสริมด้านการประกอบอาชีพนวดแผนไทยประยุกต์ จากวิทยาลัยสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏสวนสุนันทา (ภูสิทธิ์ ภูคำชะโนด, 2564: 312) ซึ่งต่อมาได้มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพนวดกดจุดฝ่าเท้าวัดประหาระบือธรรมขึ้น (ปัจจุบันคือกลุ่มอาชีพภูพัฒน์) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ เสริม เพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่ม โดยเริ่มแรกกลุ่มอาชีพได้ดำเนินการเกี่ยวกับการบริการนวดกดจุดตามตำแหน่งสำคัญๆ คือ ฝ่าเท้า คอ บ่า ไหล่ และนวดผ่อนคลาย ต่อมาได้พัฒนาต่อยอดเป็นการทำผลิตภัณฑ์ยาหม่องพญาวานดุสิตระบือธรรม โดยได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากภาคส่วนต่างๆ ในสังคม มาอย่างต่อเนื่องในลักษณะภาคีเครือข่าย กระนั้นก็ตามเป็นที่น่าสนใจสำหรับทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาบทบาทของภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพภูพัฒน์ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลในการดำเนินงานในรูปแบบการบูรณาการความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายทุกระดับ โดยการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างความรู้ความเข้าใจและเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย และแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการทำการศึกษา โดยสามารถออกแบบกรอบแนวคิดในการศึกษาดังต่อไปนี้ ทำการศึกษบทบาทปัจจุบันของภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพภูพัฒน์ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ได้แก่ การทำกิจกรรมร่วมกัน การทำงานร่วมกัน การสนับสนุนและประสานงาน การส่งเสริมและการให้คำปรึกษา เป็นต้น และศึกษาด้านองค์ประกอบปัจจุบันของภาคีเครือข่าย ได้แก่ การรับรู้และมุมมองที่เหมือนกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การมีความสนใจหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกในเครือข่าย การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน การเกื้อหนุนพึ่งพากัน และการมีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยน จากนั้นนำข้อค้นพบมาค้นหาและนำเสนอแนวทางการพัฒนาบทบาทของภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพภูพัฒน์ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทของภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพภูพัฒน์ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary data) ด้วยการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รายงานทางวิชาการ รายงานการดำเนินงานของกลุ่ม องค์กร ซึ่งมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องหรือสอดคล้องกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย และแบบปฐมภูมิ (Primary data) โดยใช้เครื่องมือดังนี้ 1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ที่ให้ข้อมูลหลักจำนวน 10 คน ที่เป็นตัวแทนภาคีเครือข่ายกลุ่มอาชีพ ภูมิพัฒน์ทุกระดับ ได้แก่ ภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ประกอบด้วย ประธานและสมาชิกกลุ่มอาชีพภูมิพัฒน์ โดยวิเคราะห์และประมวลผลด้วยการตีความหมายในรูปของการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปใจความสำคัญเป็นความเรียงในลักษณะการพรรณนา (Descriptive) และ 2) การจัดสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 1 ครั้ง โดยมีผู้เข้าร่วมจำนวน 10 คน ที่เป็นตัวแทนภาคีเครือข่ายกลุ่มอาชีพภูมิพัฒน์ทุกระดับ ได้แก่ ประธานและสมาชิกกลุ่มอาชีพภูมิพัฒน์ ภาคีเครือข่ายกลุ่มอาชีพภูมิพัฒน์ ได้แก่ ภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ในการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในประเด็นการพัฒนากลุ่มอาชีพ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยวิเคราะห์ ประมวลผล และสรุปใจความสำคัญเป็นความเรียงในลักษณะการพรรณนา (Descriptive)

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างความรู้ความเข้าใจ ประกอบด้วย

องค์ประกอบของเครือข่าย ซึ่งประกอบด้วย (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543)

1. การรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common perception) การรับรู้มุมมองร่วมกันถือเป็นหัวใจของเครือข่าย สมาชิกเครือข่ายสามารถมีความคิดเห็นที่แตกต่างได้ แต่ควรมีมุมมองที่อยู่ภายใต้จุดร่วมของเครือข่ายที่ยอมรับได้ เช่น มีความเข้าใจในปัญหา มีสำนึกในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน มีความต้องการความช่วยเหลือในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เป็นต้น

2. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common vision) สมาชิกในเครือข่ายจะต้องมองเห็นจุดมุ่งหมายในอนาคตร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม การรับรู้เข้าใจถึงทิศทางเดียวกัน และการมีเป้าหมายที่จะดำเนินไปด้วยกัน

3. การมีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน (Mutual interests / Benefits) การรวมเป็นเครือข่ายต้อง ตั้งอยู่บนฐานของผลประโยชน์ที่มีร่วมกัน ผลประโยชน์ในที่นี้ หมายถึง ความพึงพอใจ การประหยัดพลังงาน การเพิ่มรายได้ การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เป็นต้น

4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (All stakeholder's participation) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในเครือข่าย จะต้องเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในเครือข่าย ควรเป็นไปในลักษณะของความเท่าเทียมกัน (Equal status) หรือในฐานะหุ้นส่วน (Partner) ของเครือข่าย ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในแนวราบ (Horizontal relationship)

5. กระบวนการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary relationship) คือ การที่สมาชิกของเครือข่าย ต่างก็ต้องเสริมสร้างซึ่งกันและกัน โดยที่จุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยแก้ไขจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้ผลตอบแทน หรือผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวเป็นเครือข่ายมากกว่าการไม่สร้างเครือข่ายแต่ต่างคนต่างอยู่

6. การพึ่งอิงร่วมกัน (Interdependence) สมาชิกของเครือข่ายต่างจำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่าง สมาชิกในเครือข่าย เพื่อให้เกิดการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน ซึ่งการพึ่งอิงร่วมกันนี้จะส่งผลทำให้สมาชิกต้องมีการ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันโดยอัตโนมัติ

7. การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Interaction) เป็นลักษณะความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนระหว่างกัน (Reciprocal exchange) มิใช่ปฏิสัมพันธ์ฝ่ายเดียว (Unilateral exchange) ยิ่งสมาชิกมีการปฏิสัมพันธ์กันมากเท่าใด ก็จะมีมีความผูกพันกันระหว่างกันมากขึ้นเท่านั้น ปฏิสัมพันธ์ยังช่วยให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้นอันจะช่วยให้เครือข่ายเข้มแข็งยิ่งขึ้น

บทบาทและหน้าที่ของเครือข่ายในสังคมไทยที่จำแนกออกเป็น 3 กลุ่มได้แก่ (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโร, 2547)

1) ระดับกิจกรรม/การทำงาน (ทีมทำ) ได้แก่ เครือข่ายที่เน้นกระบวนการทำงานในระดับพื้นที่หรือใน ประเด็นปัญหานั้น ๆ เป็นสำคัญ มีกระบวนการจัดการและการทำงานที่เน้นการพึ่งพาอาศัยคนและทรัพยากรในพื้นที่ เช่น เครือข่ายแม่บ้านเกษตรกร เครือข่ายประชาคมตำบล เป็นต้น

2) ระดับการสนับสนุนและประสานงาน (ทีมนำ) มีบทบาทในการส่งเสริมการทำกิจกรรมของเครือข่ายย่อยในพื้นที่ เป็นศูนย์ประสานงานระหว่างเครือข่ายและภาคีต่าง ๆ ซึ่งเครือข่ายในระดับนี้อาจเป็นทั้งเครือข่ายเชิงพื้นที่ ที่มี การทำงานครอบคลุมในระดับจังหวัดหรือภูมิภาค และเครือข่ายเชิงประเด็นที่ทำงานเฉพาะด้าน ตัวอย่างเช่น การรวมตัวของเครือข่ายกลุ่มฮักเมืองน่าน ในจังหวัดน่าน เป็นต้น

3) ระดับส่งเสริม/และการให้คำปรึกษา (ทีมหนุน) การทำงานจะอยู่ในลักษณะของการให้คำปรึกษาและให้แนวทางการปฏิบัติแก่เครือข่ายอื่นๆ เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น ลักษณะความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจึงเป็นไปในลักษณะของการให้คำปรึกษาเพื่อให้เกิดผลสำเร็จมากกว่าการมีส่วนร่วมและการทำงานในเชิงลึกได้แก่ เครือข่ายขององค์กรสถาบัน และหน่วยงานหลักทางสังคมที่เป็นผู้ให้การสนับสนุนให้เกิดกระบวนการพัฒนาและพัฒนาเป็นเครือข่าย เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (สสส.)

ผลการวิจัย

ภาคีเครือข่ายกลุ่มอาชีพภักดีพัฒนา ประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาควิชาการ มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพภักดีพัฒนา ดังต่อไปนี้

1) ภาควิชาการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยคณาจารย์และนักศึกษาจากกลุ่มสาขาวิชาการจัดการสังคมและวัฒนธรรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้ร่วมทำกิจกรรม ได้แก่ คณาจารย์ได้ช่วยส่งเสริมและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพภักดีพัฒนา กลุ่มอาชีพภักดีพัฒนาเป็นพื้นที่สำหรับให้นักศึกษาได้ทำการศึกษาเรียนรู้แบบ Active learning (Social lab) เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพภักดีพัฒนา กระบวนการผลิต เช่น การทำยาหม่องสมุนไพร พญาวาน ดุสิตระบือธรรม คณาจารย์จากวิทยาลัยสหเวชศาสตร์ สาขาวิชาแพทย์แผนไทยประยุกต์ ได้

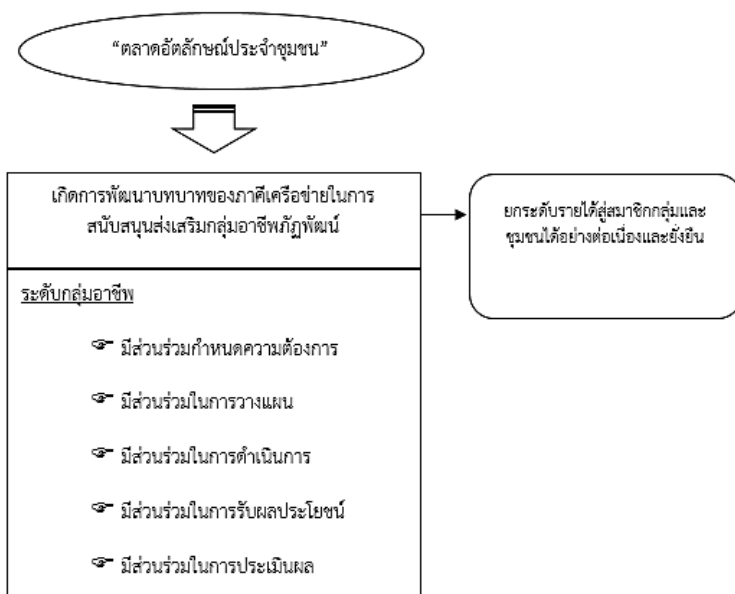
ถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างอาชีพเพื่อสร้างรายได้ การทำยาหม่องยาหม่องพญาวาน “ดุสิตระบือธรรม” การทำลูกประคบสมุนไพร เพื่อใช้สำหรับการนวดกดจุดของกลุ่มอาชีพภักพัฒนา ฝ่ายบริการวิชาการ สถาบันวิจัยและพัฒนา สนับสนุนการทำงานร่วมกัน เช่น การรวบรวมองค์ความรู้ในการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพ ด้านการจัดทำบัญชี การบริหารจัดการการเงินทุน สวัสดิการ การบริหารจัดการวัสดุ อุปกรณ์ และการจัดจำหน่าย

2) ภาครัฐ ได้แก่ สำนักงานเขตดุสิต โดยฝ่ายพัฒนาชุมชน ได้ส่งเสริม สนับสนุน ให้คำปรึกษา และพัฒนากลุ่มอาชีพภักพัฒนา โดยการเปิดพื้นที่ให้มีการออกบูธของกลุ่มอาชีพต่างๆ รวมถึงกลุ่มอาชีพภักพัฒนา โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ และสำนักงานเขตดุสิตยังได้อำนวยความสะดวกด้วยการนำรถมาช่วยขนอุปกรณ์สำหรับนวดไปยังที่ตั้งบูธในจุดต่างๆ ทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรมโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

3) ภาคประชาสังคม ได้แก่ กลุ่มประธานชุมชน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (ออส.) กลุ่มสาขาอาชีพทหาร เช่น ทหารสังกัดกรมสรรพาวุธทหารบก สโมสรนายทหารสื่อสาร และกลุ่มสาขาอาชีพในระแวกชุมชนวัดประหารระบือธรรม เช่น กลุ่มพนักงานสังกัดหน่วยงานราชการและกลุ่มพนักงานสังกัดหน่วยงานภาครัฐกิจ บริษัทเอกชน ได้ส่งเสริมสนับสนุนกลุ่มอาชีพภักพัฒนาในรูปแบบการให้บริการ ในลักษณะที่เป็นลูกค้าประจำ และช่วยประชาสัมพันธ์บอกต่อให้บุคคลภายนอกได้รู้จักเพื่อเข้ามาใช้บริการ นวดกดจุดฝ่าเท้า และบริการอื่นๆ ของกลุ่มอาชีพภักพัฒนา เช่น อุทพันธุ์ผลิตภัณฑ์ยาหม่องพญาวาน ดุสิตระบือธรรม เพื่อสร้างรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่ม เป็นต้น

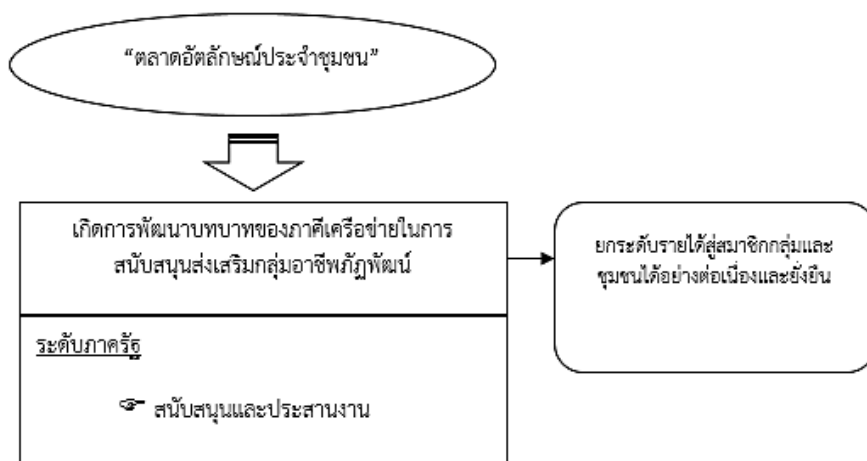
แนวทางการพัฒนาบทบาทของภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพภักพัฒนา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ควรเริ่มต้นจากการแสวงหากิจกรรมที่จะนำมาสู่การรวมตัวของเครือข่าย และเป็นเรื่องที่เครือข่ายต้องทำร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อนำมาสู่การพัฒนาบทบาทของภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพภักพัฒนา และกลุ่มอาชีพอื่นๆ ในชุมชนวัดประหารระบือธรรม 1-4 (ชุมชนวัดประหารระบือธรรม 1 ชุมชนวัดประหารระบือธรรม 2 ชุมชนวัดประหารระบือธรรม 3 และชุมชนวัดประหารระบือธรรม 4) ให้มีความเข้มแข็ง เพื่อเครือข่ายได้ร่วมกิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเสริมให้เกิดขึ้นในชุมชน และเพื่อเป็นการส่งเสริมความร่วมมือและสร้างความสามัคคีในชุมชน โดยในการประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) ผู้วิจัยได้จำลองกิจกรรม “การสร้างตลาดอัตลักษณ์ประจำชุมชน” เพื่อเป็นโจทย์สำคัญ ให้แก่กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมซึ่งเป็นภาคีเครือข่ายกลุ่มอาชีพภักพัฒนา โดยให้กลุ่มตัวอย่างร่วมกันแสดงความคิดเห็นและนำเสนอแนวทางในการพัฒนาบทบาทของภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพภักพัฒนา ต่อกรณีการจำลองกิจกรรมดังกล่าว ทั้งนี้สืบเนื่องจากการที่ชุมชนวัดประหารระบือธรรม ได้มีการจัดกิจกรรม “ตลาดนัดวัดประหารระบือธรรม” ซึ่งมีขึ้นทุกวันพุธและวันอาทิตย์ ในช่วงเวลา 15.30-19.30 น. กิจกรรมนี้จึงถือเป็นจุดร่วมสำคัญในการที่เครือข่ายระดับชุมชน กลุ่มอาชีพ ร้านค้า กลุ่มสตรี และกลุ่มอื่นๆ จะมีพื้นที่ซึ่งได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ได้ทำงานร่วมกัน ได้มีการพึ่งอิงร่วมกัน มีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน และสมาชิกเครือข่ายได้มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง การจำลองกิจกรรม “การสร้างตลาดอัตลักษณ์ประจำชุมชน” เป็นกิจกรรมที่จะนำมาสู่การรวมตัวของเครือข่าย และเป็นเรื่องที่ต้องทำร่วมกันของกลุ่มภาคีเครือข่ายและกลุ่มอาชีพภักพัฒนา โดยกลุ่มตัวอย่างได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและนำเสนอแนวทางในการพัฒนาบทบาทของภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพภักพัฒนา และกลุ่มอาชีพอื่น ๆ ในชุมชนดังต่อไปนี้

1) ระดับกิจกรรม/การทำงาน - การพัฒนาบทบาทของภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพภักดีพัฒนา (ภาคีเครือข่ายระดับกลุ่มอาชีพ) เครือข่ายกลุ่มอาชีพควรมีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ ประกอบด้วย 1) มีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการ เช่น สมาชิกเครือข่ายและกลุ่มอาชีพภักดีพัฒนา มีความต้องการทำกิจกรรมเพื่อสร้างรายได้ โดยอาศัยพื้นที่ชุมชนวัดพระชะบือธรรมเป็นจุดศูนย์กลางในการสร้างรายได้ 2) มีส่วนร่วมในการวางแผน เช่น สมาชิกเครือข่ายกลุ่มอาชีพภักดีพัฒนาร่วมกันกำหนดวิธีการ และแนวทางในการสร้างรายได้ ด้วยการออกแบบตลาดอัตลักษณ์ประจำชุมชนให้มีความโดดเด่นน่าสนใจ เพื่อดึงดูดให้ประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบ และประชาชนต่างพื้นที่ได้เดินทางมาเที่ยวชม อุดหนุนสินค้า ผลิตภัณฑ์และบริการต่างๆของเครือข่าย และของกลุ่มอาชีพภักดีพัฒนา ชุมชนวัดพระชะบือธรรม 3) มีส่วนร่วมในการดำเนินการ ร่วมประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก เช่น สมาชิกเครือข่ายและกลุ่มอาชีพภักดีพัฒนา ได้ร่วมกันประชาสัมพันธ์กิจกรรมการจัดตลาดอัตลักษณ์ประจำชุมชน ให้ข่าวสารได้แพร่กระจายไปเป็นวงกว้าง เพื่อดึงดูดให้ประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบ และประชาชนต่างพื้นที่ได้เดินทางมาเที่ยวชม อุดหนุนสินค้า ผลิตภัณฑ์และบริการต่างๆของเครือข่ายและของกลุ่มอาชีพภักดีพัฒนา ชุมชนวัดพระชะบือธรรม โดยอาจขอความร่วมมือหน่วยงานรัฐให้เป็นกระบอกเสียงในการช่วยประชาสัมพันธ์อีกทางหนึ่ง 4) มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เช่น สมาชิกเครือข่ายและกลุ่มอาชีพภักดีพัฒนา ได้รับผลประโยชน์ในด้านรายได้ ได้รับผลประโยชน์จากการสนับสนุนทางด้านงบประมาณ ได้รับการอำนวยความสะดวกจากภาคส่วนรัฐและหรือภาคส่วนอื่นๆ 5) มีส่วนร่วมในการประเมินผล เช่น สมาชิกเครือข่ายและกลุ่มอาชีพภักดีพัฒนา ได้ร่วมกันประเมินความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมการจัดตลาดอัตลักษณ์ประจำชุมชน เพื่อปรับปรุงแก้ไข ขยายผลหรือต่อยอดกิจกรรมให้สามารถสร้างรายได้ให้กับกลุ่มเครือข่ายและกลุ่มอาชีพภักดีพัฒนาได้อย่างยั่งยืน (ดังภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 การพัฒนาบทบาทของภาคีเครือข่ายระดับกลุ่มอาชีพในการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพภักดีพัฒนา

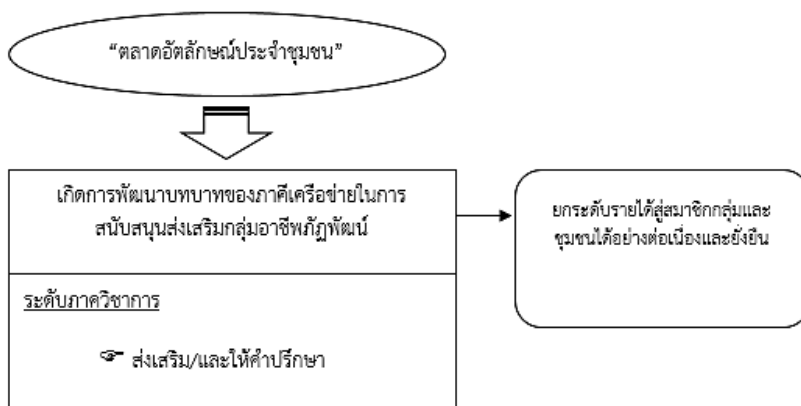
2) ระดับการสนับสนุนและประสานงาน - การพัฒนาบทบาทของภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพภักพัฒนา (ภาคีเครือข่ายระดับภาครัฐ) ควรทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานระหว่างเครือข่ายและภาคีต่าง ๆ และควรจัดทำแผนปฏิบัติการหรือโครงการเพื่อมาหนุนเสริมการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายให้สามารถดำเนินไปได้อย่างประสบผลสำเร็จ เช่น ในการจัดกิจกรรมตลาดอัตลักษณ์ประจำชุมชน ที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวและความร่วมมือกันของภาคีเครือข่ายและกลุ่มอาชีพภักพัฒนา นอกจากการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อมาหนุนเสริมกิจกรรมแล้ว หน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุนและคอยอำนวยความสะดวกเพื่อให้การจัดกิจกรรมกระตุ้นเศรษฐกิจน่ายรายได้สู่สมาชิกในชุมชนสามารถดำเนินไปด้วยความราบรื่นเรียบร้อย อาทิ ช่วยประชาสัมพันธ์กิจกรรม ช่วยในการออกแบบจัดวางโซนนิ่ง ช่วยกำกับดูแลในด้านการจราจร การจัดสถานที่จอดรถ และช่วยจัดระเบียบภาพรวมให้เกิดความเรียบร้อย เป็นต้น เพื่อสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาคประชาชน เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่กลุ่มเครือข่าย กลุ่มอาชีพภักพัฒนา รวมทั้งกลุ่มอาชีพอื่นๆในชุมชน ให้มีแรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง และประสบผลสำเร็จ (ดังภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 การพัฒนาบทบาทของภาคีเครือข่ายระดับภาครัฐในการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพภักพัฒนา

3) ระดับส่งเสริม/และการให้คำปรึกษา - การพัฒนาบทบาทของภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพภักพัฒนา (ภาคีเครือข่ายระดับภาควิชาการ) ควรทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและให้แนวทางการปฏิบัติแก่เครือข่ายและภาคีต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายในการยกระดับรายได้สู่สมาชิกกลุ่มและชุมชนได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน บทบาทในการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพของภาคีเครือข่ายระดับภาควิชาการจึงเป็นไปในลักษณะของการให้คำปรึกษาเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ อาทิ หน่วยงานด้านการศึกษาในแต่ละระดับ ได้แก่ มหาวิทยาลัย วิทยาลัย อาชีวศึกษาและ/โรงเรียน ควรให้การสนับสนุนให้เกิดกระบวนการพัฒนาที่เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผล เช่น ส่งเสริมและให้คำปรึกษา เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ รูปแบบ วิธีการ หรือเทคนิคใหม่ๆสำหรับพัฒนาและต่อยอดให้ตลาดอัตลักษณ์ประจำชุมชนที่

เกิดขึ้นจากการรวมตัวและความร่วมมือกันของภาคีเครือข่ายและกลุ่มอาชีพภักพัฒนา เป็นตลาดที่ได้รับ
ความนิยมจากผู้คนในทุกช่วงวัย เป็นตลาดต้นแบบที่มีการนำเอาอัตลักษณ์ประจำชุมชนมาเป็นจุดขาย
และสามารถสร้างรายได้ให้กับสมาชิกในชุมชน ให้กับเครือข่ายและกลุ่มอาชีพได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
อีกทั้งสร้างให้ตลาดอัตลักษณ์ประจำชุมชนกลายเป็นสัญลักษณ์ของความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในทุก
ระดับ (ดังภาพที่ 3)

ภาพที่ 3 การพัฒนาบทบาทของภาคีเครือข่ายระดับภาควิชาการในการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพภักพัฒนา

สรุปผลการวิจัย

ภาคีเครือข่ายกลุ่มอาชีพภักพัฒนา ประกอบด้วย ภาคีรัฐ (ฝ่ายพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตดุสิต)
ภาควิชาการ (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา) และภาคประชาสังคม (กลุ่มประธานชุมชน กลุ่ม
อาสาสมัครสาธารณสุข (ออสส.)) ร่วมกับกลุ่มอาชีพภักพัฒนา ได้มีการทำกิจกรรมร่วมกัน มีการรับรู้
มุมมองร่วมกัน มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน อีกทั้งมีการเสริมสร้างซึ่งกัน
และกัน มีการพึ่งอิงร่วมกัน และมีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยนในรูปแบบการจذبอบรม การประชุม
เสวนา และการถ่ายทอดองค์ความรู้บริการวิชาการ เช่น การจัดอบรมสร้างอาชีพและการสร้างรายได้
การพัฒนาและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ในชุมชนที่แตกต่างและมีจุดเด่น การพัฒนาอาชีพในชุมชน การ
พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนไปสู่ผลิตภัณฑ์ Bangkok Brand เป็นต้น เพื่อส่งเสริม พัฒนาและสร้างโอกาสทาง
เศรษฐกิจชุมชนไปสู่การมีรายได้ที่ยั่งยืนร่วมกัน สำหรับแนวทางในการพัฒนาบทบาทของภาคีเครือข่าย
ในการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพภักพัฒนา ควรเริ่มต้นจากการแสวงหากิจกรรมที่จะนำมาสู่การรวมตัว
ของเครือข่าย และเป็นเรื่องที่เครือข่ายต้องทำร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับการ
สร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อนำมาสู่การพัฒนาบทบาทของภาคีเครือข่ายในการ
สนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพภักพัฒนา และกลุ่มอาชีพอื่นๆในชุมชนวัดพระ慈悲ธรรม 1-4 ให้มีความ
เข้มแข็ง เพื่อเครือข่ายได้ร่วมกิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเสริมให้เกิดขึ้นในชุมชน และเพื่อเป็น
การส่งเสริมความร่วมมือและสร้างความสามัคคีในชุมชน เข้มแข็ง เพื่อเครือข่ายได้ร่วมกิจกรรมการ
ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเสริมให้เกิดขึ้นในชุมชน และเพื่อเป็นการส่งเสริมความร่วมมือและสร้างความ
สามัคคีในชุมชน ดังเช่น การสร้างตลาดอัตลักษณ์ประจำชุมชน อันเป็นการเปิดพื้นที่ให้ภาคีเครือข่ายได้

ทำกิจกรรมร่วมกัน ได้ทำงานร่วมกัน ได้มีการพึ่งอิงร่วมกัน มีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน และสมาชิกเครือข่ายได้มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง

อภิปรายผล

ภาคีเครือข่ายกลุ่มอาชีพภูฏาพัฒนา ประกอบด้วย ภาคีรัฐ (ฝ่ายพัฒนาชุมชน สำนักงานเขตดุสิต) ภาควิชาการ (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา) และภาคประชาสังคม (กลุ่มประธานชุมชน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข (ออส.)) ร่วมกับกลุ่มอาชีพภูฏาพัฒนา ได้มีการทำกิจกรรมร่วมกัน มีการรับรู้ มุมมองร่วมกัน มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน อีกทั้งมีการเสริมสร้างซึ่งกัน และกัน มีการพึ่งอิงร่วมกัน และมีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยน ในรูปแบบการจัดอบรม การประชุม เสวนา และการถ่ายทอดองค์ความรู้บริการวิชาการ เช่น การจัดอบรมสร้างอาชีพและการสร้างรายได้ การพัฒนาและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ในชุมชนที่แตกต่างและมีจุดเด่น การพัฒนากลุ่มอาชีพในชุมชน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนไปสู่ผลิตภัณฑ์ Bangkok Brand เพื่อส่งเสริม พัฒนาและสร้างโอกาสทาง เศรษฐกิจชุมชนไปสู่การมีรายได้ที่ยั่งยืนร่วมกัน ดังนั้นจึงเป็นจุดแข็ง (Strengths) เป็นข้อได้เปรียบและ เป็นโอกาส (Opportunity) ที่ดีที่กลุ่มอาชีพภูฏาพัฒนาจะสามารถดำเนินกิจกรรมของกลุ่มคือ การนัด และการทำยาหม่องสมุนไพรพญาวาน ดุสิตระบือธรรม เพื่อสร้างรายได้ สร้างอาชีพเสริมให้กับสมาชิก กลุ่มได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน เนื่องจากการจะประสบความสำเร็จของการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพนั้น ปัจจัยภายนอกมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ทั้งบุคลากรและด้านการบริหารที่มีส่วนสำคัญที่เอื้อต่อการ ส่งเสริมกลุ่มอาชีพ (นิกร ด้สดี, 2555: 89) การมีแผนส่งเสริมอาชีพที่ชัดเจนและต่อเนื่อง การส่งเสริม การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างเครือข่ายช่วยเหลือ กันของกลุ่มอย่างแท้จริง (ไพโรจน์ ดงกระโทก, 2551: 105) สำหรับการพัฒนาศักยภาพของภาคีเครือข่าย ในการสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพภูฏาพัฒนา ควรเริ่มต้นจากการแสวงหากิจกรรมที่จะนำมาสู่การรวมตัว ของเครือข่าย และเป็นเรื่องที่เครือข่ายต้องทำร่วมกัน เพื่อเครือข่ายได้ร่วมกิจกรรมการส่งเสริมและ พัฒนาอาชีพเสริมให้เกิดขึ้นในชุมชน และเพื่อเป็นการส่งเสริมความร่วมมือและสร้างความสามัคคีใน ชุมชน เนื่องจากบางเครือข่าย บางกลุ่มอาชีพ มีลักษณะการรวมกลุ่มแบบไม่เป็นประจำ ทำเฉพาะบาง ช่วง ทำให้สมาชิกในกลุ่มไม่มีรายได้เสริม จึงไม่เกิดแรงจูงใจ ในการเข้าร่วมในกลุ่ม ดังนั้นการจะส่งเสริม กลุ่มอาชีพให้เข้มแข็งและพึ่งตนเองได้จึงต้องทำให้กลุ่มอาชีพสามารถมีการดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง และเป็นอาชีพที่ต้องเกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นหลัก เน้น กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกในกลุ่ม มุ่งเน้นให้กลุ่มได้มีการพึ่งพาซึ่งกันและกันโดยการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ ระหว่างกลุ่มอาชีพด้วยกันและประชาชนในพื้นที่ (สุมาลี เจริญบุญ, 2555: 94) มีการเลือกเอาเอกลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อให้ผลิตภัณฑ์กลุ่ม มีเอกลักษณ์ดึงดูดที่เด่นชัด นอกจากนี้การเลือกสถานที่สำคัญของชุมชน เช่นวัด เพื่อสร้างเป็นพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยวที่จะนำไปใช้เป็นกลยุทธ์ทางการตลาด ก็นับเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยในการสนับสนุน ส่งเสริมกลุ่มอาชีพภูฏาพัฒนา และกลุ่มอาชีพอื่นๆในเขตดุสิต กรุงเทพมหานครให้มีพื้นที่ในการดำเนิน กิจกรรมกลุ่มและเกิดการสร้างรายได้แก่สมาชิกในกลุ่มและชุมชน (เกษม ภูณาศรี, 2559: 125) ขณะที่ ภาคีรัฐเองควรมีบทบาทในการวิเคราะห์และจัดทำแผนการส่งเสริมให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่อยู่ในพื้นที่

และสร้างเครือข่ายความเชื่อมโยงแบบบูรณาการทั้งด้านปัจจัยการผลิต และการตลาด และกำหนดขึ้นเป็นกรอบโครงการที่จะให้การสนับสนุนกลุ่มอาชีพในพื้นที่ให้ดำเนินไปได้อย่างยั่งยืน (ปรีชา คุณแสน, 2555: 86)

ข้อเสนอแนะ

ภาคีเครือข่าย ได้แก่ ภาครัฐ ภาคประชาชน ภาควิชาการ ควรออกแบบแผนการดำเนินงานที่มีความเชื่อมโยงไปสู่ความร่วมมือกันในลักษณะต่างๆ เช่น การออกแบบกิจกรรมอันจะนำไปสู่ความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่าย ได้แก่ การจัดกิจกรรมกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน การจัดตลาดนัดชุมชน ประจำสัปดาห์ ประจำเดือน การจัดประชุมหารือร่วมกันเพื่อมอบหมายหรือแบ่งงานกันทำ เกี่ยวข้องกับการกิจที่ตนเองมีความถนัด มีความเชี่ยวชาญ หรือมีความพร้อมในด้านทรัพยากร บุคลากร เพื่อเป้าหมายคือสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มอาชีพพัฒนาและกลุ่มอาชีพอื่นๆในชุมชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ให้มีศักยภาพในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิต ผลิตภัณฑ์ และบริการ การทำการตลาด ทั้งนี้เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้กับชุมชนได้อย่างยั่งยืน ได้แก่

1) ภาควิชาการ ร่วมทำกิจกรรมส่งเสริมและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิต และถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้กับกลุ่มอาชีพ ภาวพัฒน์ อย่างต่อเนื่อง

2) ภาครัฐ ร่วมส่งเสริมสนับสนุนทางด้านงบประมาณ ให้ข้อมูล ให้คำปรึกษา เพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพภาวพัฒน์ อย่างต่อเนื่อง

3) ภาคประชาสังคม ร่วมส่งเสริมสนับสนุนกลุ่มอาชีพภาวพัฒน์ในรูปแบบการให้บริการ และช่วยประชาสัมพันธ์บอกต่อให้บุคคลภายนอกได้รู้จักเพื่อเข้ามาใช้บริการนวดกดจุดฝ่าเท้า และบริการอื่นๆ ของกลุ่มอาชีพภาวพัฒน์ ให้มีรายได้อย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์ที่สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บริษัท ชัคเชส มีเดีย.
- เกษม ฤณาศรี. (2559). *การเลือกเอกลักษณ์ท้องถิ่นสำหรับพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านห้วยพ. (รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่)*.
- นิกร ผัสดี. (2555). *การส่งเสริมกลุ่มอาชีพราษฎรขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง. การค้นคว้าแบบอิสระ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)*.
- ปรีชา คุณแสน. (2555). *การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลับ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)*.
- พระมหาสุหิตย์ อาภากร. (2547). *เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์. โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข.
- ไพโรจน์ ดงกระโทก. (2551). *บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมกลุ่มอาชีพชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแก อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น)*.

- ภูสิทธิ์ ภูคำชะโนด. (2564). การยกระดับศักยภาพกลุ่มอาชีพ ในชุมชนวัดประจักษ์ศิลปาคม กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาและสำนักงานวิจัยแห่งชาติ (วช).
- สุพัฒน์ กาฬพันธ์. (2555). องค์ความรู้ในการสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนางานด้านวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู. หนองบัวลำภู: สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดหนองบัวลำภู.
- สุมาลี เจริญบุญ. (2555). การส่งเสริมกลุ่มอาชีพในองค์การบริหารส่วนตำบลคุยม่วง อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลกให้เข้มแข็งและพึ่งตนเองได้. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).

การพัฒนาเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ศราวุฒิ ดั่งแก้ว^{1*}, ไชยยา รักมิตร², พรเพ็ญ จุไรยานนท์³, ชนัยกานต์ เปี่ยมสง่า⁴

^{1,2}สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์, ³สาขาวิชาภาษาจีน, ⁴สาขาวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและ

บริการระหว่างประเทศ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

E-mail: daniel852_5@hotmail.com*

*ผู้ประสานงานหลัก

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ 2) ประเมินประสิทธิภาพเว็บไซต์จากผู้เชี่ยวชาญ และ 3) ประเมินความพึงพอใจผู้ใช้เว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างที่เลือกใช้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพเว็บไซต์เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเว็บไซต์ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านสารสนเทศ และ 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อเว็บไซต์ เป็นบุคคลทั่วไป เลือกแบบบังเอิญ จำนวน 396 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ เว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ แบบประเมินประสิทธิภาพเว็บไซต์ และแบบประเมินความพึงพอใจ โดยเก็บข้อมูลในรูปแบบออนไลน์ ผลการวิจัย พบว่า 1) เว็บไซต์ที่พัฒนาด้วยขั้นตอนของ ADDIE MODEL ทั้ง 5 ขั้นตอน ส่งผลให้การพัฒนาเว็บไซต์ประสบความสำเร็จและใช้งานได้จริง เป็นไปตามข้อกำหนดพื้นฐานของการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ด้วยองค์ประกอบพื้นที่หลัก 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนหัวของเนื้อหา (Page Header) ส่วนของเนื้อหา (Page Body) ส่วนท้ายของหน้า (Page Footer) และส่วนประกอบย่อยอื่น ๆ มีองค์ประกอบพื้นฐานของการพัฒนาเว็บไซต์ภาครัฐ ที่นำเสนอข้อมูลหน่วยงาน การบริหารงานในหน่วยงาน ภาพประกอบที่เหมาะสม ข้อมูลหลักสูตรที่เปิดสอน และข้อมูลอื่น ๆ ด้วยการแบ่งเนื้อหาที่เป็นสัดส่วน เน้นหลักการออกแบบด้วยการใช้สีเพื่อสื่อถึงอัตลักษณ์ของสาขาวิชาเป็นรูปแบบเดียวกันทั้งเว็บไซต์ รองรับการแสดงผลบนอุปกรณ์อื่น ๆ ด้วยรูปแบบ Responsive Web 2) เว็บไซต์มีประสิทธิภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากทั้งในด้านการออกแบบ ด้านเนื้อหา และด้านการรองรับการใช้งานกับอุปกรณ์อื่น ๆ 3) ผู้ใช้เว็บไซต์มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งในด้านการใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์ ด้านการออกแบบ และด้านการนำเสนอเนื้อหา และจากการนำเว็บไซต์ไปใช้เพื่อการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของสาขาวิชา พบว่า ผลตอบรับจากการเผยแพร่ข่าวสารการรับสมัครนักศึกษาได้รับการตอบรับอย่างดี และมีผู้ที่สนใจเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และการจัดการสื่อดิจิทัล ไม่น้อยกว่าร้อยละ 65 และได้รับผลตอบรับการเข้าร่วมกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการของสาขาวิชาที่จัดขึ้นในปีงบประมาณ 2566 เกินเป้าหมายของโครงการที่กำหนดไว้

คำสำคัญ: การพัฒนาเว็บไซต์, สารสนเทศศาสตร์, บรรณารักษศาสตร์, เพชรบุรี

A Development of Website of the Information Science and Library Science Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University

Sarawut Duangbao^{1*}, Chaiya Rukmit², Pornpen Juraiyanon³, Chanaikarn Piemsanga⁴

^{1,2}Department of Information science and Library science, ³Department of Chinese, ⁴Department of International Tourism and Service Industry

Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University

E-mail: daniel852_5@hotmail.com*

*Corresponding author

Abstract

The purposes of this research were 1) to design and develop a website, 2) to evaluate the efficiency of the website by the experts, and 3) to assess the user satisfaction in using the website of the Information Science and Library Science Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University. The samples were divided into 2 groups, consisting of 1) the sample used to evaluate the efficiency of the website: 3 experts selected by purposive sampling method consisting of a website development expert, an educational technology expert, and an information technology expert, and 2) the sample group used in the study of the website satisfaction: 396 people who were randomly selected. The research tools were the website of the Information Science and Library Science Program, a website efficiency assessment form, and a satisfaction assessment form. The data was collected through online system. The results showed that 1) The website developed with all 5 steps of ADDIE MODEL resulted in successful website development that meets the basic requirements of website design and development with four main components including the Page Header, the Page Body, the Page Footer, and other subcomponents. It also includes the basic elements of developing a government website consisting of department information, department administration, appropriate illustrations, course information, and other information in proportional content divisions. Emphasis is placed on design principles by using colors to convey the identity of the discipline as a single pattern throughout the website, which supports display on other devices with a Responsive Web format, 2) The overall performance of the website was at a high level in terms of design, content, and compatibility with other devices, and 3) The overall satisfaction of website users was at a high level, both in terms of taking advantage of the website design and content presentation. From the use of the website for the department public relations, it was found that the student admissions news has been well responded. There were at least 65 percent of those interested in continuing their studies at the bachelor's degree in the library science and digital media management program, and the

responses to participation in the field training workshops held in academic year of 2023 were more than the number that has been expected in the project.

Keywords: Development the website, Information science, library science, Phetchaburi

บทนำ

เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจและหน่วยงานต่าง ๆ อย่างไม่สามารถปฏิเสธได้ในท่ามกลางสภาวะการตลาดที่มีการแข่งขันสูง (ณิชนันท์ จงใจสิทธิ์ และ วชิรภรณ์ ดีสุทธิ, 2564) อินเทอร์เน็ตกลายเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญและมีบทบาทอย่างยิ่งในการใช้ชีวิตของมนุษย์ เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิตแต่ละวันที่ยึดใช้กันเรื่อยมา (วราพร กำลังาม และ นัชฎาวิรี นิโรจน์ชัยสาร, 2560) อ้างถึงใน อัษฎา วรณกายนต์, ชาติชาย จริญญาศิริไพศาล, อภิชัย ไพรสินธุ์, ลลิตทิพย์ รุ่งเรือง และแดงน้อย ปุสาเดช, 2564) ในองค์กรทั้งภาครัฐ เอกชน จำเป็นจะต้องมีช่องทางการสื่อสารบนโลกออนไลน์เป็นของตัวเอง เพื่อให้เกิดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่าง ๆ ถึงกลุ่มเป้าหมายได้ โดยเฉพาะการใช้เว็บไซต์มาเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรจะทำให้สื่อบนเว็บไซต์มีบทบาทและสื่อสารไปยังผู้ใช้สื่อได้ชัดเจนมากขึ้น ทั้งข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียง เป็นต้น (ศิริลักษณ์ ทวีปวน, 2555) ศตวรรษที่ 21 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้งานเป็นที่นิยมและแพร่หลายในทุกสาขางาน รวมถึงหน่วยงานต่าง ๆ ในด้านการศึกษา การนำเสนอข้อมูลที่เหมาะสมด้วยเทคโนโลยีที่มีรูปแบบและการทำงานที่ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย พฤติกรรมการใช้งานของผู้ใช้งานในหน่วยงานและผู้เข้าเยี่ยมชมภายนอกเลือกที่จะสืบค้นข้อมูลผ่านระบบสารสนเทศเพิ่มขึ้น เนื่องจากลดปัญหาด้าน ระยะเวลาที่สามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลาด้วยอุปกรณ์เคลื่อนที่ (Mobile Device) หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ (วรินทร์ ชอกหอม และ นครินทร์ ชัยแก้ว, 2564)

สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ เป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ทำการจัดการเรียนการสอนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 จนถึงปัจจุบัน มีหลักสูตรปริญญาตรี 2 หลักสูตรที่เปิดสอน ได้แก่ ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และการจัดการสื่อดิจิทัล (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2564) เพื่อพัฒนาและผลิตบัณฑิตเป็นนักสารสนเทศที่มีทักษะความรู้และปฏิบัติด้านบรรณารักษศาสตร์และการจัดการสารสนเทศในรูปแบบดิจิทัลทุกประเภท ที่ผ่านมาสภาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อนำเสนอผลงานวิชาการและผลการปฏิบัติงานตลอดจนข่าวสารเพื่อประชาสัมพันธ์ให้บุคคลที่สนใจในแวดวงวิชาชีพสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์เข้าถึงข้อมูลข่าวสารสาขาวิชา แต่มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์เฟซบุ๊กเพียงช่องทางเดียวจึงส่งผลให้การเรียกใช้ข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงการจัดเก็บและค้นคืนไม่สามารถทำได้ด้วยการใช้เว็บไซต์ของหน่วยงานเป็นหลัก ความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ถูกเผยแพร่ผ่านเฟซบุ๊กก็ยังไม่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปเมื่อเทียบกับเว็บไซต์ของหน่วยงานราชการเอง อีกทั้งยังไม่สามารถตอบโจทย์การประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานได้ จากผลการบริหารจัดการแนวปฏิบัติการเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ (กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล, 2561 และ สำนักงานจังหวัดนครพนม, 2564) พบว่า การปฏิบัติการเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานเอง จะสามารถสร้างการเข้าถึงข้อมูลที่มีคุณภาพ สะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง สามารถตรวจสอบได้ ข้อมูลที่เผยแพร่มีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรมแก่ประชาชนทั่วไปได้ และยังเป็นไปตามข้อกำหนดในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2560 มาตรา 9 ที่กำหนดให้หน่วยงานรัฐต้องจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของทางราชการไว้ให้กับประชาชน ด้วยการดำเนินงาน

ตามมาตรฐานเว็บไซต์ภาครัฐ ที่จะอำนวยความสะดวกให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็ว สะดวก และมีความถูกต้องครบถ้วนเป็นปัจจุบัน

จากสภาพปัญหาและเหตุผลข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาเว็บไซต์สาขาวิชา สารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ เพื่อเป็นเว็บไซต์หลักของสาขาวิชาที่ใช้ในการจัดทำ จัดเก็บ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงาน อีกทั้งยังรองรับการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ออนไลน์เพื่อ ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในอนาคต อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อคณาจารย์ นักศึกษา นักเรียน และบุคคลทั่วไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ คณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และ บรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ คณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา มี 2 กลุ่ม ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาประสิทธิภาพของ เว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ เป็นผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน และประชากร ที่ใช้ในการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อเว็บไซต์เป็นบุคคลทั่วไปที่เข้าใช้เว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศ ศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ โดยไม่ทราบจำนวนประชากรที่ชัดเจน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา มี 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการศึกษาประสิทธิภาพของ เว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ จำนวน 3 คน ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ เฉพาะเจาะจง โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้าน เทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 1 คน ในการศึกษา ความพึงพอใจที่มีต่อเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ เป็นบุคคลทั่วไปจำนวน 396 คน โดยใช้สูตรคำนวณเพื่อกำหนดกลุ่มตัวอย่างกรณีไม่ทราบจำนวนประชากรของ สมบัติ ท้ายเรือคำ (2553)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) เว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2) แบบประเมินประสิทธิภาพเว็บไซต์

สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อเว็บไซต์ สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์

3. การสร้างและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

3.1 เว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีดำเนินการพัฒนาตามขั้นตอนของ ADDIE MODEL จำนวน 5 ขั้นตอน (Seels, B. & Glasgow, Z., 1998, p. 177) ประกอบด้วย 1) ขั้นวิเคราะห์ (Analysis) ทำการศึกษากระบวนการสร้างออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ให้เป็นไปตามมาตรฐานเว็บไซต์ภาครัฐ ของ สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (2561, หน้า 1-20) และศึกษาแนวคิด ทฤษฎี การพัฒนาเว็บไซต์ให้มีประสิทธิภาพที่ดีด้วยการตอบโจทย์ผู้ใช้งาน และจากประสบการณ์ผู้ใช้งาน (UX/UI) 2) ขั้นการออกแบบ (Design) ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบเว็บไซต์ด้วยการร่างเค้าโครงหน้าเว็บไซต์ (Layout) เพื่อกำหนดการจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ ภายในเว็บไซต์ ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนหัวของเนื้อหา (Page Header) ส่วนของเนื้อหา (Page Body) ส่วนท้ายของหน้า (Page Footer) และส่วนประกอบย่อยอื่น ๆ มีการกำหนดหมวดหมู่การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และการประชาสัมพันธ์ภายในเว็บไซต์ การออกแบบและจัดการส่วนที่ติดต่อกับผู้ใช้งานเว็บไซต์ที่เป็นส่วนที่แสดงข้อมูลต่าง ๆ ของสาขาวิชาให้กับผู้ใช้งานทั่วไปได้เข้าถึง จัดเป็น 5 หมวดหมู่ที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มข้อมูลหน่วยงาน กลุ่มกฎหมายระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง กลุ่มข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ กลุ่มคลังความรู้ กลุ่มเว็บลิงค์ที่เชื่อมโยงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กลุ่มผังเว็บไซต์ เป็นต้น การกำหนดโทนสีที่เป็นสัญลักษณ์ของสาขาวิชาด้วยการเลือกใช้สีแดงเลือดหมู สีม่วงแดง และสีชมพูแดงเป็นหลัก การกำหนดโครงสร้างต่าง ๆ เพื่อจัดทำเป็นผังเว็บไซต์ (Site map) การเลือกใช้ตัวอักษรที่อ่านง่าย สบายตา และมีความทันสมัย 3) ขั้นการพัฒนา (Development) ผู้วิจัยพัฒนาเว็บไซต์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปแบบเว็บไซต์ (WordPress) ด้วยภาษา PHP, JAVA, HTML ใช้ระบบจัดการเว็บไซต์พื้นฐานด้วย MySQL และรองรับการนำเสนอเว็บไซต์บนอุปกรณ์ที่แตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม (Responsive web) 4) ขั้นการนำไปใช้ (Implementation) ผู้วิจัยมีการทดสอบระบบการทำงานของเว็บไซต์อย่างต่อเนื่องเพื่อหาข้อผิดพลาดและเพื่อให้เว็บไซต์มีความสมบูรณ์และมีความพร้อมต่อการใช้งานมากที่สุดเมื่อเว็บไซต์พร้อมแล้วจึงนำขึ้นสู่ระบบออนไลน์ด้วยการนำระบบเว็บไซต์เข้าเผยแพร่ใน Hosting ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในชื่อโดเมนเนม <http://hs.pbru.ac.th/lis> และ 5) ขั้นการประเมินผล (Evaluation) ผู้วิจัยได้นำเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเว็บไซต์ จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 1 คน โดยทำการประเมินประสิทธิภาพเว็บไซต์ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบ ด้านเนื้อหา ด้านระบบนำทาง ด้านการรองรับการใช้งานกับอุปกรณ์อื่น ๆ

3.2 แบบประเมินประสิทธิภาพเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือ บทความวิชาการตลอดจนบทความวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ การจัดการเว็บไซต์ และการแบบสารสนเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การได้มาซึ่งแบบประเมินประสิทธิภาพเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ ประกอบด้วย 2 ตอน

ได้แก่ ตอนที่ 1 การประเมินประสิทธิภาพเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ ประกอบด้วย การประเมินประสิทธิภาพ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบ ด้านเนื้อหา ด้านระบบนำทาง ด้านการรองรับการใช้งานกับอุปกรณ์อื่น ๆ เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ได้แก่ 5 หมายถึง มีประสิทธิภาพในระดับมากที่สุด 4 หมายถึง มีประสิทธิภาพในระดับมาก มีประสิทธิภาพในระดับปานกลาง มีประสิทธิภาพในระดับน้อย และมีประสิทธิภาพในระดับน้อยที่สุด ตามเกณฑ์การประเมินตามวิธีของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 103) และตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นข้อคำถามปลายเปิด แบบประเมินประสิทธิภาพผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและวัดผลการศึกษา จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยทางสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบสารสนเทศ จำนวน 1 คน แบบประเมินมีค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.50-1.00 จำนวน 18 ข้อ ที่สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้จริง

3.3 แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานด้านการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้ใช้งาน และการออกแบบประสบการณ์ผู้ใช้ UX (User Experience) และ UI (User Interface) จากเอกสารตำรา หนังสือ บทความวิชาการตลอดจนบทความวิจัย เพื่อนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การได้มาซึ่งแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ความพึงพอใจที่มีต่อเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ได้แก่ พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย และพึงพอใจน้อยที่สุด ตามเกณฑ์การประเมินตามวิธีของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 103) แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบ ด้านการนำเสนอเนื้อหา และด้านการใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์ และตอนที่ 2 เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งเป็นข้อคำถามปลายเปิด แบบประเมินดังกล่าวผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและวัดผลการศึกษา จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยทางสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบสารสนเทศ จำนวน 1 คน แบบประเมินมีค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.50-1.00 จำนวน 13 ข้อ และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน มีความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับอยู่ที่ .95

4. การจัดเก็บข้อมูล

การพัฒนาเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลข้อมูล ดังนี้

4.1 การประเมินประสิทธิภาพเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินประสิทธิภาพเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ แนะนำและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูลการประเมินประสิทธิภาพเว็บไซต์ให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน ทราบ โดยผู้เชี่ยวชาญสามารถดำเนินการประเมินประสิทธิภาพเว็บไซต์ผ่านทางระบบออนไลน์ โดยใช้ Google form ระหว่างวันที่ 1-15 พฤษภาคม 2565

4.2 การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ ผู้วิจัยนำแบบประเมินความพึงพอใจดังกล่าวสร้างด้วยระบบประเมินของเว็บไซต์ WordPress และเผยแพร่ในเมนูการประเมินความพึงพอใจในเว็บไซต์ ทำการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1-30 มิถุนายน 2565

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การประเมินประสิทธิภาพเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ มีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ ตอนที่ 1 การประเมินประสิทธิภาพเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ ประกอบด้วยการประเมินประสิทธิภาพ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบ ด้านเนื้อหา ด้านระบบนำทาง ด้านการรองรับการใช้งานกับอุปกรณ์อื่น ๆ เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ใช้การวิเคราะห์นำเสนอในรูปแบบความเรียง

5.2 การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ มีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อเว็บไซต์ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบ ด้านการนำเสนอเนื้อหา และด้านการใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์ เป็นแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ใช้การวิเคราะห์นำเสนอในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการพัฒนาเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีประสบความสำเร็จด้วยการใช้ ADDIE MODEL 5 ขั้นตอน ดังภาพที่ 1

การพัฒนาเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยการใช้ ADDIE MODEL 5 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์ (Analysis)	ขั้นที่ 2 ขั้นตอนออกแบบ (Design)	ขั้นที่ 3 ขั้นตอนพัฒนา (Development)	ขั้นที่ 4 ขั้นตอนนำไปใช้ (Implementation)	ขั้นที่ 5 ขั้นตอนประเมินผล (Evaluation)
- แนวคิดการออกแบบเว็บไซต์และการจัดการระบบเว็บไซต์ - องค์ประกอบของเว็บไซต์ภาครัฐ - การออกแบบระบบฐานข้อมูลพื้นฐาน - การออกแบบประสบการณ์ผู้ใช้ UX/UI	- การออกแบบเค้าโครงหน้าเว็บไซต์ - การออกแบบการจัดวางเนื้อหาหน้าเว็บไซต์ - การออกแบบผังเว็บไซต์ - การออกแบบระบบนำทาง (Navigator) - หลักการใช้สี/ฟอนต์ - หลักการใช้รูปแบบตัวหนังสือ - หลักการออกแบบสื่อและสารสนเทศ - รูปแบบการนำเสนอข้อมูล Responsive	- การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการพัฒนาเว็บไซต์ (WordPress) - การพัฒนาเว็บไซต์ด้วยภาษา PHP, JAVA, HTML - การใช้โปรแกรมจัดการฐานข้อมูล MySQL - การใช้โปรแกรมกราฟิก	- การนำเว็บไซต์ขึ้นระบบ Hosting ภายใต้โดเมนเนมของ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี - การทดสอบระบบอย่างละเอียดด้วยการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน เป็นต้น - การปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง	- การประเมินประสิทธิภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ประเมินประสิทธิภาพใน 4 ด้านได้แก่ ด้านการออกแบบ ด้านเนื้อหา ด้านระบบนำทาง ด้านการรองรับการใช้งานกับอุปกรณ์อื่น ๆ - การศึกษาคำคมติของผู้ใช้เว็บไซต์
ผลที่ได้	ผลที่ได้	ผลที่ได้	ผลที่ได้	ผลที่ได้
- ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อเผยแพร่ข้อมูลและบริการของหน่วยงาน ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงาน คณะจารย์ ข่าวสารประชาสัมพันธ์ ที่แบ่งเป็นข่าวประชาสัมพันธ์ทั่วไป ข่าวรับสมัครนักศึกษา ข่าวทุนการศึกษา ข่าวรับสมัครงาน ข่าวกิจกรรมอบรม ฯลฯ เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และหน่วยงานส่งเสริมการศึกษา - ส่วนของการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้งาน ประกอบด้วย ช่องทางการติดต่อสื่อสารกับผู้ให้บริการ ที่ให้แสดงข้อเสนอแนะผ่านสื่อสังคมออนไลน์ / แบบสำรวจออนไลน์ ไม่ทำให้บริการของหน่วยงาน	- ได้เค้าโครงหน้าเว็บไซต์หลักและหน้าเนื้อหาที่เป็นรูปแบบเดียวกันทั้งเว็บไซต์ โดยมีการจัดวางรูปภาพประกอบคำบรรยาย กรณีที่มีลิงค์เพื่อเชื่อมโยงเนื้อหาจากภายนอกจะปรากฏปุ่มชี้แจงถึงเนื้อหาต่าง ๆ ทุกครั้ง - ระบบนำทางจะปรากฏทุกหน้าของเว็บไซต์เพื่อช่วยให้ผู้ใช้เลือกและเข้าถึงหน้าเนื้อหาต่าง ๆ และมีแสดงหัวข้อหน้าที่กำลังใช้งานอยู่ - การเลือกใช้สี จะเน้นโทนสีที่เป็นสีดีลักษณะของสาขาวิชาด้วยการเลือกใช้สีแดงเลือดหมู สีม่วงแดง และสีชมพูแดงเป็นหลัก - ใช้ตัวหนังสือที่ไม่มีหัวฟอนต์ Kanit เพื่อให้อ่านง่าย - เว็บไซต์รองรับรูปแบบการนำเสนอข้อมูล Responsive	- ได้เว็บไซต์ที่สมบูรณ์และมีระบบจัดการหลังบ้านที่ง่ายต่อการใช้งาน ระบบรองรับการใช้ภาษา PHP, JAVA, HTML และควบคู่กับโปรแกรมจัดการฐานข้อมูล MySQL - ใช้โปรแกรมกราฟิกเพื่อตัดต่อภาพทำให้เว็บไซต์มีเนื้อหาและภาพประกอบที่น่าสนใจและดึงดูดสายตาผู้เข้าชม	- เว็บไซต์นำขึ้นระบบ Hosting ภายใต้โดเมนเนมของ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยใช้ชื่อ https://hs.pbu.ac.th/dls - สามารถแสดงผลผ่านคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน ได้ดี ด้วยการปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง	- ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าเว็บไซต์ที่ได้รับการพัฒนาตาม ADDIE MODEL 5 ขั้นตอน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก - ผู้ใช้งานเว็บไซต์ มีความพึงพอใจต่อการใช้งานเว็บไซต์อยู่ในระดับมาก - การใช้เว็บไซต์เพื่อการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ได้รับผลตอบรับเป็นอย่างดีในการจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการของสาขาวิชา เป็นที่สนใจของนักวิชาชีพทางสารสนเทศศาสตร์ เป็นอย่างมาก - ในปีการศึกษา 2566 มีนักศึกษาเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีของสาขาวิชาไม่น้อยกว่าร้อยละ 65 โดยเว็บไซต์ให้ข้อมูลพื้นฐานของสาขาวิชาเพื่อช่วยให้นักเรียนตัดสินใจเข้าศึกษาต่อ

ภาพที่ 1 การนำ ADDIE MODEL 5 ขั้นตอน มาออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์

ทั้งนี้ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 3 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ผู้วิจัยออกแบบเค้าโครงเว็บไซต์ (Layout) ที่ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ส่วนหัวของเนื้อหา (Page Header) ประกอบด้วย ตราสัญลักษณ์ของหน่วยงาน เมนูต่าง ๆ ในเว็บไซต์ และภาพประกอบเว็บไซต์ (Banner) ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ส่วนหัวของเนื้อหา (Page Header)

ส่วนที่ 2 ส่วนของเนื้อหา (Page Body) ประกอบด้วย หัวข้อการรับสมัครนักศึกษาใหม่ ประจำปีการศึกษา 2566 ข้อมูลการแนะนำสาขาวิชาหรือหลักสูตรที่เปิดสอน และผลงานของนักศึกษา ดังภาพที่ 3

รับสมัครนักศึกษาใหม่
ประจำปีการศึกษา 2566
ตั้งแต่วันนี้-30 พ.ค. 66

สมัครเรียน
ปีการศึกษา 2566
เข้าสู่ระบบสมัครเรียน

คุณสมบัติผู้สมัคร
คลิกอ่านเพิ่มเติม

สาขาวิชาแห่งโลกอนาคต

บรรณารักษศาสตร์
และการจัดการสื่อดิจิทัล

มุ่งผลิตบัณฑิตและกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถและมีทักษะด้านบรรณารักษศาสตร์ตั้งแต่การจัดการทรัพยากรสารสนเทศ การวิเคราะห์สารสนเทศ การจัดหาวัสดุและ การบริการสารสนเทศที่ดี และการจัดการสื่อดิจิทัลที่นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการข้อมูลสารสนเทศ รวมทั้งการนำหลักการทางวิชาชีพไปส่งเสริมของตลาดแรงงาน โดยเฉพาะทางทำงานร่วมกับผู้อื่น มีคุณธรรมและ จริยธรรมในการปฏิบัติงานเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในหน่วยงานบริการสารสนเทศที่ดี และอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและปฏิบัติงานการบรรณารักษศาสตร์ และการจัดการข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ ตลอดจนประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้ (สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ และบรรณารักษศาสตร์, 2564)

ผลงานนักศึกษา

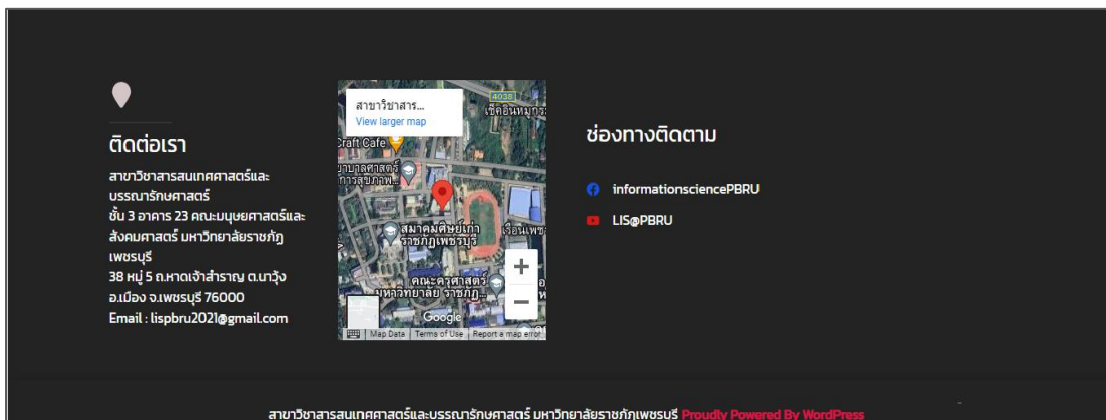

Teaser ลายรดน้ำ ศิลปช่างเมืองเพชรบุรี

ผลงาน : เบนธรรมรัตน์ ผ่องแผ้ว กับลูกพี่ เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม รองชนะเลิศอันดับ 2 การประกวด คลิปวีดิโอเชิงแบบมาตรฐานสินค้าเกษตรฯ

บทละครเวทีแห่งทองคำ ศิลปะฝีมือช่างเมืองเพชรบุรี โครงการถ่ายทอดละครเวทีบนเวทีโรงเรียนแบบวิถีชีวิตคนเมืองท่าราชธานีอโศกบวรวิทย "ถิ่น. แด่ปู่ตมย" โดย สำนักงานคณะกรรมการการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาพที่ 3 ส่วนของเนื้อหา (Page Body)

ส่วนที่ 3 ส่วนท้ายของหน้า (Page Footer) ประกอบด้วย ช่องทางการติดต่อสาขาวิชา สารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ แผนที่แสดงที่ตั้งของหน่วยงาน และช่องทางติดตามข้อมูล ข่าวสารความเคลื่อนไหวของสาขาวิชา ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ส่วนท้ายของหน้า (Page Footer)

ส่วนที่ 4 ส่วนประกอบย่อยอื่น ๆ เช่น พื้นที่การเผยแพร่ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ ข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชา เช่น ข่าวสารการรับสมัครงานในศาสตร์วิชาชีพสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ ข่าวสารการอบรมสัมมนา เป็นต้น และระบบสารสนเทศสำหรับอาจารย์และนักศึกษาในมหาวิทยาลัยที่ใช้อยู่ ในส่วนนี้มีระบบจัดการเนื้อหาอัตโนมัติมาช่วยในการแสดงผล ข่าวสารต่าง ๆ ตามการลงเนื้อหาล่าสุดดึงข้อมูลจากวันและเวลา ด้วยการแบ่งหมวดหมู่ข่าวสารต่าง ๆ ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ส่วนประกอบย่อยอื่น ๆ

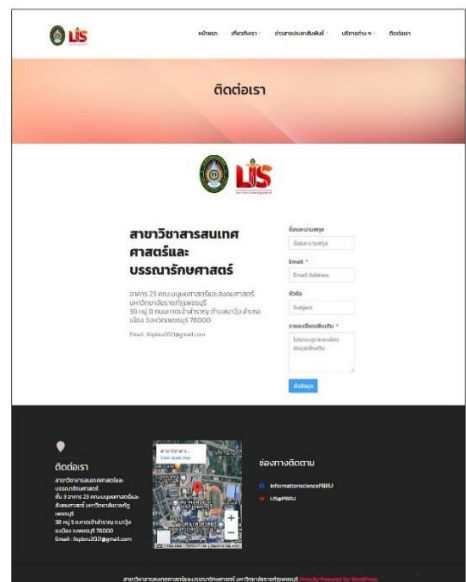
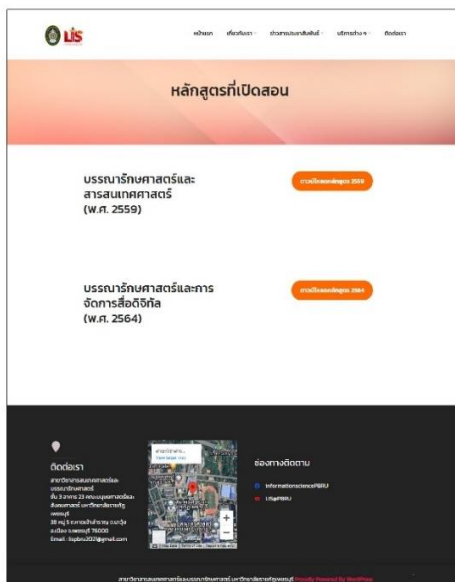
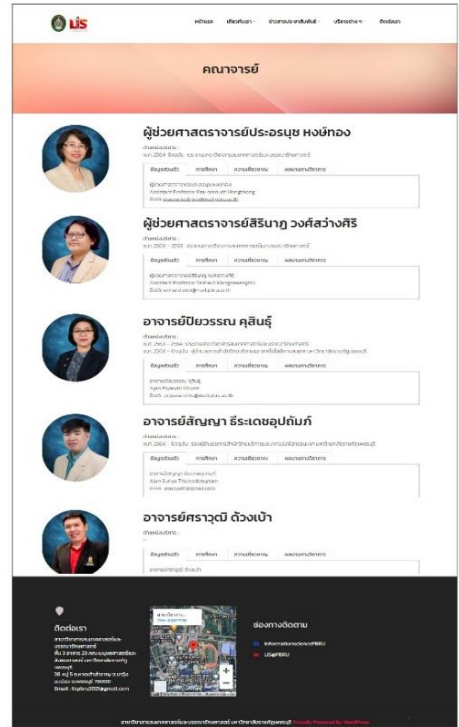
ด้านการออกแบบเว็บไซต์ เลือกใช้ตัวอักษรที่ทันสมัย อ่านง่าย โดยใช้รูปแบบตัวอักษร Kanit เป็นตัวอักษรให้ใช้บริการโดยไม่มีค่าใช้จ่ายจาก Google font การเลือกใช้สีค่านึงถึงสีที่เป็นอัตลักษณ์ของสาขาวิชา และมองแล้วสบายตา ไม่กลมกลืนกันระหว่างพื้นหลังและตัวหนังสือในเว็บไซต์ โดยเลือกใช้สีโทนแดงเลือดหมู สีม่วงแดง สีขาว และสีเทาเป็นหลัก โดยใช้โทนสีแบบเดียวกันทั้งเว็บไซต์ อีกทั้งเป็นสีแสดงอัตลักษณ์เฉพาะสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ด้านเนื้อหาที่น่าสนใจ มีเนื้อหาเบื้องต้นโดยอ้างอิงมาตรฐานเว็บไซต์ภาครัฐ ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสาขาวิชา คณาจารย์ในสาขาวิชา หลักสูตรที่เปิดสอน การบริหารงานในสาขาวิชา เป็นต้น เนื้อหาที่น่าสนใจมีภาพประกอบบางส่วนที่สอดคล้องกับเนื้อหา จัดเรียงอย่างเป็นระบบแบ่งพื้นที่นำเสนอตามสัดส่วน และมีการกำหนดหมวดหมู่ของเนื้อหาเพื่อการค้นหาที่ง่าย

ด้านระบบนำทาง เว็บไซต์มีเมนูระบบนำทางที่เชื่อมโยงเนื้อหาได้ถูกต้อง รวดเร็ว ไม่ซับซ้อน มีการลำดับหัวข้อที่เกี่ยวข้องในหมวดหมู่เมนูนั้น ๆ และสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาทั้งภายใน ภายนอกและสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ได้ เช่น Youtube, Facebook เป็นต้น ตลอดจนเว็บไซต์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ด้านการรองรับการใช้งานกับอุปกรณ์อื่น ๆ ด้วยเว็บไซต์มีการพัฒนาด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป WordPress ทำให้สามารถรองรับการใช้งานในรูปแบบของอุปกรณ์อื่น ๆ ได้ดี ด้วยรูปแบบ Responsive Web เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต เป็นต้น รองรับการใช้งานทั้งระบบ IOS และ Android

เว็บไซต์มีการทดสอบระบบการทำงานของเว็บไซต์อย่างต่อเนื่องเพื่อหาข้อผิดพลาดและเพื่อให้เว็บไซต์มีความสมบูรณ์และมีความพร้อมต่อการใช้งาน อัปเดตขึ้นระบบออนไลน์ใน Hosting ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในชื่อโดเมนเนม <http://hs.pbru.ac.th/lis>

ภาพที่ 6 ตัวอย่างหน้าเว็บไซต์เมนูเกี่ยวกับสาขาวิชา คณาจารย์ในสาขาวิชา เมนูหลักสูตรที่เปิดสอน และช่องทางการติดต่อสาขาวิชา

2. ประสิทธิภาพเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีประสิทธิภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.24) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการออกแบบ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.23) และด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.30) รองลงมาเป็นด้านการรองรับการใช้งานกับอุปกรณ์อื่น ๆ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.28) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์

รายการประเมินประสิทธิภาพ		ประสิทธิภาพ		แปลผล
		X̄	S.D.	
1. ด้านการออกแบบ		4.53	0.23	มากที่สุด
เว็บไซต์	1.1 ตัวอักษรที่ให้อ่านง่ายและใช้ลักษณะเดียวกันตลอดการนำเสนอ	4.33	0.06	มาก
	1.2 พื้นหลังของหน้าเพจและหน้าเนื้อหาที่มีโทนสีแบบเดียวกันสม่ำเสมอ	4.66	0.57	มากที่สุด
	1.3 การจัดวางเค้าโครงหน้าเนื้อหา เป็นลักษณะเดียวกันตลอดทั้ง	4.33	0.57	มาก
	1.4 เว็บไซต์แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของสาขาวิชา เช่น การใช้สี การใช้ภาพประกอบ และการใช้รูปแบบตัวอักษร	5.00	0.00	มากที่สุด
	1.5 มีโครงสร้างหน้าเว็บไซต์พื้นฐาน ประกอบด้วย ส่วนหัวเว็บไซต์ เมนู และระบบนำทางส่วนแสดงเนื้อหาเว็บไซต์ และส่วนล่างของเว็บไซต์	4.33	0.57	มาก
2. ด้านเนื้อหา		4.53	0.30	มากที่สุด
	2.1 มีเนื้อหาพื้นฐานขององค์กรตามมาตรฐานของเว็บไซต์ภาครัฐ	4.33	0.57	มาก
	2.2 เนื้อหาที่นำเสนอมีความสมบูรณ์ ถูกต้อง น่าเชื่อถือ และมีความทันสมัย	4.66	0.57	มากที่สุด
	2.3 เนื้อหาที่มีภาพประกอบที่สอดคล้องกัน และเข้าใจง่าย	5.00	0.00	มาก
	2.4 เนื้อหาไม่เยิ่นเย้อจนเกินไป ทำให้เกิดการเลื่อนชมมากกว่า 1 ช่วงหน้าต่าง	4.33	1.15	มาก
	2.5 เนื้อหาจัดเรียงเป็นสัดส่วนชัดเจน มีระเบียบ	4.33	0.57	มาก
3. ด้านระบบนำทาง		4.25	0.43	มาก
เพจ	3.1 ปุ่มเมนูสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาได้ถูกต้อง	4.33	1.15	มาก
	3.2 ปุ่มเมนูสามารถแสดงข้อมูลที่ชัดเจน เข้าใจง่าย	3.66	0.57	มาก
	3.3 มีการแสดงหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อยในการเข้าถึงแต่ละชั้นของหน้า	4.66	0.57	มากที่สุด
	3.4 การจัดวางระบบนำทางจัดไว้ส่วนใดส่วนหนึ่งของหน้าเพจ (ด้านบนหรือด้านล่าง) เป็นไปในรูปแบบเดียวกันตลอดเว็บไซต์	4.33	0.57	มาก
4. การรองรับการใช้งานกับอุปกรณ์อื่น ๆ		4.41	0.28	มาก
	4.1 สามารถใช้งานบนอุปกรณ์อื่น ๆ ได้ เช่น สมาร์ทโฟน หรือ แท็บเล็ต เป็นต้น	4.33	0.57	มาก
	4.2 สามารถใช้งานได้ทันทีโดยไม่ต้องติดตั้งโปรแกรมเสริมใด ๆ เช่น Chrome เป็นต้น	4.33	0.57	มาก
	4.3 รองรับการใช้งานทุกระบบ เช่น Microsoft, IOS, Android เป็นต้น	5.00	0.00	มากที่สุด
	4.4 แสดงผลได้ทันทีและนำเสนอได้พอดีกับขนาดของอุปกรณ์	4.00	0.00	มาก
	รวม	4.43	0.24	มาก

3. ความพึงพอใจที่มีต่อเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ผู้เข้าใช้เว็บไซต์มีความพึงพอใจต่อเว็บไซต์ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์ มีความพึงพอใจมากที่สุดแต่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.38) รองลงมาได้แก่ ด้านการนำเสนอเนื้อหา ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.36) และด้านการออกแบบ ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.32) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของผู้ใช้เว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์

รายการประเมินความพึงพอใจ	ประสิทธิภาพ		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการออกแบบ	4.02	0.32	มาก
1.1 หน้าเว็บไซต์มีความสวยงาม ทันสมัย น่าสนใจ	3.99	0.59	มาก
1.2 สีที่ใช้ในเว็บไซต์มีความเหมาะสม	4.21	0.76	มาก
1.3 ขนาดตัวอักษรและรูปแบบตัวอักษรง่ายต่อการอ่าน	3.92	0.80	มาก
1.4 จัดรูปแบบในเว็บไซต์ง่ายต่อการอ่านและการใช้งาน	3.97	0.71	มาก
1.5 การเชื่อมโยงเนื้อหามีความถูกต้องกับปุ่มเมนู	4.03	0.65	มาก
2. ด้านการนำเสนอเนื้อหา	4.16	0.36	มาก
2.1 การประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ภาพประกอบ มีความเหมาะสมและน่าสนใจ	4.06	0.51	มาก
2.2 การจัดลำดับเนื้อหาเป็นขั้นตอน มีความต่อเนื่อง อย่างสม่ำเสมอ	4.23	0.72	มาก
2.3 ข้อความในเว็บไซต์ถูกต้องตามหลักภาษาและไวยากรณ์	4.11	0.69	มาก
2.4 ข้อมูลที่นำเสนอสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้	4.12	0.66	มาก
2.5 เข้าถึงเนื้อหาได้ง่าย ไม่ซับซ้อน	4.26	0.64	มาก
3. ด้านการใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์	4.30	0.38	มาก
3.1 เนื้อหาที่มีประโยชน์ต่อผู้ใช้งานและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้	4.12	0.51	มาก
3.2 สามารถเป็นแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารประชาสัมพันธ์ในศาสตร์	4.56	0.61	มากที่สุด
บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ได้อย่างดี	4.22	0.56	มาก
3.3 เป็นแหล่งข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งาน			
รวม	4.16	0.26	มาก

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ได้รับการพัฒนาเว็บไซต์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป WordPress และใช้แนวคิดการพัฒนาเว็บไซต์ ADDIE MODEL 5 ขั้น ประกอบกับข้อกำหนดมาตรฐานเว็บไซต์ภาครัฐของ สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (2561, หน้า 1-20) ทำให้เว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้นมีความสมบูรณ์ สามารถใช้งานได้จริงผ่านระบบออนไลน์ รองรับ การแสดงผลบนอุปกรณ์ต่าง ๆ ในรูปแบบของ Responsive Web ทั้งนี้ด้วยเพราะเว็บไซต์ดังกล่าวมี

การออกแบบและพัฒนาในแต่ละส่วนอย่างเป็นระบบ มีการศึกษาแนวคิดการออกแบบ การจัดวางเนื้อหาตามหลักทฤษฎีการเรียนรู้ การใช้แนวคิดทฤษฎีสีและจิตวิทยาการรับรู้ การศึกษาผู้ใช้และพฤติกรรมผู้ใช้สารสนเทศ การออกแบบการจัดวางเนื้อหา เป็นต้น อีกทั้งเว็บไซต์ผ่านการประเมินประสิทธิภาพจากผู้เชี่ยวชาญจากศาสตร์ต่าง ๆ ที่ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้เว็บไซต์มีประสิทธิภาพที่ดี ใช้งานเพื่อการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับบุคคลทั่วไปที่เข้ามาใช้งานได้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัสภา วรณกายนต์, ชาติชาย จรรย์ศิริไพศาล, อภิชัย ไพโรสินธุ์, ลลิตทิพย์ รุ่งเรือง และ แดงน้อย ปุสาเดช (2564) ที่ได้ศึกษาพัฒนาเว็บไซต์เพื่อการประชาสัมพันธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และพบว่า เว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้นด้วยกระบวนการ ADDIE MODEL 5 ขั้นตอน และผ่านการประเมินประสิทธิภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ส่งผลให้เว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพที่เหมาะสมและนำไปใช้งานได้จริงเช่นกัน และยังส่งผลให้ผู้ใช้งานเว็บไซต์มีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีถึงดีมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพล แสนบุญส่ง (2559) ได้พัฒนาเว็บไซต์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ด้วยระบบบริหารจัดการเนื้อหาบนเว็บไซต์ และพบว่า เว็บไซต์ที่มีการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อจัดการเนื้อหาบนเว็บไซต์ ทำให้เว็บไซต์มีประสิทธิภาพในการทำงานในระดับดี และสามารถรองรับการแสดงผลบนหน้าจออุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ด้วยรูปแบบ Responsive ส่งผลให้เว็บไซต์เกิดข้อบกพร่องได้น้อยในการแสดงผล

2. ประสิทธิภาพของเว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากโดยเฉพาะ ด้านการออกแบบ เว็บไซต์ที่จัดทำขึ้นมีการออกแบบแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของสาขาวิชา เช่น การใช้โทนสีไปในรูปแบบเดียวกันทั้งเว็บไซต์โดยเน้นเป็นสีแดง ขาว ชมพูแดง ด้านการใช้ภาพประกอบเนื้อหาที่สอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหา การใช้รูปแบบตัวอักษรที่อ่านง่ายและเน้นความทันสมัย รวมถึงการจัดวางเค้าโครงหน้าเนื้อหาที่เป็นลักษณะเดียวกันตลอดทั้งเว็บไซต์ การออกแบบเหล่านี้ส่งผลให้เว็บไซต์เกิดความสวยงาม มีระเบียบ เป็นไปตามมาตรฐานการออกแบบพื้นฐาน อีกทั้งยังบอกถึงอัตลักษณ์หน่วยงานที่ชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของ วิภาวี เทียนทอง (2559) กล่าวว่า เว็บไซต์ที่มีประสิทธิภาพที่ดีจะต้องมีการออกแบบเพื่อสื่อถึงความเป็นเอกลักษณ์ (Identity) คือต้องออกแบบเพื่อแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ขององค์กรทั้งชุดสี ตัวอักษร รูปภาพกราฟิก เป็นสื่อถึงความเป็นเอกลักษณ์สื่อถึงตัวองค์กรและหน่วยงาน อีกทั้งยังสอดคล้องกับ เกษมศักดิ์ ทองตัน (2559) ที่ได้พัฒนาเว็บไซต์สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า เว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพหรือความเหมาะสมอยู่ในระดับมากจะต้องมีประสิทธิภาพในด้านการออกแบบเค้าโครงการนำเสนอข้อมูลที่ทันสมัย ความเหมาะสมของข้อมูล และด้านความสะดวกหรือง่ายต่อการใช้งานที่มีความเหมาะสมในการใช้สี ข้อความ สัญลักษณ์รูปภาพ และองค์ประกอบต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน

3. ความพึงพอใจของผู้ใช้เว็บไซต์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะเว็บไซต์ดังกล่าวมีออกแบบเว็บไซต์เป็นไปตามพื้นฐานแนวคิดการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ ทั้งในด้านจิตวิทยาการใช้สี การจัดวางเนื้อหา และการนำเสนอภาพประกอบ รวมถึงการรองรับการใช้งานทุก

อุปกรณ์แสดงผล ส่งผลให้ผู้ใช้งานเว็บไซต์สามารถเข้าถึงเว็บไซต์ด้วยอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย เข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสาขาวิชาและที่เกี่ยวข้องได้ง่าย ทั้งนี้เว็บไซต์ถูกนำมาใช้งานเพื่อประชาสัมพันธ์ กิจกรรมอบรม สัมมนาของสาขาวิชา มีผู้ให้ความสนใจและลงทะเบียนเข้าร่วมงานเป็นจำนวนมากเกิน เป้าหมายที่โครงการกำหนดโดยใช้เว็บไซต์เป็นสื่อในการลงทะเบียนและประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร อีกทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งของการประชาสัมพันธ์การรับสมัครนักศึกษาใหม่ ประจำปีการศึกษา 2566 และได้รับผลตอบแทนจากการมีนักศึกษาเข้าศึกษาต่อไม่น้อยกว่าร้อยละ 65 เป็นไปตามข้อกำหนด ของมหาวิทยาลัย เพราะผู้สมัครเข้าศึกษาต่อใช้ข้อมูลหลักสูตร รายละเอียดของสาขาวิชา และแนวทางการ ประกอบอาชีพในการศึกษาของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และการจัดการสื่อดิจิทัล เพื่อใช้ในการ ตัดสินใจเข้าศึกษาต่อ ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจต่อการใช้งานเว็บไซต์โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เกษมศักดิ์ ทองตัน (2559) ที่พบว่าผู้ใช้เว็บไซต์มีความพึงพอใจต่อ เว็บไซต์สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยมีการใช้ข้อมูลในเว็บไซต์เพื่อประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งาน และ สอดคล้องผลการศึกษาของ วรินทร์ ซอกหอม และนครินทร์ ชัยแก้ว (2564) ได้พัฒนาเว็บไซต์คณะ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยพะเยา และพบว่า ผู้ใช้เว็บไซต์มีความพึงพอใจอยู่ใน ระดับมาก และการศึกษาของ ชนัญชิตา วัชรภรณ์วิวัฒน์ (2562) ที่พบว่าผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจต่อ การใช้เว็บไซต์ในการหาข้อมูลและการใช้งานต่าง ๆ ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ควรมีการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการเนื้อหาอัตโนมัติ เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการเลือกใช้ เนื้อหาแก่ผู้ใช้งานทุกระดับ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาและสังเคราะห์รูปแบบเว็บไซต์หน่วยงานที่อยู่ในระดับเดียวกันและหลากหลาย ประเภทองค์กรมากขึ้นทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อจะได้มาซึ่งแนวทางการออกแบบที่หลากหลาย

2.2 ควรมีการออกแบบเว็บไซต์ด้วยระบบที่สามารถปรับข้อมูลหรือเนื้อหาเป็น ภาษาต่างประเทศเพื่อรองรับผู้ใช้งานต่าง ๆ อีกทั้งรองรับการจัดการศึกษานานาชาติของมหาวิทยาลัยที่ กำลังมีชาวต่างชาติเข้ามาศึกษาต่อในประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน เป็นต้น

2.3 โปรแกรมพัฒนาเว็บไซต์สำเร็จรูป WordPress เป็นโปรแกรมที่ใช้งานง่าย หากแต่ในการ ปรับแต่งหน้าตา เมนู และรายละเอียดต่าง ๆ ของตัวส่วนการนำเสนอของเว็บไซต์ยังมีข้อจำกัดอยู่บ้าง ผู้ ที่นำไปใช้งานจะต้องมีพื้นฐานการพัฒนาเว็บไซต์ทั้งในด้านการใช้ภาษาคอมพิวเตอร์ (HTML, Java, PHP) เป็นต้น เพื่อการปรับแต่งที่สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล. (2561). *แนวปฏิบัติการเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 1*. อุตรดิตถ์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1.
- เกษมศักดิ์ ทองตัน. (2559). *การพัฒนาเว็บไซต์สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).
- ชนัญชิตา วัชรภรณ์วิวัฒน์. (2562). ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในการเลือกใช้บริการการจองตั๋วเครื่องบินผ่านแอปพลิเคชันและการจองตั๋วเครื่องบินผ่านเว็บไซต์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 2(2), 89-94.
- นิชนันท์ จงใจสิทธิ์ และ วัชรภรณ์ ตีสุทธิ. (2564). การพัฒนาเว็บไซต์เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ OTOP อำเภอผาขาวจังหวัดเลย. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 16(57), 100-109.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วรินทร์ ชอกหอม และ นครินทร์ ชัยแก้ว. (2564). การพัฒนาเว็บไซต์คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยพะเยา. *วารสาร Mahidol R2R e-Journal*, 8(1), 117-128.
- วิภาวี เทียนทอง. (2559). *การพัฒนาเว็บไซต์และสื่อออนไลน์เพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ตุ๊กตาหมอนผ้าห่มนำเข้าจากประเทศจีน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- ศิริพล แสณบุญส่ง. (2559). การพัฒนาเว็บไซต์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ด้วยระบบบริหารจัดการเนื้อหาบนเว็บไซต์. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 10(2), 117-128.
- ศิริลักษณ์ ทวีปวน. (2555). การพัฒนาเว็บไซต์คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร. *วารสารวิจัย มทร.กรุงเทพ*, 7(2). ไม่ปรากฏเลขหน้า.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2553). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). มหาสารคาม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานจังหวัดนครพนม. (2564). *แนวปฏิบัติในการเผยแพร่ข้อมูลบนเว็บไซต์จังหวัดนครพนม*. สืบค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2565, จาก http://www2.nakhonphanom.go.th/files/com_report_policy/2021-05_7d1369bf530992e.pdf
- สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน). (2561). *มาตรฐานเว็บไซต์ภาครัฐ เวอร์ชัน 2.0*. สืบค้นเมื่อ 13 พฤษภาคม 2565, จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER6/DRAWER020/GENERAL/DATA0001/00001722.PDF>
- อัษฎา วรรณกายนต์, ขาดิชา ยรรณศิริไพศาล, อภิชัย ไพรสินธุ์, ลลิตทิพย์ รุ่งเรือง และ แดงน้อย ปุสาเดช. (2564). การพัฒนาเว็บไซต์เพื่อการประชาสัมพันธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 8(9), 77-93.
- Seels, B., and Glasgow, Z. (1998). *Making Instructional Design Decisions* (2nd ed). US: Prentice Hall.

การสร้างแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษาชาวจีน

ชาญเดช เทียนทอง^{1*}, อรรพรรณ บรรจงศิลป์², นภดล พูลสวัสดิ์³, จินต์สินี ฤกษ์ขวัญยังมี⁴

^{1*}คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

^{2,3,4}คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

E-mail: chandat@aru.ac.th*

*ผู้ประสานงานหลัก

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและรวบรวมคำศัพท์ภาษาไทยที่ใช้ในการสอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษาชาวจีน และ 2) สร้างแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษาชาวจีน คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ผ่านการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ รวมทั้งความรู้พื้นฐานที่สำคัญต่อการใช้ชีวิตในต่างประเทศสำหรับชาวต่างชาติ และความรู้ด้านดนตรีไทยและดนตรี พร้อมกับการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่าน ประกอบไปด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย, ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาจีน, ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย และ ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีสากล

ผลการวิจัยพบว่า 1) การรวบรวมคำศัพท์ภาษาไทยที่ใช้ในการสอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษาชาวจีนได้ทั้งหมด 385 คำ หลังจากนั้นได้นำมาแบ่งตามหมวดหมู่ตามเนื้อหาในบทเรียน ซึ่งแต่ละบทจะประกอบด้วยคำศัพท์, บทสนทนา, ไวยากรณ์, รูปแบบโครงสร้างประโยค, และกิจกรรมในบทเรียน รวมทั้งสิ้น 8 บท ได้แก่ บทที่ 1 การแนะนำตนเอง, บทที่ 2 การเดินทาง, บทที่ 3 มหาวิทยาลัยของฉัน, บทที่ 4 วันและเวลา, บทที่ 5 การซื้อของ, บทที่ 6 อาหารไทย, บทที่ 7 ดนตรีไทย และบทที่ 8 ดนตรีสากล และ 2) หลังจากสร้างแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษาชาวจีนเสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพของแบบเรียน ซึ่งผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.91$, S.D. = 0.12) ซึ่งถือว่าแบบเรียนนี้อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม สามารถนำไปใช้กับผู้เรียนชาวจีน และนำไปประยุกต์ใช้ในการสอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารให้กับผู้เรียนชาวต่างชาติในบริบทคล้ายกันได้อีกด้วย

คำสำคัญ : ภาษาไทย, แบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร, นักศึกษาชาวจีน

Creation of Thai Language for Communication Textbook for Chinese Students

Chandat Thianthong^{1*}, Orawan Banjongsilp², Napadon Poonsawat³,
Jinsinee Reogkwanyongmee⁴

^{1*}Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

^{2,3,4}Faculty of Music, Bangkokthonburi University

E-mail: chandat@aru.ac.th*

*Corresponding author

Abstract

The objectives of this research were 1) to study and collect vocabulary used in Thai for communication teaching for Chinese students in the Faculty of Music, Bangkok Thonburi University, and 2) to create a textbook for Thai communication for Chinese students in the Faculty of Music, Bangkok Thonburi University, based on documents and related studies review, as well as Thai language textbooks for foreigners. Essential knowledge of living abroad for foreigners and knowledge of Thai and Western music were also used in this study. Moreover, the data were obtained from interviews with four experts: a Thai language expert, a Chinese language expert, a Thai music expert, and a Western music expert.

The results revealed that 1) this textbook has compiled 385 vocabularies for Thai communication for Chinese students. Afterward, it was divided into categories according to the content of the lesson. Each lesson consists of consisting of vocabulary, conversation, grammar, sentence structure, and activities in each chapter. A total of 8 chapters in this textbook were 1) Self-Introduction, 2) Traveling, 3) My University, 4) Date and Time, 5) Shopping, 6) Thai Food, 7) Thai Music, and 8) Western Music. 2) After the textbook completion, it was sent to the experts for its quality evaluation, and the assessment was at a very good level ($\bar{x} = 4.91$, S.D. = 0.12). It showed that this textbook is suitable for teaching Chinese students and can also be applied to Chinese learners in other universities and other foreigners in alike contexts as well.

Keywords: Thai Language, Thai for Communication Textbook, Chinese Students

บทนำ

จากการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน ทั้งในเรื่องของเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี การคมนาคม การติดต่อสื่อสาร รวมไปถึงวิทยาการทางวิทยาศาสตร์หรือแม้แต่เรื่องของการศึกษา ล้วนแต่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปทั้งสิ้น ผู้คนทั้งโลกเข้าถึงกันได้ง่ายยิ่งขึ้น สิ่งเหล่านี้เองจึงทำให้นักศึกษานั้นสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว แม้ว่าจะอยู่กันคนละประเทศหรือคนละทวีป อีกทั้งยังส่งผลต่อเรื่องของการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม วิทยาการ หรือการศึกษา เนื่องจากการศึกษาหาข้อมูลในยุคนี้เป็นเรื่องที่ใครก็ทำได้ และผู้คนต่างเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น จากเหตุนี้ การศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ไร้พรมแดนส่งผลให้ผู้คนทั่วโลกสนใจที่จะเข้ารับการศึกษาคือในระดับต่าง ๆ ในต่างแดนมากขึ้น เพื่อหาองค์ความรู้ ประสบการณ์ มุมมอง และทักษะชีวิตใหม่ ๆ ที่ไม่อาจพบเจอได้จากประเทศของตน จากข้อมูลของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เปิดเผยว่าในปี 2020 นักศึกษาจีนที่ศึกษาระดับอุดมศึกษาในไทยมีจำนวน 14,423 คน โดยร้อยละ 70 ของนักศึกษาจีนเลือกเรียนที่มหาวิทยาลัยเอกชน ซึ่งเมื่อจัดอันดับมหาวิทยาลัยที่นักศึกษาจีนเลือกมาที่สุด 10 อันดับพบว่ามหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีเป็น 1 ใน 10 ที่นักศึกษาจีนให้ความสนใจเข้ามาศึกษาต่อทั้งในระดับปริญญาตรี โท เอก (กรุงเทพธุรกิจ, 2566) จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีนักศึกษาชาวจีนเป็นนักศึกษาชาวต่างชาติมากที่สุด อีกทั้งยังมีอัตราเพิ่มขึ้นทุกปี ทางมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีเองได้มีการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยทางมหาวิทยาลัยฯ ตระหนักดีว่าการปรับตัวและก้าวไปพร้อมกับการพัฒนาเป็นสิ่งที่สำคัญ จึงได้จัดทำหลักสูตรและบริหารทรัพยากรที่มีอยู่ให้เอื้อต่อการศึกษานักศึกษาต่างชาติ ซึ่งเป็นสถานที่ที่พร้อมจะมอบองค์ความรู้ และทักษะชีวิตใหม่ ๆ ให้กับนักศึกษาต่างชาติได้เป็นอย่างดี

คณะครุศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เป็นหลักสูตรที่ยึดหลักการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาชาวจีน ซึ่งเป็นนักศึกษาชาวต่างชาติกลุ่มใหญ่ที่เข้ามาศึกษาต่อทั้งในระดับบัณฑิต มหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิต จากสถิติ 5 ปีย้อนหลัง จำนวนของนักศึกษาชาวจีนมีจำนวนที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ อันจะเห็นได้จากข้อมูลทางสถิติของคณะครุศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยในปีการศึกษา 2560 มีนักศึกษาชาวจีนจำนวน 24 คน ปีการศึกษา 2561 จำนวน 26 คน ปีการศึกษา 2562 จำนวน 67 คน ปีการศึกษา 2563 จำนวน 186 คน ปีการศึกษา 2564 จำนวน 302 คน และปีการศึกษาปัจจุบัน ปีพ.ศ.2565 จำนวน 195 คน เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของนักศึกษาชาวจีนนี้เอง ทำให้คณะครุศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัย ซึ่งทางคณะฯ ได้มีการจัดการเรียนการสอนโดย ผู้สอนบางรายวิชาใช้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แต่จะมีล่ามประจำรายวิชาคอยแปลเป็นภาษาจีนควบคู่กันไป อีกทั้งนักศึกษาชาวจีนจะต้องเรียนพร้อมกับนักศึกษาชาวไทยในแต่ละรายวิชาด้วย ภาษาไทยจึงถือเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและการเรียนรู้ในห้องเรียนที่สำคัญของนักศึกษาชาวจีนที่จะต้องเรียน เพื่อที่จะสามารถสื่อสารกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน อาจารย์ผู้สอน รวมถึงการสื่อสารในชีวิตประจำวันนอกรั้วมหาวิทยาลัยอีกด้วย จากความสำคัญของภาษาไทยเพื่อการสื่อสารนี้เอง ทางคณะครุศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จึงได้จัดเตรียมหลักสูตรที่เหมาะสม ซึ่งออกแบบรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษาชาวจีนขึ้น โดยกึ่งกาญจน์ บุณยสินวัฒนากุล (2561) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

สำหรับชาวต่างชาติไว้ว่า เป็นแบบเรียนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติผ่านตัวแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารเพื่อใช้แบบเรียนเป็นตัวเชื่อมโยงไปสู่การใช้ภาษาไทยในสถานการณ์จริงตามบริบทต่าง ๆ ของสังคม อีกทั้งยังสอดคล้องกับ Hu Yue & Udomsilp (2018: 3-4) ที่กล่าวถึงความสำคัญของแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารไว้ว่าเป็นสื่อกลางที่มีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งในการมุ่งพัฒนาทักษะทางภาษาไทยเพื่อการสื่อสารเบื้องต้น ทั้งในด้านการฟัง พูด อ่าน เขียนและแปล ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนภาษาต่างประเทศได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ Jiang & Inprasitha (2020) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษาชาวจีนไว้ว่า ควรมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการทบทวนความรู้ในระดับต้นโดยจะต้องเพิ่มเติมคำศัพท์ บทสนทนา กิจกรรมและแบบฝึกหัดให้มากขึ้นตามระดับอย่างเหมาะสม ซึ่งจากความสำคัญและองค์ประกอบที่เหมาะสมของแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารที่กล่าวมา แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษาชาวจีนของทางคณะฯ นั้น ยังไม่มีแบบเรียนที่มีเนื้อหาชัดเจนเหมาะสม และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา จึงส่งผลให้ผู้เรียนขาดความเชื่อมโยงทางความรู้ภาษาไทยที่ถูกต้องตามหลักโครงสร้าง และตามบริบทที่เหมาะสม อีกทั้งยังขาดการเรียนรู้คำศัพท์พื้นฐานที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตประจำวันในฐานะที่เป็นชาวต่างชาติอีกด้วย

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษาชาวจีน จึงได้ทำการศึกษาและพัฒนาแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษาชาวจีน คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี พร้อมกับรวบรวมคำศัพท์ที่จำเป็นต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน รวมไปถึงคำศัพท์ที่ใช้ในการเรียนเฉพาะด้าน คือ ดนตรีไทยและดนตรีสากล เพื่อสอนวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ภาษาไทยในงานวิชาการ รวมไปถึงวัฒนธรรมไทย วิถีชีวิตของคนไทย อีกทั้งยังมีการออกแบบกิจกรรมโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจากการสนทนา ฝึกอ่านออกเสียง และแบบฝึกหัดท้ายบท เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาทักษะทางด้านภาษาไทยที่ถูกต้องอย่างเป็นระบบ และสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน รวมไปถึงเพื่อช่วยในการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนในระหว่างที่ตนเองอยู่ในประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและรวบรวมคำศัพท์สำหรับการสอนนักศึกษาจีน คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
2. เพื่อสร้างแบบเรียนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีน คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบผสม (Mixed Method) โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) จากแบบประเมินคุณภาพของแบบเรียน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูล (Key Informants) ในงานวิจัยชิ้นนี้ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อมูลในการสร้างแบบเรียนและเป็นผู้ประเมินคุณภาพของแบบเรียน รวมทั้งหมด 4 ท่าน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย 1 ท่าน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาจีน 1 ท่าน 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย 1 ท่าน และ 4) ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีสากล 1 ท่าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์จำนวน 2 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1) สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทยและภาษาจีน ชุดที่ 2) สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทยและดนตรีสากล

โดยแต่ละชุดของแบบสัมภาษณ์จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างแบบเรียนภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวจีน คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างแบบเรียน โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหาวิชา 2) ด้านความน่าสนใจ 3) ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ 4) ปัจจัยที่ควรคำนึงในการสร้างแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และ 5) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

2.2 แบบประเมินคุณภาพแบบเรียน โดยได้เสนอเกณฑ์การประเมินแบบเรียนผ่านแบบสอบถาม (Questionnaires) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพแบบเรียน โดยแบบประเมินแบบเรียนนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษาชาวจีน คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีรวม ซึ่งประเมินตามองค์ประกอบทั้งหมด 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านการนำเสนอเนื้อหา 3) ด้านการใช้ภาษา 4) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และ 5) ด้านองค์ประกอบต่าง ๆ ของแบบเรียน และส่วนที่ 2) ความคิดเห็นอื่น ๆ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษาชาวจีน โดยลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check -List) ซึ่งจะมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ตามทฤษฎีของ Likert-Scale

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกดังนี้

3.1 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่าน ตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1) นัดหมายการสัมภาษณ์ 2) ดำเนินการสัมภาษณ์ และ 3) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ต่อไป

3.2 แบบประเมินคุณภาพของแบบเรียน หลังจากที่ได้รับรวบรวมข้อมูลจากทั้งเอกสาร ตำราแบบเรียน งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ด้าน รวมถึงรวบรวมคำศัพท์จากแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตประจำวันของผู้เรียนชาวต่างชาติแล้วนั้น ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษาชาวจีน คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีขึ้น หลังจากเสร็จสิ้นจึงได้ทำการส่งต่อให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่าน ประเมินคุณภาพของแบบเรียนตามเกณฑ์การประเมินทั้ง 5 ด้าน ซึ่งหลังจากได้ผลการประเมินแล้ว ผู้วิจัยได้

นำมาปรับปรุงและพัฒนาแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษาจีนดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ และมีการใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

4.1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกหมวดหมู่โดยใช้วิธีการจำแนกประเภทข้อมูล (Typological Analysis) เพื่อแบ่งขอบเขตของเนื้อหา และง่ายต่อการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อที่จะนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประกอบการสร้างแบบเรียน

4.2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินคุณภาพแบบเรียน โดยใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ผลจากแบบประเมินคุณภาพ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยการนำค่าคะแนนแบบสอบถามมาแปรผลคะแนนค่าเฉลี่ย แล้วจึงนำมาแปลความหมายของคุณภาพแบบเรียน

ผลการวิจัย

1. ผลการรวบรวมคำศัพท์สำหรับการสอนนักศึกษาจีน คณะครูวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่าน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าวมาสังเคราะห์และดำเนินการรวบรวมคำศัพท์ที่จำเป็นต่อนักศึกษาชาวจีน คณะครูวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี โดยรวบรวมคำศัพท์ไว้ทั้งหมด 385 คำ โดยได้แยกตามหมวดหมู่ต่าง ๆ ได้แก่ หมวดการแนะนำตัว 37 คำ หมวดการเดินทาง 29 คำ หมวดมหาวิทยาลัยของจีน 28 คำ หมวดเวลา 48 คำ หมวดการซื้อขาย 32 คำ หมวดอาหาร 76 คำ หมวดดนตรีไทย 40 คำ และหมวดดนตรีสากล 41 คำ รวมถึงคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับด้านการวิจัย 54 คำ จากการรวบรวมคำศัพท์ทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยได้สรุปและสังเคราะห์ข้อมูลมาจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจะได้นำเสนอผลการสัมภาษณ์ไว้ดังต่อไปนี้

2. ผลการสร้างแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชาวจีน คณะครูวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่าน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาดังกล่าวมาสังเคราะห์และดำเนินการจัดทำแบบเรียนขึ้นมา โดยแบ่งบทเรียนออกเป็นทั้งหมด 8 บท ประกอบด้วย บทที่ 1 การแนะนำตัว บทที่ 2 การเดินทาง บทที่ 3 มหาวิทยาลัยของจีน บทที่ 4 เวลา บทที่ 5 การซื้อขาย บทที่ 6 อาหาร บทที่ 7 ดนตรีไทย และบทที่ 8 ดนตรีสากล ซึ่งในแต่ละบทเรียนจะประกอบไปด้วย 1) รูปแบบการเรียนรู้ 2) องค์ประกอบรายหน่วย และ 3) จุดประสงค์การเรียนรู้ ที่แตกต่างกันออกไป โดยในแต่ละบทเรียนมีเนื้อหาซึ่งประกอบด้วย คำศัพท์ประจำบท บทสนทนา ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การใช้คำศัพท์ ไวยากรณ์ แบบฝึกหัดท้ายบท หรือกิจกรรมท้ายบทเรียน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์การเรียนรู้รายบท

หลังจากการสร้างแบบเรียนแล้วนั้น ผู้วิจัยได้นำแบบเรียนและแบบประเมินคุณภาพแบบเรียนส่งมอบให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการประเมินคุณภาพของแบบเรียน และได้ผลการประเมินคุณภาพดังนี้

3. ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

หลังจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่าน ผู้วิจัยได้รวบรวมคำสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญออกมาตามประเด็นคำถามต่าง ๆ ซึ่งได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างแบบเรียน ดังต่อไปนี้

1) ด้านเนื้อหาวิชา

จากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่านในส่วนนี้สามารถสรุปได้ว่าการออกแบบเนื้อหาในแบบเรียนนั้นควรจะมีเนื้อหาที่ครอบคลุมในการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น การทักทาย การแนะนำตัว การซื้อของ การใช้ชีวิตประจำวัน เป็นต้น ซึ่งในตัวบทเรียนนั้นควรประกอบไปด้วยเนื้อหาด้านภาษาไทยอย่างชัดเจนทั้งเรื่องของตัวอักษร ชนิดของคำ ประโยค บทสนทนา เป็นต้น ในส่วนของเนื้อหาด้านดนตรีนั้นผู้เชี่ยวชาญเสนอให้แบบเรียนนั้นเนื้อหาเกี่ยวกับดนตรีไทยและสากลควรประกอบไปด้วยเนื้อหาในส่วนของ เช่น ประวัติดนตรีไทย วงดนตรีไทย เพลงไทย คีตกวีที่สำคัญ และดนตรีก็วิถีชีวิต” และควรออกแบบบทเรียนไล่ลำดับตามความยากง่าย โดยเริ่มจากดนตรีพื้นฐาน ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“ควรครอบคลุมเนื้อหาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การทักทาย การแนะนำตัว วัน เวลา การซื้อ-ขายของ อาหาร/เครื่องดื่มบางประเภท เป็นต้น ในส่วนของการแบ่งบทเรียนหรือหน่วยการเรียนรู้” ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาจีน

2) ด้านความน่าสนใจ

ในส่วนของความน่าสนใจของเนื้อหาสามารถสรุปได้ว่า ในส่วนความน่าสนใจของแบบเรียนนั้นต้องเริ่มจากมีเนื้อหาที่ถูกต้อง และใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันไล่ลำดับความยากง่ายตามลำดับ มีการจัดวางรูปแบบ หรือเลือกใช้รูปภาพที่สวยงาม น่าสนใจ เพื่อที่จะให้ผู้เรียนรู้ไม่เคร่งเครียดขณะเรียน ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“ควรประกอบด้วยเนื้อหา และรูปภาพเพื่อให้เกิดความชัดเจน อีกทั้งหาก นำเสนอในภาษาสากลได้ ก็จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวาง การนำเสนอดังกล่าวควรใช้ เนื้อหาที่อ่านเข้าใจง่าย หากมีศัพท์เฉพาะ ควรอ้างอิงและอธิบายชัดเจน” ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย

3) ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

จากการสรุปผลการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่านในประเด็นของการออกแบบแบบฝึกหัดท้ายบท โดยมีความคิดเห็นตรงกันว่าแบบฝึกหัดท้ายบทเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องมี เพื่อเป็นการฝึกทักษะของผู้เรียนหลังจากเรียนจบในแต่ละบท ซึ่งการออกแบบแบบฝึกหัดท้ายบทนี้ควรคำนึงถึงความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของบทเรียน ควรเป็นกิจกรรมที่เน้นพัฒนาทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน อีกทั้งการออกแบบกิจกรรมรายบทนั้นควรมีความหลากหลาย มีรูปแบบกิจกรรมที่ไม่ซ้ำกันในแต่ละบทเรียน

“กิจกรรมท้ายบทควรเป็นการฝึกทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน ตามเนื้อหาแต่ละบท ดังนั้น หนังสือแบบเรียนนี้ควรออกแบบกิจกรรมท้ายบทให้ผู้ได้ทั้งเขียนตอบในเล่ม ฝึกอ่านบทความ ฝึกฟัง และบทฝึกพูดผ่านตัวอย่างบทสนทนาในเล่มและการสร้างสถานการณ์จำลองให้สอดคล้องกับบทเรียนนั้น ” ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย

“ควรมี เพื่อให้นักศึกษากลับไปทบทวน เนื้อหาในบทเรียน ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้จากองค์ความรู้ที่เรียนไป ซึ่งควรเป็นกิจกรรมที่มีทั้งรูปแบบเดี่ยวและรูปแบบกลุ่ม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะการเรียนรู้แบบกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น บูรณาการความรู้ ต่างๆ” ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีสากล

4) ปัจจัยที่ควรคำนึงในการสร้างแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

ใช้เฉพาะการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพียง 2 ท่าน เท่านั้น คือผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทยและ ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาจีน เนื่องด้วยผู้วิจัยต้องการที่จะถามถึงปัจจัยทางด้านภาษาศาสตร์ที่อาจจะมีส่วนต่อ ผู้เรียนชาวต่างชาติ ในระหว่างการเรียนภาษาไทย ซึ่งสามารถสรุปจากผลการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

ปัจจัยที่ควรคำนึงในการสร้างแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารนั้น ผู้สร้างแบบเรียนจะต้อง คำนึงถึงความแตกต่างทางด้านสังคมและวัฒนธรรม อีกทั้งด้านพื้นฐานทางภาษาและอิทธิพลของภาษา แม่ ซึ่งอาจจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ ผู้สอนควรปูพื้นฐานภาษาไทยให้กับผู้เรียนก่อน และใน ส่วนของการออกเสียงอาจจะประเด็นสำคัญที่ต้องคำนึงถึง เนื่องจากภาษาจีนมีพยัญชนะและสระที่ น้อยกว่าภาษาไทยอยู่มาก เพราะฉะนั้น เสียงบางอย่างชาวจีนจึงไม่สามารถออกได้อย่างชัดเจน จึง เสนอแนะว่า ควรมีการใช้ Phonetic (国际音标) มากำกับเสียงอ่าน เพื่อการสะกดเสียงที่ถูกต้อง แม่นยำยิ่งขึ้น

4. ผลการประเมินคุณภาพแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชาวจีน

คณะครูวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

หลังจากการสร้างแบบเรียนเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้นำแบบเรียนดังกล่าวส่งให้กับผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่านประเมินคุณภาพของแบบเรียน และได้ผลการประเมินดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชาวจีน

คณะครูวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ประเด็นการประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน (S.D.)	ความหมาย
1. ด้านเนื้อหา			
1.1 เนื้อหาถูกต้อง	5	0.00	มากที่สุด
1.2 เนื้อหา มีระดับความยากง่ายที่เหมาะสมกับผู้เรียน	4.75	0.43	มากที่สุด
1.3 เนื้อหา มีความทันสมัย	4.50	0.50	มากที่สุด
1.4 เนื้อหา สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5	0.00	มากที่สุด
รวม	4.81	0.23	มากที่สุด
2. ด้านการนำเสนอเนื้อหา			
2.1 การเรียงลำดับของเนื้อหา	5	0.00	มากที่สุด

ประเด็นการประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน (S.D.)	ความหมาย
2.2 ความเชื่อมโยงของเนื้อหา	5	0.00	มากที่สุด
2.3 เน้นส่งเสริมทักษะการสื่อสาร	5	0.00	มากที่สุด
2.4 มีการนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ ดึงดูดผู้เรียน	5	0.00	มากที่สุด
รวม	5	0.00	มากที่สุด
3. ด้านการใช้ภาษา			
3.1 มีการใช้คำศัพท์หรือประโยคที่สื่อความหมายชัดเจน	5	0.00	มากที่สุด
3.2 มีความถูกต้องตามหลักภาษา	4.75	0.43	มากที่สุด
3.3 มีการใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสม สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ ที่เริ่มเรียนภาษาไทยในระดับต้น	4.50	0.50	มากที่สุด
3.4 ใช้ระดับของภาษาได้อย่างเหมาะสมตามช่วงวัยของผู้เรียน	5	0.00	มากที่สุด
รวม	4.81	0.23	มากที่สุด
4. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้			
4.1 แบบฝึกหัดหรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบเรียน เป็น กิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะและกระบวนการคิดของผู้เรียน ตาม จุดประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียน	5	0.00	มากที่สุด
4.2 แบบฝึกหัดหรือกิจกรรมมีความหลากหลาย น่าสนใจและ ช่วยส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม	5	0.00	มากที่สุด
4.3 แบบฝึกหัดหรือกิจกรรมมีระดับความยากง่ายที่เหมาะสม กับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เริ่มเรียนภาษาไทยในระดับต้น	5	0.00	มากที่สุด
4.4 คำสั่งและคำอธิบายแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมมีความชัดเจน เข้าใจง่าย	5	0.00	มากที่สุด
รวม	5	0.00	มากที่สุด
5. ด้านองค์ประกอบต่าง ๆ ของแบบเรียน			
5.1 เลือกใช้รูปภาพและตารางได้อย่างเหมาะสม และมีการ จัดรูปแบบที่สวยงาม	5	0.00	มากที่สุด
5.2 เลือกใช้รูปภาพและตารางได้สอดคล้องกับเนื้อหาตาม จุดประสงค์การเรียนรู้	5	0.00	มากที่สุด
5.3 เลือกใช้รูปภาพและตารางที่สามารถช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้ เกิดความสนใจได้	4.75	0.43	มากที่สุด
รวม	4.92	0.14	มากที่สุด

ประเด็นการประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน (S.D.)	ความหมาย
ผลรวมการประเมินทั้ง 5 ด้าน	4.91	0.12	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่าในภาพรวมของผลการประเมินคุณภาพแบบเรียนนั้น มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ($\bar{x}$ = 4.91) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหรือ (S.D.) มีค่าที่ 0.12 และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นการประเมินจะพบว่า

ประเด็นการประเมินที่ 1 ด้านเนื้อหา พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ($\bar{x}$ = 4.81) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะพบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่านได้ประเมินความพึงพอใจต่อคุณภาพแบบเรียนในประเด็นที่ 1.1 เนื้อหาถูกต้อง และประเด็นที่ 1.4 เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้มากที่สุด ($\bar{x}$ = 5) และมีระดับความพึงพอใจต่อคุณภาพแบบเรียนเป็นลำดับต่อมาคือประเด็นการประเมินที่ 1.2 เนื้อหา มีระดับความยากง่ายที่เหมาะสมกับผู้เรียนคือ ($\bar{x}$ = 4.75) ยังคงอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด และสุดท้ายประเด็นการประเมินที่น้อยที่สุดคือประเด็นการประเมินที่ 1.3 เนื้อหา มีความทันสมัย ($\bar{x}$ = 4.50) แต่ยังคงอยู่ในระดับความพึงพอใจต่อคุณภาพแบบเรียนในระดับมากที่สุด

ประเด็นการประเมินที่ 2 ด้านการนำเสนอเนื้อหา นั้น อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ($\bar{x}$ = 5) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะพบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่านได้ประเมินความพึงพอใจต่อคุณภาพแบบเรียนในทุกประเด็นการประเมินย่อย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 5)

ประเด็นการประเมินที่ 3 ด้านการใช้ภาษา พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ($\bar{x}$ = 4.81) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะพบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่านได้ประเมินความพึงพอใจต่อคุณภาพแบบเรียนในประเด็นที่ 3.1 มีการใช้คำศัพท์หรือประโยคที่สื่อความหมายชัดเจน และประเด็นที่ 3.4 ใช้ระดับของภาษาได้อย่างเหมาะสมตามช่วงวัยของผู้เรียนมากที่สุด ($\bar{x}$ = 5) และมีระดับความพึงพอใจต่อคุณภาพแบบเรียนเป็นลำดับต่อมาคือประเด็นการประเมินที่ 3.2 มีความถูกต้องตามหลักภาษา คือ ($\bar{x}$ = 4.75) ยังคงอยู่ในระดับมากที่สุด และสุดท้ายประเด็นการประเมินที่น้อยที่สุดคือประเด็นการประเมินที่ 3.3 มีการใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสม สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เริ่มเรียนภาษาไทยในระดับต้น ($\bar{x}$ = 4.50) แต่ยังคงอยู่ในระดับความพึงพอใจต่อคุณภาพแบบเรียนในระดับมากที่สุด

ประเด็นการประเมินที่ 4 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ($\bar{x}$ = 5) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะพบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่านได้ประเมินความพึงพอใจต่อคุณภาพแบบเรียนในทุกประเด็นการประเมินย่อย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 5)

ประเด็นการประเมินที่ 5 ด้านองค์ประกอบต่าง ๆ ของแบบเรียนนั้น อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ($\bar{x}$ = 4.92) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อจะพบว่า ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่านได้ประเมินความพึงพอใจต่อคุณภาพแบบเรียนในประเด็นที่ 5.1 เลือกใช้รูปภาพและตารางได้อย่างเหมาะสม และมีการจัดรูปแบบที่สวยงาม และประเด็นที่ 5.2 เลือกใช้รูปภาพและตารางได้สอดคล้องกับเนื้อหาตามจุดประสงค์การเรียนรู้มากที่สุดและอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x}$ = 5) และมีระดับความพึงพอใจต่อคุณภาพแบบเรียนน้อยที่สุดคือประเด็นการประเมินที่ 5.3 เลือกใช้รูปภาพและตารางที่สามารถช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความสนใจได้ ($\bar{x}$ = 4.75) แต่ยังคงอยู่ในระดับความพึงพอใจต่อคุณภาพแบบเรียนในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

การศึกษาการสร้างแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักศึกษาชาวจีน คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี มีวัตถุประสงค์ของงานวิจัยทั้งหมด 2 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาและรวบรวม คำศัพท์สำหรับการสอนนักศึกษาชาวจีนและ 2) เพื่อสร้างแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับ นักศึกษาจีน โดยการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสัมภาษณ์และประเมิน คุณภาพแบบเรียนจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่าน ผู้วิจัยจึงได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ดังต่อไปนี้

1) วัตถุประสงค์ที่ 1 การศึกษาและรวบรวมคำศัพท์สำหรับการสอนภาษาไทยเพื่อการ สื่อสารนักศึกษาจีน

หลังจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแล้ว เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาสังเคราะห์และดำเนินการรวบรวมคำศัพท์ที่ใช้ใน บทเรียนแล้วนั้น ผู้วิจัยได้รวบรวมคำศัพท์ไว้ทั้งหมด 385 คำ แบ่งได้ตามหมวดหมู่ทั้งหมด 8 บทเรียน การศึกษาและรวบรวมคำศัพท์สำหรับการสอนนักศึกษาชาวจีนนั้น จากแนวคิดของดุสิตา ชันธพงษ์ (2560 : 10) กล่าวว่า การเลือกคำศัพท์ในการสอนภาษาไทยให้ชาวต่างชาตินั้น ควรให้ผู้เรียนเรียนจากคำศัพท์ที่ง่าย ไปสู่คำศัพท์ที่ยาก และให้เริ่ม จากคำศัพท์ที่อยู่ใกล้ตัวและเป็นคำศัพท์ที่ใช้บ่อย ๆ ก่อน กล่าวคือเป็น คำศัพท์ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยผู้สอนอาจปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการและบริบท ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมณธา ศักดิ์ชัยสมบูรณ์ (2564) ที่ได้ศึกษาการคัดเลือก คำศัพท์ที่จำเป็นต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันของผู้เรียนชาวต่างชาติ พบว่าควรแบ่งหมวดหมู่คำศัพท์ ออกเป็น 10 หมู่ โดยเริ่มจากคำศัพท์ที่ง่ายไปหายาก ได้แก่ 1) การทักทายและแนะนำตนเอง 2) ครอบครัวและญาติพี่น้อง 3) อาหารการกินและการสั่งอาหาร 4) สิ่งของเครื่องใช้/ การซื้อของและ ต่อรองราคา 5) ทิศทาง /สถานที่ และการถามทาง 6) วัน เดือน ปี และเวลา 7) การเดินทาง และ ยานพาหนะ/การขนส่ง 8) คำกริยา คำถาม และคำที่ใช้บ่อยในชีวิตประจำวัน 9) ตัวเลข 10) สีและพืช (ดอกไม้/ผลไม้) และหลังจากที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลจากศึกษาหนังสือแบบเรียนภาษาไทยพื้นฐาน ของ Luo Yiyuan (2015) ปรากฏคำศัพท์พื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะ ภาษาต่างประเทศ ยกตัวอย่างเช่นคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการทักทาย วันเดือนปี การบอกเวลา อาหาร การกิน การซื้อของ การถามทาง และมหาวิทยาลัย เช่นเดียวกันกับผลการสัมภาษณ์ชาวต่างชาติจำนวน ทั้งหมด 20 คนของกิงกาญจน์ บุณสินวัฒนากุล (2561) ที่ศึกษาวัตถุประสงค์ในการเรียนภาษาไทยของ ชาวต่างชาติ ซึ่งแบ่งออกเป็นทั้งหมด 3 ประเด็น คือ 1) เพื่อใช้ภาษาไทยในการใช้ชีวิตประจำวัน 2) เพื่อ ใช้ภาษาไทยในการศึกษาเรียนรู้ และ3) เพื่อใช้ภาษาไทยในการประกอบอาชีพ อีกทั้งยังได้นำเอาข้อมูล จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมีส่วนร่วมในการรวบรวมคำศัพท์อีกด้วย ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 ท่านคือ ท่านที่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย และ 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาจีนได้ให้ข้อมูลไว้ว่า การออกแบบ คำศัพท์จะต้องมีความครอบคลุมเนื้อหาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การทักทาย การแนะนำตัว วัน เวลา การซื้อ-ขายของ อาหารและเครื่องดื่ม ตลอดจนการเลือกใช้คำศัพท์ที่พบเจอบ่อยในชีวิตประจำวัน เป็น คำศัพท์ที่ไม่ยากจนเกินไป เพื่อช่วยต่อการเรียนรู้และทำความเข้าใจต่อตัวผู้เรียนชาวต่างชาติและในส่วน คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีทั้งดนตรีไทยและดนตรีสากล ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ วิทวัส พลช่วย (2563) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ด้านดนตรีไทยนั้นจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องของการพัฒนาการของดนตรีไทยในแต่

ละยุคสมัย เครื่องดนตรี รูปแบบวงดนตรี รวมไปถึงกลุ่มชนชั้นที่นิยมใช้ดนตรีในการแสดงฐานะจนทำให้ได้รับการยกย่องว่าเป็นบุคคลสำคัญทางดนตรีไทย ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทยที่กล่าวว่า ควรคัดเลือกเนื้อหาคำศัพท์ที่เกี่ยวกับ ประเด็นพื้นฐานทางดนตรีไทย เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจอย่างถูกต้อง เกิดการเรียนรู้ไปตามลำดับขั้น เช่น ประวัติดนตรีไทย วงดนตรีไทย เพลงไทย คีตกวีที่สำคัญ และดนตรีกับวิถีชีวิต และในส่วนของคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีสากล ผู้วิจัยได้นำเอาทฤษฎีดนตรีสากลขั้นพื้นฐานของประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์ (2548) ที่ได้อธิบายถึงสื่อการสอนชุด “ทฤษฎีดนตรีสากล ขั้นพื้นฐาน” ที่ได้รวบรวมทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีสากลขั้นพื้นฐาน เช่น ในเรื่องของเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ และพื้นฐานทฤษฎีดนตรีสากลในเรื่องของระดับเสียง สัญลักษณ์แทนเสียง การบันทึกโน้ต การกำหนดเครื่องหมายประจำบันไดเสียง และลักษณะของตัวโน้ตที่ใช้แทนความยาวเสียง เป็นต้น

หลังจากผู้วิจัยศึกษาและรวบรวมคำศัพท์แล้วนั้นได้นำคำศัพท์ทั้งหมดมาแยกหมวดหมู่ และนำไปจัดทำแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษาชาวจีน ดังกล่าวในการอภิปรายการสร้างแบบเรียนในลำดับถัดไป

2) วัตถุประสงค์ที่ 2 การสร้างแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษาชาวจีน คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

การสร้างแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษาชาวจีน คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีนั้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่าน ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาจีน 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย และ 4) ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีสากล พร้อมทั้งได้สังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา แบบเรียน และงานวิชาที่เกี่ยวข้อง จนได้แบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษาชาวจีน คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ซึ่งจากคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญนั้น กล่าวว่า องค์ประกอบในแต่ละบทของแบบเรียน ได้แก่ 1) รูปแบบการเรียนรู้ 2) เนื้อหา และ 3) กิจกรรมท้ายบทเรียน ควรแตกต่างกันออกไปตามวัตถุประสงค์รายบท ผลจากการสร้างแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษาชาวจีน ผู้วิจัยได้แบ่งบทเรียนออกเป็นทั้งหมด 8 บท ประกอบด้วย บทที่ 1 การแนะนำตัว บทที่ 2 การเดินทาง บทที่ 3 มหาวิทยาลัยของฉัน บทที่ 4 เวลา บทที่ 5 การซื้อของ บทที่ 6 อาหาร บทที่ 7 ดนตรีไทย และ บทที่ 8 ดนตรีสากล ซึ่งได้ประยุกต์การแบ่งบทเรียนจากแนวคิดของ วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง (2562) ที่มีการแบ่งแบบเรียนสนทนาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับชาวต่างชาติออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง ซึ่งในแต่ละบทจะประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) บทสนทนาตามสถานการณ์ 2) คำศัพท์ใหม่ในบทสนทนา 3) โครงสร้างประโยค 4) คำศัพท์เพิ่มเติม และ 5) แบบฝึกหัดท้ายบท โดยการแบ่งเนื้อหาแต่ละบทของแบบเรียนนี้นั้น ผู้วิจัยได้จัดบทเรียนให้ครอบคลุมเนื้อหาของบทเรียนทั้ง 3 ระดับ ตามลำดับความยากง่าย และประกอบด้วยองค์ประกอบครบถ้วนตามแนวคิดดังกล่าว

หลังจากการสร้างแบบเรียนแล้วนั้น ผู้วิจัยได้นำแบบเรียนและแบบประเมินคุณภาพแบบเรียนส่งมอบให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการประเมินคุณภาพของแบบเรียน ซึ่งผลการประเมินคุณภาพแบบเรียนจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่าน สามารถสรุปได้ว่าแบบเรียนดังกล่าวมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.91 ถือว่ามีประสิทธิภาพเพียงพอและเหมาะสมที่จะนำไปใช้เป็นแบบเรียนในรายวิชาภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวจีน คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีได้ ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้อง

กับการสร้างแบบเรียนของ เหลียง เหยาหลิง (2555) ที่สร้างหนังสือภาษาไทยธุรกิจ สำหรับนักศึกษาชาวจีนที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ซึ่งพบว่าการสร้างแบบเรียนนั้นมีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับดี และสามารถนำไปใช้เป็นการสอนนักศึกษาชาวจีนในบริบทดังกล่าวได้ เนื่องจากผู้วิจัยมีขั้นตอนในการสร้างแบบเรียนตามหลักการ กระบวนการ และมีขั้นตอนที่ชัดเจน ตั้งแต่การวิเคราะห์และสังเคราะห์ผู้เรียน รวมทั้งเนื้อหาที่เหมาะสมเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์รายบทให้ครอบคลุมกับภาษาไทยที่ใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังมีการออกแบบและสร้างแบบเรียนโดยมีกระบวนการให้ผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตรวจสอบ และประเมินคุณภาพได้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ยึดหลักเกณฑ์ประเมินคุณภาพของแบบเรียน ตามสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558) ซึ่งมีเกณฑ์วัดคุณภาพของแบบเรียนดังนี้ 1) ด้านเนื้อหา จะต้องมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร ถูกต้องตามหลักวิชาการและมีความทันสมัย เหมาะสมกับผู้เรียน และสามารถตรวจสอบแหล่งอ้างอิงข้อมูลได้ ซึ่งผลจากการประเมินความพึงพอใจต่อคุณภาพของแบบเรียนด้านเนื้อหา พบว่าอยู่ในระดับที่ดีมาก ($\bar{x} = 4.81$); 2) ด้านการนำเสนอเนื้อหา ต้องมีการลำดับความรู้ ความเชื่อมโยงของเนื้อหา และจะต้องครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์รายบทได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังต้องมีการนำเสนอเนื้อหาที่สามารถกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์นั้นๆ ได้โดยผลจากการประเมินด้านการนำเสนอเนื้อหา นั้น พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 5.00$); 3) ด้านการใช้ภาษา ในแบบเรียนจะต้องใช้คำศัพท์หรือโครงสร้างประโยคที่มีความหมายชัดเจน เข้าใจง่าย ชวนให้เกิดความสนใจ อีกทั้งยังต้องถูกต้องตามหลักของภาษา และมีการใช้ระดับภาษาที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน ซึ่งผลจากการประเมินรายด้านนั้น พบว่า ผลของการประเมินด้านการใช้ภาษาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.81$); 4) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ แบบเรียนจะต้องมีการจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมทักษะและกระบวนการคิดของผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ หรือตามสาระสำคัญของบทเรียน กิจกรรมจะต้องมีความน่าสนใจ และมีความหลากหลาย โดยผลจากการประเมินคุณภาพด้านกิจกรรมนั้น พบว่า มีความพึงพอใจในคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 5.00$); และ 5) องค์ประกอบอื่นๆ เช่น ภาพ ตาราง แผนภูมิ จะต้องมีความถูกต้องและชัดเจน ทันสมัย และมีการเลือกใช้ได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสมตามเนื้อหาหรือสาระการเรียนรู้ในแต่ละบท ซึ่งพบว่า ผลการประเมินด้านองค์ประกอบต่าง ๆ นั้น มีความพึงพอใจต่อคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.92$) จากการอภิปรายผลข้างต้น กล่าวสรุปได้ว่า สามารถนำแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับชาวจีนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้น ไปใช้สอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารแก่นักศึกษาชาวจีน คณะครุศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ได้ เนื่องจากมีคุณภาพและความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา ด้านการนำเสนอเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา ด้านกิจกรรม และด้านองค์ประกอบต่าง ๆ อีกทั้งแบบเรียนนี้ยังมีรูปแบบการเรียนรู้ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ ที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับผู้เรียนที่เรียนภาษาไทยในฐานะที่เป็นภาษาต่างประเทศ ตามที่กล่าวถึงหลักแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) แบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษาชาวจีนนี้ ผู้สอนสามารถนำไปกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเป็นระบบและมีกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งอาจจะเพิ่มเติม หรือตัดทอนเนื้อหาจากแบบเรียนออกไปได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2) ผู้เรียนสามารถศึกษาเนื้อหาในแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษาชาวจีนด้วยตนเองได้ และยังสามารถทดสอบตนเองได้จากการทำแบบฝึกหัดต่างๆ ในแบบเรียน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัย

1) ในการสร้างแบบเรียนครั้งต่อไป ผู้วิจัยควรนำแบบเรียนที่สร้างขึ้นไปทดลองสอนจริงกับนักศึกษาชาวจีน เพื่อเป็นการวัดคุณภาพของแบบเรียนผ่านมุมมองของตัวผู้เรียนและผู้สอน

2) ผู้วิจัยสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปพัฒนาและต่อยอดในการสร้างแบบเรียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักศึกษาชาวจีน หรือผู้เรียนชาวต่างชาติในบริบทใกล้เคียงกันได้

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพมหานคร. (2566). มหาวิทยาลัยไทยชิง "ตลาดนักศึกษาจีน" เพิ่มรายได้ "ธุรกิจการศึกษา" สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2566, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/education/1050285>
- กัญญาจัน บุณสินวัฒนากุล. (2561). กลวิธีการสอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ. *วารสารศิลปศาสตร์*, 18(2), 164-178.
- ดุสิตา ชันธพงษ์. (2560). เอกสารทางวิชาการเรื่อง การสอนคำศัพท์ให้เกิดประสิทธิภาพ *How to Teach Vocabulary Effectively*. Defence International Training center (DITC), ออสเตรเลีย. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2566 จาก <https://oea.educate.raf.mi.th/How-to-Teach-Vocabulary-Effectively.pdf>
- ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์. (2548). *ทฤษฎีดนตรีสากล ขั้นพื้นฐาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 1) สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพฯ: เอ็มไอเอส ซอฟต์แวร์.
- วัชรินทร์ เตชะวัฒนศิริดำรง. (2562). การพัฒนาแบบเรียนสนทนาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์จริงสำหรับชาวต่างชาติ. *วารสารมังรายสาร*, 7(1), 41-56.
- วิทวัส พลช่วย. (2563). *การศึกษาองค์ประกอบของดนตรีไทยในภาพยนตร์เชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *บรรณนิทัศน์หนังสืออ่านนอกเวลา สารการเรียนรู้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.
- สมณฑา ศักดิ์ชัยสมบูรณ์. (2564). *การวิเคราะห์เนื้อหาและคำศัพท์ในแบบเรียนภาษาไทยเบื้องต้นสำหรับชาวต่างชาติ*. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- เหลียง หย่าหลิง. (2555). *การสร้างหนังสือเรียนภาษาไทยธุรกิจสำหรับนักศึกษาชาวจีนที่เรียนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).

- JIANG, S., & Inprasitha, N. (2020). The Development of Medium Level Thai Language for Communication Textbook for Chinese Undergraduates Who Study Thai as a Foreign Language. *Journal of Graduate MCU KhonKaen Campus*, 7(3), 116-133.
- Luo, Y. (2015). *Basic Thai 2*. One Guangzhou: World Library Publishing Guangdong Co., Ltd. Division.
- Yue, H., & Udomsilp, P. (2018). A Study of Orthography and Basic Skills for Communication in Higher Education Thai Textbooks of Yunnan Minzu University. *Journal of Humanities and Social Sciences Bansomdejchaopraya Rajabhat University*, 12(1), 1-24.

รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะเพื่อการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษใน ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว

อุทุมพร เลิศทรัพย์อนันต์*, พระมหาประกาศิต สิริเมธ, ภูริวัจน์ ปุณยวุฒิปรีดา

วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

E-mail: namtarn9925@gmail.com*

*ผู้ประสานงานหลัก

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะในการประกอบอาชีพของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว 2) เพื่อพัฒนากระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะในการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว และ 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะในการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการคัดเลือกแบบเจาะจง โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้อำนวยการ กลุ่มคุณครูประจำ และกลุ่มผู้ปกครอง รวมทั้งสิ้นจำนวน 14 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะเด็กพิเศษมีความรู้ความเข้าใจบริบทตนเองในการแสดงออกพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีทักษะการประดิษฐ์ชิ้นงาน สามารถช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันได้และไม่เป็นภาระผู้อื่น พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ตลอดจนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างอิสระ 2) การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะเริ่มจากการประเมินความต้องการ สู่การถ่ายทอดการเรียนรู้ในการใช้ชีวิตประจำวันทำให้เป็นกิจวัตร การเรียนรู้เพื่อบรรเทาอาการและลดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ จากนั้นออกแบบและดำเนินกิจกรรมโดยการฝึกอาชีพ จัดกิจกรรมระหว่างหน่วยงานและครอบครัว และสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนให้กิจกรรมดำเนินไปได้อย่างราบรื่นบรรลุเป้าหมาย 3) รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะในการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว จำนวน 3 กิจกรรม คือ 1. การทำสบู่แพนซี 2. การสานพัด และ 3. การใช้ศิลปะบำบัด พบว่า การทำสบู่แพนซีเป็นรูปแบบที่สามารถนำมาประยุกต์ในการประกอบอาชีพเสริม เช่น สบู่ใส่ฟอกตัว สบู่ที่ระลึกในงานมงคล สบู่สมุนไพรในการตกแต่งบ้านและเพิ่มกลิ่นหอม เป็นต้น สามารถนำไปขายในงานส่งเสริมประจำจังหวัดสระแก้ว จึงเป็นการขายสินค้าหรือต่อยอดออกสู่ชุมชน หรือหน่วยงานต่าง ๆ ได้

คำสำคัญ : การเสริมสร้างสมรรถนะ, การประกอบอาชีพเสริม, เด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษ จังหวัดสระแก้ว

A Model for Enhancing the Capacity of Disabilities Children for Additional Occupation in the Special Education Center, Sakaeo Province

Utumporn Lertsapanan*, Phramaha Prakasit Sirimedho, Phuriwat Punyawutpreeda
Buddhaphanya Sri Thawarawadee Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
E-mail: namtarn9925@gmail.com*

*Corresponding author

Abstract

The research has the following objectives 1) to study the occupational competency of special children in the special education center in Sa Kaeo Province, 2) to develop a process for enhancing the occupational competence of special children in the special education center in Sa Kaeo Province, and 3) To present a model for enhancing competency in additional occupations for special children in the Sa Kaeo Province Special Education Center. This research is participatory action research. (Participatory Action Research) who provide important information from purposive selection Divided into 3 groups: the director group Group of regular teachers and parent group There were a total of 14 people. Data were collected by in-depth interviews. The results of the research found that: 1) The competency of special children has knowledge and understanding of their own context in expressing desired behavior. Have skills in creating work pieces Be able to help yourself in your daily life and not be a burden to others. rely on each other as well as being able to live independently. 2) Development of the capacity building process begins with a needs assessment. To transfer learning into daily life, making it a routine Learning to relieve symptoms and reduce unwanted behaviors Then design and implement activities through vocational training. Organize activities between agencies and families and create a network to support the activities to proceed smoothly and achieve the goals. 3) Model for enhancing competency in additional occupations for special children in the Sa Kaeo Province Special Education Center, 3 activities: 1. Making fancy soap 2. Weaving fans and 3. Using art therapy. It was found that making fancy soap is a form that can be applied to additional occupations, such as clear body soap, souvenir soap for auspicious occasions. Herbal soap to decorate the house and add fragrance, etc., can be sold at promotional events in Sa Kaeo Province. Therefore, it is selling products or extending it to the community. or various agencies

Keywords: Enhancing the Capacity, Additional Occupation, Disabilities Children in The Special Education Center, Sakaeo Province.

บทนำ

ความพิการเป็นภาวะที่บุคคลมีข้อจำกัดใน การปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากความบกพร่องทาง การเคลื่อนไหว การเห็น การได้ยิน การเรียนรู้ สติปัญญา ทางจิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม หรือความบกพร่องอื่นๆ ความพิการจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนไม่ต้องการ แต่ที่ผ่านมาคนพิการกลับมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง สำหรับประเทศไทย พบว่ามีคนไทยที่ได้รับการจดทะเบียนเป็นคนพิการ และยังมีชีวิตอยู่ ณ วันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2560 จำนวน 1,800,499 คน โดยเป็นคนพิการทางการ เคลื่อนไหวหรือทางร่างกายมากถึงร้อยละ 48.63 ของคนพิการทั้งหมด (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2552 น 32) นอกจากนี้ ความพิการยังส่งผลกระทบต่อครอบครัวที่ต้องแบกรับภาระในการดูแลคนพิการ ขาดโอกาสในการหารายได้ มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ดังนั้น การฟื้นฟูสมรรถภาพ และการเพิ่มคุณภาพชีวิตคนพิการจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง การมีสิทธิได้รับสวัสดิการ การเข้าถึงบริการ การฟื้นฟูสมรรถภาพและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน จนสามารถดำรงชีวิตอิสระในสังคม ถือเป็นสิทธิอันชอบธรรมที่คนไทยที่มีความพิการทุกคนต้องได้รับ ประเทศไทย จึงกำหนดนโยบายการเสริมพลังคนพิการให้มีศักยภาพและความเข้มแข็ง (คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ, 2560)

จังหวัดสระแก้วยังมีผู้พิการทางร่างกาย ทางการได้ยิน ทางการมองเห็น ทางสติปัญญา ทางจิตใจหรือพฤติกรรม ทางออทิสติก ทางการเรียนรู้และพิการมากกว่า 1 ประเภท จึงได้มีศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสระแก้ว เพื่อช่วยเหลือ ฟื้นฟู เตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ และส่งต่อเรียนร่วมพร้อมกับให้คำแนะนำ ปกป้อง สำหรับผู้ปกครองและคนพิการทุกประเภทด้วย คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเห็นชอบให้กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมสามัญศึกษาดำเนินการจัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดเพื่อจัดการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมของคนพิการสนับสนุนในด้านการจัดการเรียนการสอน จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อการให้บริการและความช่วยเหลือที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการจัดครูเดินสอนแก่คนพิการ และสถานศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดสระแก้ว เพื่อจัดการศึกษาในลักษณะของศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มและเตรียมความพร้อมของคนพิการ และให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องทำวิจัย เรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะเพื่อการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงพฤติกรรมของเด็กพิเศษที่จะสามารถเสริมสร้างสมรรถนะเพื่อการประกอบอาชีพเสริมในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว จึงได้มีการปรึกษากับทางผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสระแก้ว ถึงพฤติกรรมและความต้องการ รวมถึงความสามารถของเด็กพิการในแต่ละประเภทรุ่นควรเสริมสร้างสมรรถนะเพื่อให้เด็กพิเศษนำความสามารถของตนมาใช้ในการประกอบอาชีพเสริมได้ อีกทั้งยังเป็นแนวทางการสร้างแรงจูงใจให้กับกลุ่มเด็กพิการได้เห็นถึงความสามารถของตนเองในการช่วยแบ่งเบาภาระทางครอบครัวได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะในการประกอบอาชีพของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อพัฒนาระบบการเสริมสร้างสมรรถนะในการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะในการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ผู้วิจัยได้เริ่มรวบรวมข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระยะการเตรียมการเพื่อสำรวจแนวทางการทำวิจัย แหล่งข้อมูล สอบถามรายชื่อและตำแหน่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มผู้ร่วมปฏิบัติการ เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจะใช้เทคนิคการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ได้แก่ เทคนิคการจัดประชุมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Workshop) และ เทคนิคการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) เพื่อให้ได้ข้อมูลการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลจากกระบวนการมีส่วนร่วมต่างๆ เหล่านี้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) ดำเนินการวิจัยตามแนวคิดของเคมมิสและแม็คแท็กการ์ด (Kemmis & McTaggart) ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติตามแผน (Action) การสังเกตผล (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) โดยผู้วิจัยได้ปรับขั้นตอนการวางแผนโดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือระยะการเตรียมการและระยะการวางแผน เพื่อจำแนกภารกิจในการทำงานให้ชัดเจนและสะดวกมากขึ้น เนื่องจากขั้นตอนการวางแผนจะเริ่มดำเนินการหลังจากได้รับอนุมัติให้ทำโครงการวิจัย ซึ่งระยะการเตรียมการผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ มีการสอบถามและเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาโจทย์การวิจัยก่อนแล้ว จึงทำให้การดำเนินงานของกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีทั้งหมด 5 ระยะ คือ 1) การเตรียมการ (Pre-Research) การจัดประชุมกลุ่มย่อยกับผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว และคุณครูประจำศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว เพื่อสร้างความคุ้นเคย และชี้แจงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนการทำงานในเรื่องการมุ่งเพิ่มศักยภาพด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำกิจกรรมต่างๆ 2) การวางแผน (Planning) จัดเวทีประชุมเสวนา โดยใช้กระบวนการสัมภาษณ์ วิเคราะห์หาประเด็นปัญหาในพื้นที่และหาความต้องการของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเป้าหมาย 3) การปฏิบัติตามแผน (Action) นำแผนจากขั้นตอนที่ 1 ไปสู่การปฏิบัติ 4) การสังเกตผล (Observation) ทำการติดตามสถานการณ์ สนับสนุนการดำเนินงาน จัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน และจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อร่วมกันหารูปแบบการดำเนินงาน และ 5) การสะท้อนผล (Reflection) จัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียน สรุปผลการดำเนินงานและวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานและวางแผนในการแก้ไขปัญหาในครั้งต่อไป

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) มีวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกจากกลุ่มผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ คุณครูประจำศูนย์การศึกษาพิเศษ และ ผู้ปกครองเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ประกอบด้วย

- 1) แบบการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงลึก (In-depth Interview)
- 2) แบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
- 3) แบบลงทะเบียน เข้าร่วมกิจกรรม
- 4) แบบบันทึกการสังเกต เพื่อการจดบันทึกเหตุการณ์ที่ผู้วิจัยพบในระหว่างการทำกิจกรรม
- 5) แบบสรุปผลการดำเนินกิจกรรม
- 6) แบบประเมินความพึงพอใจในการทำกิจกรรมของสมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

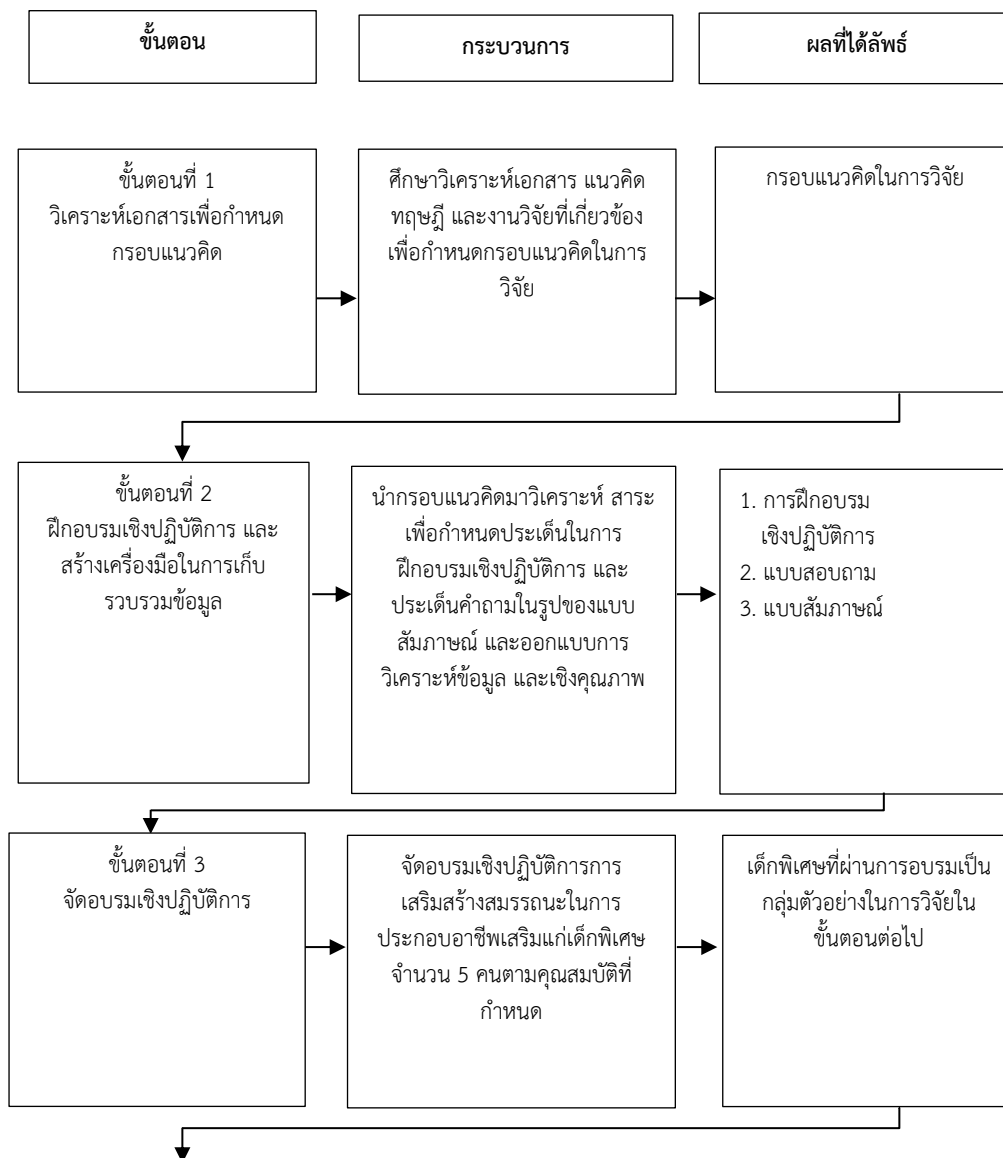
ผู้วิจัยเข้าร่วมกิจกรรม ในวาระสำคัญต่างๆ ที่ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้วจัดขึ้น เพื่อทำความรู้จัก พูดคุย และสร้างความคุ้นเคยกับสมาชิกในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว ทำให้มีความคุ้นเคยและได้รับความไว้วางใจ ซึ่งในกระบวนการเก็บข้อมูลในวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยใช้เทคนิค การสร้าง กระบวนการมีส่วนร่วม อันประกอบด้วย เทคนิค Participatory workshop เทคนิค AIC เทคนิค Timeline เทคนิค Participatory Mapping เทคนิค Facilitators และ เทคนิคสวมบทบาทสมมติ (RPG) เพื่อให้ได้ข้อมูลการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลจากกระบวนการมีส่วนร่วมต่างๆ เหล่านี้ สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 5 ระยะ คือ การเตรียมการ (Pre-Recsearch) การวางแผน (Planning) การปฏิบัติตามแผน (Action) การสังเกตผล (Observation) และ การสะท้อนผล (Reflection)

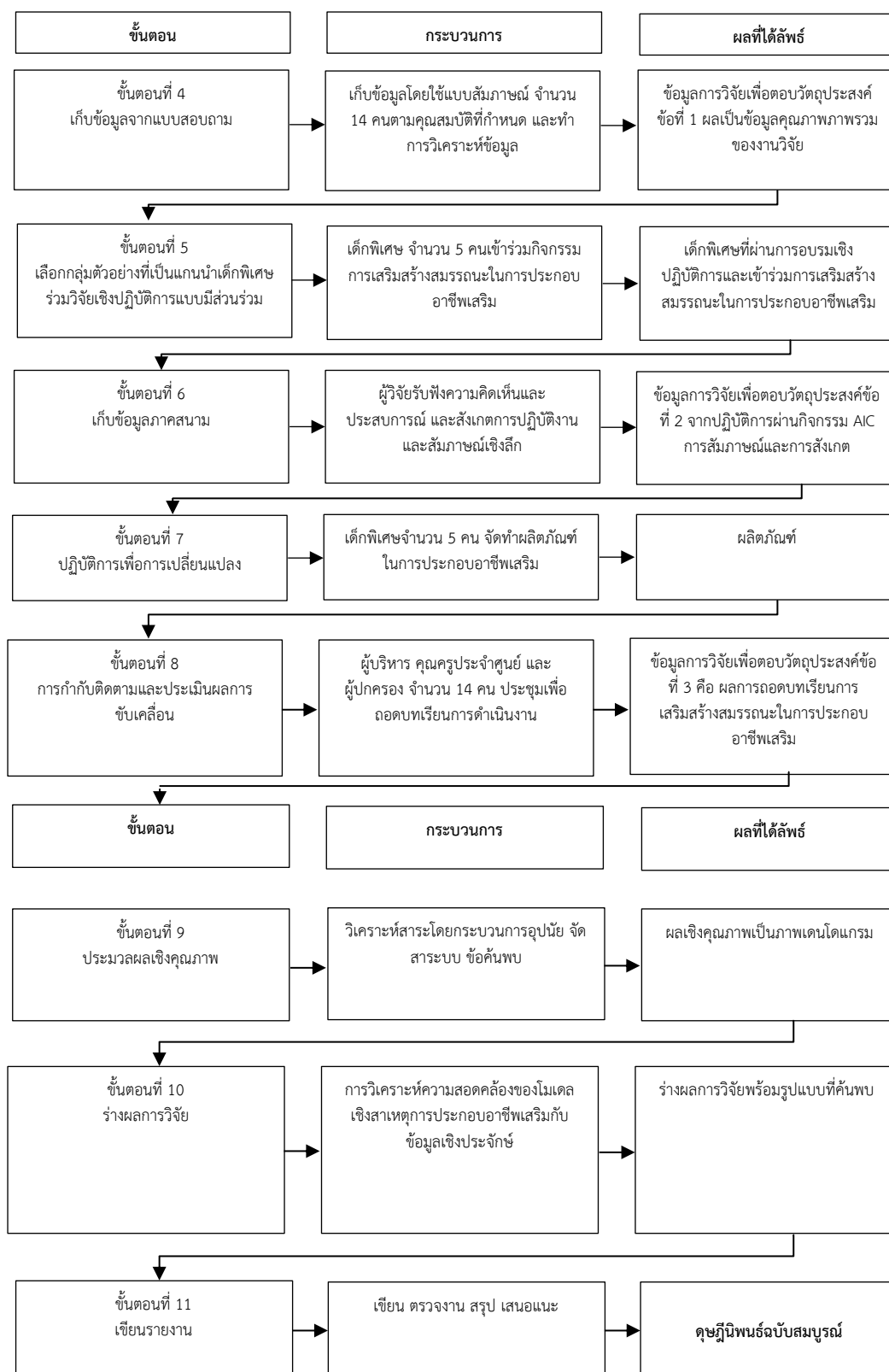
การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป ซึ่งประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์ 3 วิธี ได้แก่

- 1 การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) คือวิธีตีความสร้างข้อสรุป ข้อมูลจากรูปธรรมโดยการนำข้อมูลที่ได้อามาตีความสรุปเบื้องต้นเพื่อตรวจสอบต่อไป
- 2 การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) คือการจำแนกข้อมูลเป็นชนิดตามลักษณะของแนวคิด ทฤษฎี หรือกรอบแนวคิดในการวิจัย
- 3 การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล (Constant Comparison) คือการใช้วิธีการเปรียบเทียบโดยการนำข้อมูลมาเปรียบเทียบเพื่อหาความสัมพันธ์เพื่อนำไปสู่การสร้างข้อสรุป

กระบวนการวิจัย

1. สมรรถนะในการประกอบอาชีพของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว เกิดความรู้ความเข้าใจ จากการที่โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและส่งเสริมการทำงานรวมถึงการอาศัยอยู่ร่วมกับผู้อื่น เข้าใจบริบทตนเองในการแสดงออกพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ช่วยให้เด็กพิเศษปรับตัวและใช้ชีวิตร่วมกับคนอื่นได้ดี เกิดความสัมพันธ์อันดี และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีทักษะการทำงานอาชีพพื้นฐานจากการประดิษฐ์ชิ้นงานสามารถช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันได้และไม่เป็นภาระผู้อื่น มีทักษะการอาศัยอยู่ร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างอิสระ อีกทั้งสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมส่งผลให้เด็กพิเศษเกิดการผ่อนคลาย พักผ่อนหย่อนใจ มีโอกาสได้เรียนรู้ธรรมชาติ ได้ดูแลสุขภาพ และออกกำลังกายภายในโรงเรียน ในด้านบทบาททางสังคม เด็กพิเศษสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้อย่างสะดวก สามารถสื่อสารและเกิดการคิดเป็นในทุกด้าน ได้รับรู้ถึงรูปร่าง สีหน้า ได้มีความคิดว่าสนุกไม่เพียงพียงชำระร่างกายแต่สามารถไต่บันไดได้เนื่องจากมีกลิ่นหอม มีสมาธิ กล้าพูดคุยกล้าสนทนามากขึ้น ได้รับรู้ถึงช่องทางที่จะนำผลิตภัณฑ์นี้ไปประกอบอาชีพเสริมให้กับครอบครัวได้

2. การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะในการประกอบอาชีพเสริม โดยการพัฒนากระบวนการถ่ายทอดความรู้ การเรียนรู้การใช้ชีวิตประจำวันทำให้เป็นกิจวัตร ทำซ้ำ ๆ ฝึกบ่อย ๆ ทบทวนสิ่งเดิม และค่อยๆเพิ่มเติมสิ่งใหม่ โดยการใช้ตารางกิจกรรมประกอบด้วยช่วงเวลาและกิจกรรม และใช้สี ตัวการ์ตูน หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ แทนกิจกรรม โดยจัดตารางอย่างยืดหยุ่นและมีช่วงเวลาที่เหมาะสม ไม่มากหรือน้อยเกินไป การเรียนรู้เพื่อบรรเทาอาการและลดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของเด็กพิเศษ โดยการสอนการจับทำและจับให้หยุดเป็นการสร้างพฤติกรรมใหม่ หรือหยุดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ การให้รางวัลช่วยให้เด็กทำพฤติกรรมตามที่เราต้องการมากขึ้น การเพิ่มสิ่งเร้าเป็นการเพิ่มพฤติกรรมที่ต้องการโดยการเพิ่มสิ่งเร้าที่น่าสนใจ ใช้รูปแบบการกระตุ้นที่หลากหลาย การไม่สนใจเป็นการลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมโดยการเพิกเฉยต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ การเบี่ยงเบนความสนใจเป็นการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์โดยการหาสิ่งที่น่าสนใจมากกว่ามาให้เด็กทำ และใช้เทคนิคที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพจากการสอนตรงเป็นการสอนที่เน้นกระบวนการสอนที่เป็นระบบ การวิเคราะห์งานเป็นวิธีการแบ่งสาระสำคัญของเนื้อหาที่จะสอนเป็นขั้นตอนย่อย ๆ การกระตุ้นเตือนเป็นเทคนิควิธีการหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนจดจำหรือนึกถึงส่วนต่าง ๆ การใช้สื่อทางสายตาเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม กระบวนการคิด โดยการสร้างความคิดในสมองของบุคคลอื่นเนื่องมาจากการรับรู้ทางสายตาหรือจากการมองเห็น กระบวนการร่วมกันจัดกิจกรรมโดยการจัดกิจกรรมฝึกอาชีพ จัดกิจกรรมระหว่างหน่วยงานและนักวิชาชีพ และจัดกิจกรรมของครอบครัว กระบวนการสร้างเครือข่ายโดยบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายให้สามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่นบรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วย ครอบครัว ผู้บริหารสถานศึกษา ครูการศึกษาพิเศษหรือผู้ที่รับผิดชอบที่โรงเรียนมอบหมาย และสถานประกอบการ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพร่วมดำเนินการในรูปแบบคณะ สถานประกอบการ หน่วยงานหรือองค์กร ประกอบการ บทบาทของเด็กพิเศษ บทบาทของผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กพิเศษ บทบาทของผู้บริหาร บทบาทครูและบุคลากรในสถานศึกษา และบทบาทของชุมชน

3. รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะในการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว เริ่มจากการประเมินความต้องการของทางศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว และครอบครัว มีการสนับสนุนการเตรียมทักษะโดยทำหน้าที่ประเมินความสามารถปัจจุบันและค้นหาสิ่งที่ต้องพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้สนับสนุนและให้คำปรึกษา ทำหน้าที่คัดเลือก กำหนดหน้าที่

และกำกับติดตาม ครูผู้สอนให้เป็นผู้สอนงานในสถานศึกษา ประเมินความสามารถการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง และหน่วยงานต่างๆ ภายนอกเป็นผู้สนับสนุนและให้คำปรึกษาครูผู้สอน การออกแบบและดำเนินกิจกรรมการวางแผน การดำเนินการผู้ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามแผน การประเมินผลกิจกรรมรวบรวมข้อมูล และข้อค้นพบมาเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ต้องการตามที่ระบุในแผนและสรุปเป็นภาพรวม โดยนำเสนอกิจกรรมจำนวน ๓ กิจกรรม ดังนี้ ๑. การทำสบู่แพนซี ๒. การสานพัด ๓. การใช้ศิลปะบำบัด จากนั้นจัดเวทีสนทนากลุ่มพบว่า เลือกรูปแบบที่ ๑ เนื่องจากเป็นรูปแบบที่สามารถนำมาประยุกต์ในการประกอบอาชีพเสริม เช่น สบู่ใส่ฟอกตัว สบู่ที่ระลึกในงานมงคล สบู่สมุนไพรในการตกแต่งบ้านและเพิ่มกลิ่นหอม เป็นต้น จึงเป็นการขายผลหรือต่อยอดออกสู่ชุมชน หรือหน่วยงานต่างๆ ได้

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะเพื่อการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว” มีประเด็นเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการเสริมสร้างสมรรถนะเพื่อการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สมรรถนะในการประกอบอาชีพของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว มีความรู้ความเข้าใจจากการที่โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและส่งเสริมการทำงานรวมถึงการอาศัยอยู่ร่วมกับผู้อื่น เข้าใจบริบทตนเองในการแสดงออกพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ช่วยให้เด็กพิเศษปรับตัวและใช้ชีวิตร่วมกับคนอื่นได้ดี มีทักษะการทำงานพื้นฐานจากการประดิษฐ์ชิ้นงาน การแสดงออกพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ทำให้สามารถปรับตัวและใช้ชีวิตร่วมกับคนอื่นได้ดี อีกทั้งสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมส่งผลให้เด็กพิเศษเกิดการผ่อนคลาย มีโอกาสได้เรียนรู้ธรรมชาติ งานวิจัยนี้ทำให้เด็กพิเศษได้ทราบถึงสมรรถนะของตนเองที่สามารถจะนำไปสู่การประกอบอาชีพ ได้เครือข่ายภายนอกและเกิดการแสดงออกที่ถูกต้องเมื่อออกสังคม ที่สำคัญสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัว พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต และคณะ (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การประเมินผลการดำเนินงาน 11 ปี ของกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ” พบว่า ผู้กู้และผู้เข้าร่วมโครงการเกือบทั้งหมดมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของกองทุน ซึ่งผู้กู้และองค์กรที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนส่วนใหญ่จะใช้เงินตามวัตถุประสงค์ และประมาณเกินครึ่งหนึ่งเล็กน้อยมีอาชีพค่อนข้างมั่นคง มีรายได้เพียงพอ ผู้กู้ 2 ใน 3 รู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญ มีความหมาย มีศักดิ์ศรี และสามารถพึ่งตนเองได้เพิ่มขึ้นหลังจากได้รับเงินกู้ ผู้กู้ 1 ใน 3 จะมีบทบาทด้านเศรษฐกิจ ด้านการให้คำปรึกษา และด้านการช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัวเพิ่มมากขึ้นภายหลังได้รับเงินกู้ และผู้กู้ 1 ใน 10 ก็มีบทบาทในกลุ่ม/ชมรม เพิ่มมากขึ้นภายหลังได้รับเงินกู้เช่นกัน นอกจากนี้ยังพบว่า คนพิการประมาณเกือบครึ่งได้รับการยอมรับจากครอบครัว และชุมชนเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับเงินกู้ สำหรับในด้านครอบครัวจะเป็นเรื่องของการยอมรับความคิดเห็น การกระทำที่พึ่งตนเอง และการกระทำที่ช่วยเหลือผู้อื่น ในด้านชุมชนจะเป็นเรื่องความสามารถในการพึ่งตนเอง การช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม การมีบทบาทในกิจกรรมทางสังคม ซึ่งมีเพียงเล็กน้อยที่ได้รับการยอมรับให้มีบทบาทในการบริหารชุมชน และคนพิการอีกประมาณครึ่งหนึ่งสามารถสร้างงานให้กับตนเองได้อย่างมั่นคงหลังจากได้รับเงินกู้ ผู้กู้ประมาณ 1 ใน 3 สามารถสร้างงานค่อนข้างมั่นคงให้กับสมาชิกในครอบครัว แต่มีไม่มากนักที่สามารถสร้างงานให้กับบุคคลอื่นในชุมชนได้ ผู้กู้ 1 ใน 10 สามารถสร้างทุน

ทางสังคมในมิตินี้ และเครือข่ายได้เพิ่มขึ้นหลังจากได้รับเงินกู้ และ 3 ใน 10 สามารถสร้างทุนทางสังคมในมิติความเชื่อถือศรัทธาซึ่งกันและกัน และมิติการมีบรรทัดฐานที่เกื้อกูลกันและกันเพิ่มขึ้น สำหรับความคุ้มค่าทางสังคม ซึ่งให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งทางตรง และทางอ้อมประเมิน ปรากฏว่าส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน คือ เห็นว่ากองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการมีความคุ้มค่าทางสังคมอยู่ในระดับมาก

2. การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะในการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว เริ่มจากการประเมินความต้องการเพื่อให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานของเด็กพิเศษนำสู่การถ่ายทอดการเรียนรู้ในการใช้ชีวิตประจำวันทำให้เป็นกิจวัตรเพื่อให้เกิดความคุ้นชินและเรียนรู้ว่าสิ่งที่ปฏิบัติอยู่ทุกวันนี้สิ่งใดสามารถนำมาประกอบอาชีพได้ จากนั้นออกแบบและดำเนินกิจกรรมโดยการฝึกการปฏิบัติจริงให้เห็นถึงข้อจำกัดในการทำกิจกรรมแต่ละกิจกรรม จัดกิจกรรมระหว่างหน่วยงานและครอบครัว และสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนให้กิจกรรมได้รับการยอมรับ และขยายผลการผลิตออกสู่ภายนอก งานวิจัยนี้ทำให้เกิดกระบวนการในการประกอบอาชีพจากพื้นฐานของเด็กพิเศษสู่การปฏิบัติได้จริง เพื่อใช้ในการดำเนินการฝึกการประกอบอาชีพและการต่อยอดในการสร้างรายได้ วรณิณดี จอมกลาง (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาแบบเตรียมทักษะการทำงานสำหรับเด็กออทิสติกในช่วงการเปลี่ยนผ่านจากสถานศึกษาสู่การมีงานทำ” พบว่ารูปแบบการเตรียมทักษะการทำงานสำหรับเด็กออทิสติก ในช่วงการเปลี่ยนผ่านจากสถานศึกษาสู่การมีงานทำเป็นแนวทางการทำงานร่วมกันระหว่างครอบครัว สถานศึกษา และสถานประกอบการเพื่อวางแผนและฝึกทักษะการทำงานในช่วงการเปลี่ยนผ่านจากสถานศึกษาสู่การมีงานทำได้ดำเนินไปได้ อย่างราบรื่น โดยเป็นการบูรณาการ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 บทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย (1) บทบาทและการมีส่วนร่วมของครอบครัว (2) บทบาทและการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา (3) บทบาทและการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการ และ (4) บทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์กรผู้สอนงาน องค์ประกอบที่ 2 การเปลี่ยนผ่านจากสถานศึกษาสู่การมีงานทำ มี 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) ขั้นวางแผน (2) ขั้นดำเนินการ และ (3) ขั้นประเมินผล องค์ประกอบที่ 3 การเตรียมทักษะการทำงานสำหรับเด็กออทิสติก มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) ประเมินความสามารถในการทำงาน (2) สอนทักษะการทำงาน (3) จัดประสบการณ์การทำงาน (4) ประเมินพัฒนาการในการทำงาน และองค์ประกอบที่ 4 ปัจจัยเสริมประสิทธิภาพ 8 ปัจจัย ประกอบด้วย (1) ปัจจัยด้านองค์ความรู้ (2) ปัจจัยด้านข้อมูล (3) ปัจจัยด้านการสื่อสาร (4) ปัจจัยด้านการฝึกฝน (5) ปัจจัยด้านการสนับสนุน (6) ปัจจัยด้านความเชื่อใจ (7) ปัจจัยด้านงบประมาณ (8) ปัจจัยด้านการติดตาม

3. รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะในการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว โดยจัดกิจกรรมจากสิ่งที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ให้เด็กพิเศษได้เห็นถึงความสำคัญของสิ่งรอบตัว จำนวน 3 กิจกรรม คือ 1. การทำสบู่แพนซี 2. การสานพัด และ 3. การใช้ศิลปะบำบัด พบว่าการทำสบู่แพนซีเป็นรูปแบบที่สามารถนำมาประยุกต์ในการประกอบอาชีพเสริม เช่น สบู่ใส่ฟอกตัว สบู่ที่ระลึกในงานมงคล สบู่สมุนไพรในการตกแต่งบ้านและเพิ่มกลิ่นหอม เป็นต้น จึงเป็นการขายสินค้าหรือต่อยอดออกสู่ชุมชน หรือหน่วยงานต่างๆ ได้ งานวิจัยนี้ได้ทดลองรูปแบบในการสร้างอาชีพและเกิดกระบวนการที่ได้ผลดีที่สุดเพื่อนำไปต่อยอดได้ในอนาคต สุภาวดี วิสุวรรณ, วารณี ชาญวิรัตน์ และสิริลักษณ์ โปร่งสันเทียะ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการโดยการมีส่วนร่วม

ของครอบครัวและชุมชน : กรณีศึกษาตำบลหินดาด อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา” พบว่า ตำบลหินดาด มีประชากรพิการ จำนวน 307 คน จากจำนวนประชากร 7,608 คน คิดเป็นร้อยละ 4.04 คน กระบวนการพัฒนาคนพิการโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว และชุมชน ผู้นำองค์กรมีวิสัยทัศน์ มีความเข้าใจว่าคนพิการต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งการแพทย์ การศึกษา สังคม อาชีพ โดยให้ใช้ทรัพยากรที่มีในชุมชนให้เข้าถึงสิทธิที่พึงมีพึงได้ การวางแผนโดยการร่วมคิด วิเคราะห์ความต้องการ กระบวนการพัฒนาทำให้ถึงเป้าหมายเฉพาะบุคคลตามแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพ ประเมินเป้าหมายเฉพาะบุคคล ซึ่งหาจุดที่สำเร็จและหาจุดที่ต้องแก้ไข ผู้พิการร่วมคิด ร่วมให้ข้อมูลร่วมบอกความต้องการ ร่วมพิจารณาแผนและร่วมมือในการฟื้นฟูสมรรถภาพร่วมกับนักศึกษาซึ่งเป็นอาสาสมัครกระบวนการส่งเสริมและซึ่งเป็นพัฒนา ประกอบด้วย การวิเคราะห์สถานการณ์ การวางแผนและออกแบบ การฟื้นฟูสมรรถภาพและการประเมินผล และยังสอดคล้องกับงานวิจัยที่สามารถต่อยอดด้วยการนำเทคโนโลยีมาช่วยทั้งเรื่องการออกแบบ การจำหน่าย หรือการเลือกกลุ่มลูกค้า เยาวลักษณ์ สุวรรณและคณะ (2566) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาบริบทชุมชนเพื่อการพัฒนาทักษะการรู้ดิจิทัลที่ช่วยเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของผลิตภัณฑ์แบรนด์ “กาหลง”:กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเตาหมากบ้านทุ่งพักตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล” พบว่า ทำให้ได้รับสารสนเทศเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพ สังคม เศรษฐกิจของชุมชนการตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากกาหมากปัญหาคำสำคัญที่กำลังเผชิญ และความต้องการของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ คณะผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาริบทชุมชนนี้เป็นแนวทางจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนาทักษะการรู้ดิจิทัลด้วยการใช้สมาร์ทโฟนในการจำหน่ายสินค้ายุคใหม่แก่ตัวแทนสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจากการประเมินผลการอบรมพบว่าผู้เข้าร่วมการอบรมได้รับความรู้และการฝึกปฏิบัติในด้านการสื่อสารสินค้าเทคนิคการใช้คำเพื่อการโพสต์ขายสินค้าการสร้างตราสินค้า การเลือกใช้สี การเลือกกลุ่มลูกค้า และการสร้างเนื้อหา ที่สามารถนำไปใช้เพื่อช่วยเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับและตัดสินใจซื้อในตลาดออนไลน์ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะเพื่อการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดสระแก้ว” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเด็กพิเศษโดยการรวมกลุ่มเป็นชมรม และมีกิจกรรมร่วมกันต่อเนื่องเพื่อให้เกิดพลังทำให้หน่วยงานรัฐหรือเอกชนสามารถให้การสนับสนุนเงินงบประมาณ สถานที่ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้ง่ายขึ้น
2. สร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ไม่ควรปิดกั้นให้เด็กพิเศษอยู่ในสังคมที่จำกัด เพื่อให้เด็กพิเศษมีกำลังใจในการดำเนินชีวิตและเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกับคนในชุมชนได้อย่างคนทั่วไป
3. ตระหนักถึงความสำคัญในการเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชนสังคมเพิ่มมากขึ้น เช่น การเข้ารับข้อมูลข่าวสาร การเข้ารับฝึกอบรมต่างๆ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาเสริมสร้างศักยภาพสมรรถภาพในด้านต่าง ๆ ของตนเอง

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ทักษะการประกอบอาชีพเสริมสำหรับเด็กพิเศษนี้มีความเหมาะสมสำหรับเด็กพิเศษที่มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถช่วยเหลือตนเองได้ดี แต่หากจะนำไปใช้กับเด็กพิเศษที่มีความสามารถต่างไปจากที่กล่าวมาแล้วนั้น อาจต้องพิจารณาถึงความพร้อมของสถานประกอบการและความพร้อมของเด็กออทิสติก

2. แผนกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนควรชี้แจงและทำความเข้าใจในขั้นตอนของการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กพิเศษเตรียมความพร้อมก่อนทำกิจกรรมการเรียนรู้ และเกิดความเข้าใจตรงกันในการทำกิจกรรมการเรียนรู้

3. ผู้สอนสามารถเลือกใช้สื่อการอื่นๆ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับให้เด็กพิเศษทำกิจกรรมขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของผู้เรียนที่จะเอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมได้อย่างสะดวก

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการค้นหาและการตระหนักรู้ด้านอาชีพเพื่อนำมาสู่การเตรียมทักษะการประกอบอาชีพเสริมสำหรับเด็กพิเศษในระดับชั้นต่าง ๆ

2. ควรศึกษารูปแบบการประกอบอาชีพเสริมของเด็กพิเศษ โดยเจาะจงลงแต่ละกลุ่มของเด็กพิเศษเป็นแบบเฉพาะทาง เพื่อส่งเสริมเด็กแต่ละด้านที่มีความต้องการที่แตกต่างกันออกไป

3 ควรศึกษาลักษณะประเภทการพัฒนาอาชีพที่เหมาะสมกับเด็กพิเศษ ภายใต้บริบทในพื้นที่ชุมชน เพื่อให้สามารถนำไปสู่อาชีพและรายได้อย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติฉบับที่ 5 พ.ศ.2560-2564*. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ.

พิชัย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต. (2551). วัฒนธรรมองค์กรกับประสิทธิผลขององค์การราชการ. *วารสารพัฒนาสังคม*, 10(2), 26-48.

เยาวลักษณ์ สุวรรณแห. (2566). การศึกษาบริบทชุมชนเพื่อการพัฒนาทักษะการรู้ดิจิทัลที่ช่วยเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของผลิตภัณฑ์แบรนด์“กาหลง”:กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกาะหมากบ้านทุ่งพักตำบลทุ่งนุ้ย อำเภอกวนกาหลง จังหวัดสตูล. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 6(1), 77-92.

วรัญญิตย์ จอมกลาง. (2563). *การพัฒนาแบบเตรียมทักษะการทำงานสำหรับเด็กออทิสติกในช่วงการเปลี่ยนผ่านจากสถานศึกษาสู่การมีงานทำ*. (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2552). *คู่มือกฎหมายการปฏิบัติงานเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สุภาวดี วิสุววรรณ, วาระดี ขาญวิรัตน์ และสิริลักษณ์ โปรงสันเทียะ. (2560). การส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน: กรณีศึกษาตำบลหินดาด อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารราชพฤกษ์*, 15(3), 63-69.

การใช้ Flipgrid เพื่อเพิ่มความสามารถ ในการพูดภาษาอังกฤษ ในรายวิชาการ ฟังพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษา

กัญญา พรวิสันต์ยิ่ง

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

E-mail: kanya.po@psu.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มศึกษาผลการใช้ และสำรวจการรับรู้ของผู้เรียนที่มีต่อการใช้ Flipgrid ในชั้นเรียนวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน เป็นผู้เรียนที่ลงทะเบียนรายวิชา 417-101 (Hi English) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ได้รับมอบหมายให้บันทึกวิดีโอในหัวข้อที่ผู้สอนกำหนดและโพสต์บน Flipgrid การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด และการประเมินทักษะการพูดโดยเจ้าของภาษา ผลการศึกษาพบว่า ผลการประเมินทักษะการพูดของกลุ่มตัวอย่างด้านความคล่องแคล่วเพิ่มขึ้น กลุ่มตัวอย่างเห็นว่า Flipgrid ใช้งานง่าย และช่วยเพิ่มความมั่นใจเวลาพูดภาษาอังกฤษ โดยรวมแล้ว ความชอบของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมต่อ Flipgrid และการรับรู้ต่อแอปพลิเคชัน อยู่ในระดับสูง (4.21 และ 4.44) ระดับความสบายใจของนักเรียนก่อนส่งวิดีโอ (ค่าเฉลี่ย = 4.44) ความมั่นใจในตัวเอง (ค่าเฉลี่ย = 4.25) และความทุ่มเทในการพัฒนาทักษะการพูด (ค่าเฉลี่ย = 4.00) ก็อยู่ในระดับปานกลางถึงสูง โดยทั่วไป การศึกษาชี้ให้เห็นว่า Flipgrid เป็นเครื่องมือที่มีแนวโน้มที่ดีสำหรับการพัฒนาทักษะการพูดของผู้เรียน ภาษาอังกฤษ อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องมีการวิจัยเพิ่มเติมเพื่อศึกษาผลกระทบในระยะยาวของการใช้ Flipgrid และเพื่อระบุเครื่องมือเสริมที่สามารถสนับสนุนการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษได้ต่อไป

คำสำคัญ: Flipgrid, ทักษะการพูด, การรับรู้

Using Flipgrid to Enhance Students' Speaking Performance in Listening-Speaking Course

Kanya Pornwasanying

Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University

E-mail: kanya.po@psu.ac.th

Abstract

This study explored the effects of using Flipgrid on the speaking skills of English language learners and students' perceptions of its use in an English language class at Prince of Songkla University, Pattani Campus. Three students enrolled in the 417-101 (Hi English) course during the first semester of the academic year 2021 participated in the study and were assigned to record and post videos on specific topics using Flipgrid. Data were collected using both closed- and open-ended questionnaires, as well as speaking proficiency assessments conducted by language experts. The results of the study revealed that using Flipgrid significantly improved the speaking fluency of the sample group. Additionally, the participants reported positive perceptions of the platform, including its ease of use and its ability to increase their confidence in speaking English. Students' ratings of Flipgrid were moderately high ($M = 4.21$), and their perceptions of Flipgrid were relatively high ($M = 4.44$). Similarly, students' comfort levels prior to video submissions ($M = 4.44$), self-confidence ($M = 4.25$), and dedication to improving their speaking skills ($M = 4.00$) were all moderately high. Overall, the study suggests that Flipgrid is a promising tool for enhancing the speaking skills of English language learners. However, further research is needed to investigate the long-term effects of using Flipgrid and to identify complementary tools that can further support the development of English-speaking skills.

Keywords: Flipgrid, speaking skills, perception

Introduction

Among the four English skills, speaking is widely recognized as the most important skill to acquire in foreign or second language learning (Rao, 2019, and Sholikhi, 2022). However, speaking can be a challenging aspect for some students as they feel uncomfortable and hesitant (Inayah & Lisdawati, 2017). With the development of various tools, students can practice and enhance their speaking skills. Recent technological advancements, especially those related to communication, promote and enhance opportunities for language learners to practice English communication skills. According to Diallo (2014:4), technology helps learners develop their English proficiency and "the excitement that comes with these new mediums can motivate learners."

Similarly, Ubaidullah, Mahadi, and Ching (2013) further suggest that the utilization of information and communication technologies results in better learning outcomes. Kumar and Tameling (2014) also state that technology enhances collaboration with peers. For example, in a traditional classroom, students would write letters or emails to each other. Today, however, in addition to writing messages, they can 'chat,' 'Skype,' or make video calls with friends from anywhere instantly. One tool that has gained significant prominence in this era for teaching and improving speaking skills is Flipgrid.

Flipgrid is a video discussion platform that allows students to record and share short videos. It is easy to use and can be integrated into a variety of classroom activities. For example, students can use Flipgrid to give presentations, participate in role-playing exercises, or provide feedback to their peers. Flipgrid is a particularly useful tool for English language learners because it allows them to practice speaking English in a low-stakes environment. Students can record and re-record their videos as many times as they need, and they can receive feedback from their teacher and peers. Flipgrid also helps students to develop their confidence in speaking English by providing them with a platform to share their ideas and express themselves creatively (Diflippantonio-Pen, 2020 and Miskam and Saidalvi, 2019). Applying Flipgrid in a classroom promotes active learning through customized discussions. Students take charge of and moderate online video discussions, which helps them to think clearly and creatively. By providing prompts, teachers encourage participation and debate while assisting students in building knowledge (Green and Green, 2018).

Assessments of Flipgrid's efficacy in language classrooms reveal affirmative outcomes. For instance, Mango (2019) conducted a study to evaluate Flipgrid's effectiveness among students taking Arabic courses at a southwestern US university. The study attests to Flipgrid's value as a secure and beneficial learning tool. Similarly, McLain (2018) explored the use of Flipgrid in a business English writing class and found that participants gained confidence in speaking English. They overcame shyness and the fear of errors, highlighting Flipgrid's positive impact on language

development. Additionally, Flipgrid's feature that allows learners to re-record responses prior to submission facilitates iterative practice and self-improvement. Miskam and Saidalvi (2019) employed Flipgrid to enhance engineering students' oral presentation skills, integrating online peer feedback to yield improvements.

On the other hand, research related to the use of video and vlog in learning English offers valuable insights into the improvement of students' speaking abilities. Difilippantonio-Pen (2020) asserted that digital video applications increase oral fluency among English language learners, and the benefits extend to sentence stems, in-person mini-lessons, and in-class discussions. Hasanah (2019) examined the impact of video projects on speaking performance in a speaking class. Students created videos by singing songs of their choice, fostering excitement, creativity, and comfort in English speaking. Similarly, Savitri and Ardi (2020) analyzed students' speaking ability through a video project called Vlog, using a comprehensive speaking rubric covering grammar, vocabulary, comprehension, fluency, and pronunciation. The findings showed that while some students showed improvement, others faced challenges related to grammar, vocabulary, fear of making mistakes, and nervousness. These results align with the work of Ritthirat and Chiramanee (2014), who found that anxiety, fear of making mistakes, and lack of vocabulary hindered English speaking skills for some learners.

Flipgrid is a video discussion platform that has been gaining popularity in language classrooms. It allows students to record and share short videos with each other and their teacher, and to provide feedback on their peers' videos. Flipgrid has been shown to have a number of benefits for language learners, including increasing confidence and motivation and improving speaking skills. Students can use Flipgrid to share their ideas and creativity with others, which can boost their motivation. (Mango, 2019; McLain, 2018). Additionally, Flipgrid allows students to practice their speaking and writing skills in a variety of ways. For example, students can use Flipgrid to record and share presentations, class discussions, and other activities. Students can also use Flipgrid to get feedback on their work from their teacher and peers. (Mango, 2019; McLain, 2018; Miskam & Saidalvi, 2019).

Despite its inception several years ago, Flipgrid remains a highly valuable and relevant tool in contemporary education. Recent updates and enhancements have ensured that it continues to meet the evolving needs of educators and students. Its adaptability to various educational settings, including traditional classrooms, online environments, and hybrid models, makes it a versatile choice. Moreover, Flipgrid aligns seamlessly with current pedagogical trends, such as active learning and student engagement, offering educators a platform to foster collaboration, creativity, and

personalized learning. Its popularity among a diverse range of educators and institutions worldwide is a testament to its ongoing utility.

With the benefits of Flipgrid, including providing an easy-to-use tool for learners to use outside of class for English speaking assignments and reducing communication anxiety, the present research employs the platform to investigate learners' speaking performance in 417-101 (Hi English). The objective of the course is to enhance students' abilities in English listening and speaking by helping them to learn and practice English conversations in daily life. The students are expected to use English in daily conversations appropriately and confidently.

Objectives

This study assessed the impact of Flipgrid on English speaking skills and students' perceptions of the app in 417-101 (Hi English) at Prince of Songkla University, Pattani Campus.

Significances of the Study

This study investigates the effectiveness of Flipgrid in improving speaking skills in a listening-speaking course. Flipgrid is a versatile and easy-to-use tool that can support a variety of speaking activities, such as discussions, presentations, and feedback sessions. By using Flipgrid, instructors can provide students with more opportunities to practice speaking English in a low-pressure environment and reduce their communication anxiety. The findings of this study could have significant implications for the teaching of speaking skills in English language classrooms.

Methods

Participants

Participants were three students enrolled in 417-101 (Hi English) course at Prince of Songkla University, Pattani Campus during the first semester of academic year 2021. The course is typically designed for students who have previously failed it, and it is typically offered only in the first semester. However, the research was carried out during the second semester when the course was not normally available, resulting in a significantly small participant. Additionally, the course was delivered online. Despite these limitations, the study aimed to provide valuable insights into the use of Flipgrid as a tool to enhance students' speaking skills and improve their scores in a context where impromptu speaking was the norm. While the small sample size is a limitation, it serves

as a testament to the practical challenges faced during the research and the need for creative approaches to gather data in less conventional educational settings.

Data Collection

At the start of the research, participants were informed of their crucial role in contributing to the study. They were provided with a comprehensive overview of the entire process, including how they would be assessing the video lessons, the number of tasks they would be evaluating, and the procedure for registering on the Flipgrid platform. This introduction also included information about the study's objectives and the significance of their feedback in shaping the research outcomes. Following this initial briefing, the following are the detailed steps undertaken to collect the data for this study.

1. Assign students to record the video and submit it to the teacher.

The assigned topics for the students' video assignments were directly linked to the course content and included themes like "Introduce myself," "My Role Models," and "My Dreams Job." Each student was tasked with recording a video on these topics and subsequently posting it on the Flipgrid platform. Students were given a week to complete their video assignments, which were assessed using a speaking rubric that encompassed clarity, pronunciation, fluency, and relevance.

2. Distribute the questionnaire to the participant.

The instrument was administered through Google Forms, and participation was entirely voluntary. Participants received the questionnaire link on the last day of the semester, and all data collected were anonymized, with no personal identifying information included. The survey questions were categorized into four main areas, as inspired by Mango (2019): Affect (including ease of use, enjoyment, and overall learning), Speaking and Listening Skills, Academic Engagement, and Social Engagement (focusing on confidence and participation). The questionnaire, administered via a Google Forms survey allowing participants to respond at their own pace, consisted of three main parts. The first section focused on collecting demographic information from the participants, such as their age, gender, major of study, and prior experience with Flipgrid. The second section consisted of close-ended questions using a standard 5-point response scale, where participants rated their agreement or disagreement with specific statements, with "1" indicating the highest agreement and "5" indicating the lowest. These statements were designed to gauge their preferences and perceptions related to Flipgrid and its use in the course. The third section featured an open-ended question where participants were encouraged to provide suggestions and qualitative feedback regarding the integration of Flipgrid in their learning experience.

Data Analysis

The data analysis in this study is divided into two parts. The first part of the analysis focused on the assessment of the videos submitted by the students. The second part of the analysis discussed the responses obtained from the administered questionnaire.

1. Data from Video

All submitted videos were distributed to the designated raters for assessment and evaluation. The rubric used by raters to evaluate the video assignments was a comprehensive tool designed to assess various dimensions of the students' speaking performance. It focused on four key criteria: clarity (the students' ability to communicate their ideas clearly and effectively), pronunciation (assessing the students' proficiency in articulating words and sounds accurately), fluency (the students' capacity to maintain a smooth and continuous flow of speech), and relevance (evaluating whether their contributions were on-topic and added value to the discussion). Each criterion was scored on a scale of 1 to 5, with 5 representing the highest proficiency and 1 indicating the lowest level of performance. Moreover, to ensure reliability, interrater assessments were employed, whereby multiple raters independently evaluated the same videos to enhance the consistency and objectivity of the assessment process.

2. Data from Questionnaire

The survey data was analyzed using descriptive statistics. For example, the percentage of participants who agreed or disagreed with each statement was calculated. The findings of the data analysis will be presented in the results section of the research paper. These rubric criteria were used to provide a structured and objective assessment of the students' speaking abilities in their video assignments. The rubric allowed for a detailed evaluation of their performance and ensured a consistent and fair grading process.

The findings from rubric assessment, in conjunction with the survey data analysis, will contribute to the comprehensive presentation of results in the research paper's dedicated section.

Results

This study investigated the effectiveness of Flipgrid in enhancing the speaking skills of ESL students and their perceptions of the platform. The results section will be presented in two parts: the impact of Flipgrid on student's speaking skills and student's perceptions of Flipgrid.

1. The impact of Flipgrid on Student's Speaking Skills

To assess the impact of Flipgrid on the speaking skills of students, two additional ESL teachers evaluated student video presentations on three topics: self-introduction, favorite role models, and dream job. The raters used a rubric that assessed clarity, pronunciation, fluency, and relevance. Each criterion was scored on a scale of 1 to 5, with 5 being the highest score.

Table 1: Students' score on clarity (C), pronunciation (P), fluency (F), and relevance (R)

Topic	INTRODUCE YOURSELF				MY ROLE MODELS				DREAM JOBS			
Criteria	Clarity	Pronunciation	Fluency	Relevance	Clarity	Pronunciation	Fluency	Relevance	Clarity	Pronunciation	Fluency	Relevance
Student 1												
Rater1	3.5	3.2	3.3	4	3.2	3	3.2	1.5	3	3	2.6	3.6
Rater2	4	2.5	3	4.5	2	2.5	2	1	3	2.5	3	4
Average	3.75	2.85	3.15	4.25	2.6	2.75	2.6	1.25	3	2.75	2.8	3.8
Student 2												
Rater1	4	4	4	2.5	4	3.5	4	2.5	2.3	2.2	2.3	2.2
Rater2	4	4	4	4	4	4	3	4.5	4.5	4	4	5
Average	4	4	4	3.25	4	3.75	3.5	3.5	3.4	3.1	3.15	3.6
Student 3												
Rater1	2.5	3	3.5	3.5	2	2.5	3	2.5	1.3	2	2.5	2.2
Rater2	4	3.5	4	4.5	2.5	3.5	2.5	3.5	3	3.5	3	4
Average	3.25	3.25	3.75	4	2.25	3	2.75	3	2.15	2.75	2.75	3.1

The table presents an evaluation of three students across three distinct topics: Introduce myself, My Role Models, and My Dream Jobs, as rated by two different raters. The scores were on a scale of 1 to 5, with 5 being the highest score. Their ratings were sometimes different, indicating some subjectivity in the evaluation process.

Overall, Student 2 received the highest scores on all three topics, followed by Student 3 and Student 1. Student 1 and Student 3 had more variable performances, with Student 1 performing better in the "My Dream Jobs" category and Student 3 showing improvements in "My Dream Jobs" and "My Role Models." The assessment also highlighted the subjectivity in evaluation, as different raters provided differing scores for the same

students and criteria, emphasizing the importance of consistency in assessment standards and rater training.

The variations in the students' performance could indeed be influenced by a variety of factors, including the complexity and nature of the topics themselves. It's possible that the differences in the students' performance are related to the topics given. For instance, "Introduce Myself" may be considered relatively easier for students as it involves discussing personal details and experiences, a topic they may be more comfortable with. This could lead to better performance in some criteria, such as clarity and fluency. However, "My Dream Jobs" and "My Role Models" might be more challenging, as they require students to articulate their aspirations and reflect on external influences. Achieving high scores in these categories may be influenced by the students' ability to clearly convey their ambitions and inspirations.

2. Student's perceptions of Flipgrid

The second part of the findings encompasses data and summaries derived from a student survey. The survey questions were classified into five principal categories: affection, speaking and listening skills, academic engagement, social engagement, and expectations.

As can be seen from Table 2, the survey results on affection show that students have a positive view of Flipgrid overall. The results suggest that students have a positive view of Flipgrid as a tool for language learning. They found it easy to use, helpful, and enjoyable. They also believed that it had helped them to improve their English-speaking skills and to cooperate and communicate more effectively with their classmates.

Table 2: Affection

Item	Mean
Logging into Flipgrid group using the web browser on smartphones was uncomplicated	4.33
Downloading the Flipgrid application onto a smartphone was straight forward	4.33
Using the Flipgrid key to access the video activity was easy	4.33
Recording and uploading videos using Flipgrid application on s a smartphone was simple	4
Flipgrid helped my learning in this class	4
Flipgrid served as a learning aid in this course	4.33
I like using Flipgrid in language learning	4.33
I enjoyed listening to / watching my classmates' Flipgrid	4.33
The Flipgrid video screen display was useful	4.33
I believe that practicing English speaking using Flipgrid has helped increase my cooperation and communication with my classmates.	3.66
I believe that Flipgrid makes me become autonomous in English speaking practices.	4.33

Data in Table 3 showed that, in terms of speaking and listening skills, students have recognized the benefits of using Flipgrid for their speaking and listening skills in various ways. They believe that the platform has contributed to improved fluency, better pronunciation, and the ability to recognize and address mistakes in their language learning process. Listening to both their own recordings and those of their peers has been particularly valuable in enhancing their English speaking and listening skills.

Table 3: Speaking and listening skills

Item	Mean
Recording my voice helped me speak English more fluently.	4
Flipgrid has helped me better improve my pronunciation.	4.33
Listening to other students' Flipgrids helped in my language learning	3.66
Listening to my own recording helped in my language learning	4
Practicing English speaking using Flipgrid helped me recognize mistakes	4.66

The following table showing Academic engagement (Table 4) includes student responses as to how they perceive whether they are practicing English speaking more because of Flipgrid. The results of the survey show that students perceive that Flipgrid is helping them to practice their English speaking more. The average score for all three statements is 4.44.

Table 4: Academic engagement

Item	Mean
I practiced my speaking assignment over and over before recording on Flipgrid	4.33
I practiced my Flipgrid before recording it	4.33
My recordings on Flipgrid are more well thought out than if I were speaking face to face	4.66

The social engagement data for the use of Flipgrid, as presented in Table 5, indicates very positive feedback from the students. The average score for all eight items is 4.24. The students provided positive feedback regarding Flipgrid's impact on their social engagement and learning experience. They reported increased confidence, reduced fear of making mistakes, and reduced nervousness, indicating that Flipgrid has contributed to creating a supportive and effective learning environment. Additionally, students found video messaging to be an effective means of interaction, further highlighting the platform's positive impact on their English language learning.

Table 5: Social engagement

Item	Mean
Flipgrid helped me develop confidence in my speaking skills	4.33
Flipgrid helped me participate in speaking activities	4.33
I am less frightened about making mistakes when learning English speaking through the use of Flipgrid	4.33
I feel comfortable while practicing speaking English with of Flipgrid.	4
I believe that Flipgrid has helped me reduce my nervousness in learning English speaking.	4.33
I believe that the use of Flipgrid has helped me become self-confident in my speaking performance.	4.33
I am responsible for my English learning when using Flipgrid.	4
Using video messaging was a simple and effective way to interact with other students	4.33

The survey results on expectation show that students have a positive view of Flipgrid for English speaking learning. The average score for all four items is 4.25. Students hold positive expectations regarding the use of Flipgrid for English speaking learning. They anticipate that Flipgrid will not only enhance their efficiency in learning but also make the process enjoyable and engaging. Their expressed desire to continue using Flipgrid underscores their willingness to embrace this technology as a valuable tool in their English language learning experience.

Table 6: Expectation

Item	Mean
I would like to study English speaking with the use of Flipgrid.	4
I hope Flipgrid is used more frequently to make English speaking more fun.	3.66
I hope Flipgrid will enable me to study English speaking more efficiently.	4.33
I think I will continue using Flipgrid for English speaking learning in the future.	4

In response to specific inquiries about their preferences and concerns regarding Flipgrid in the open-ended question, responses underscore the demand for user-friendly and straightforward technological tools within educational settings. Additionally, it highlights the significance of offering effective support and guidance to assist students in overcoming any initial challenges they might encounter. For instance, one student mentioned, 'I like Flipgrid as

it allows me time to prepare myself before recording the video.' Nevertheless, it's important to acknowledge that not all students had a completely seamless experience. Some expressed discomfort and unease with the application, attributing it to their lack of familiarity and a perception of complexity in the process of using Flipgrid. These challenges are typical of the initial learning curve associated with adopting any new technology or platform, but they underscore the vital role of user training and support to ensure that all students can fully leverage the benefits of this tool.

Discussion and Conclusion

The study's primary objective was to investigate the effectiveness of Flipgrid in enhancing English speaking skills. While there was an observable improvement in speaking ability, it is essential to acknowledge that the scores gained from the tasks were not notably high. This modest improvement could be attributed to several factors, including the selection of speaking topics, which may not have strongly resonated with the participants or aligned closely with their life experiences. Consequently, addressing certain speaking topics might have proven challenging, resulting in difficulties in constructing relevant words or sentences.

The findings from our study align with several research works related to Flipgrid, which explored its application in various educational settings. Commonalities include Flipgrid's ability to enhance language learning, particularly in terms of improving speaking fluency, accuracy, and confidence. These shared outcomes reinforce the notion that Flipgrid is a valuable tool for language education, and the positive impact on oral communication and presentation skills aligns with the studies by McLain (2019) and Miskam and Saidalvi (2019).

Despite these similarities, differences in the scope and context of the studies become apparent. The present study primarily focused on English speaking skills, whereas the other investigations encompassed a wide range of educational contexts, such as preservice teacher education, language courses, business English, and engineering presentations. These differences highlight the versatility of Flipgrid but also suggest that outcomes may vary based on the specific learning objectives and student populations. The data also shed light on students' positive perceptions of Flipgrid. Participants expressed agreement that the application was user-friendly, facilitated practice, and boosted their speaking confidence. The integration of Flipgrid into a speaking class as a practice tool proved valuable, enabling students to engage in gradual, iterative practice over time.

However, several limitations should be considered when interpreting the study's findings. First and foremost, the sample size was relatively small, consisting of only three

participants. This limited scope warrants caution when generalizing the results to broader contexts, as individual differences in language proficiency and learning styles may significantly influence the outcomes. Additionally, while the study focused on Flipgrid, it is essential to recognize that the use of video platforms for language learning need not be confined exclusively to one tool. Incorporating a variety of applications and activities within the classroom can enhance student engagement and familiarity with diverse speaking tasks, an avenue for future research exploration.

In conclusion, the study successfully achieved its primary objective of enhancing English speaking abilities through the use of Flipgrid, despite the relatively modest score gains. The findings underscore an improvement in participants' fluency and highlight students' favorable perceptions of Flipgrid as an accessible tool for practice and confidence-building. While the study's results should be interpreted within the context of its limited sample size, they emphasize the potential of video platforms like Flipgrid in language learning.

One insight from our study is that Flipgrid can be used to create a safe and supportive environment for students to practice their speaking and presentation skills. This is important because students who are afraid of making mistakes are less likely to participate in class and to practice their skills. Another insight is that Flipgrid can be used to encourage students to be more creative and to express themselves in their own unique way. This can help students to develop their own voice and to become more confident in their language skills.

One limitation of our study is that it was relatively small in scale. More research is needed to confirm the findings and to investigate the long-term effects of using Flipgrid in language classrooms. To further advance our understanding of Flipgrid's value in education, future research should aim for larger and more diverse samples, conduct comparative studies, and adopt a longitudinal approach to explore the long-term impact of this technology. The combined evidence highlights Flipgrid as a promising tool for educators, offering opportunities for improved language skills and enhanced student engagement.

References

- Diallo, A. (2014). *The Use of Technology to Enhance the Learning Experience of ESL Students* (Master of Education in TESOL, Concordia University). Retrieved 10 Feb 2022, from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED545461.pdf>
- Difilippantonio-Pen, A. (2020). *Flipgrid and Second Language Acquisition: Using Flipgrid to Promote Speaking Skills for English Language Learners*. Retrieved 10 Feb 2023, from <https://vc.bridgew.edu/theses/75>

- Green, T., & Green, J. (2018). Flipgrid: Adding Voice and Video to Online Discussions. *TechTrends*, 62(1), 128–130.
- Hasanah, Y. A. (2019). Enhancing The Speaking Performance of EFL College Students Through Video Projects. *English Education Journal Tadris Bahasa Inggris*, 12(1), 1.
- Inayah, R., & Lisdawati, I. (2017). Exploring Students' Difficulties in Speaking English and Their Attitude in Speaking English. Retrieved 15 Mar 2020, from <https://doi.org/10.35974/acuity.v2i1.585>.
- Kumar, S., & Tammelin, M. (2014). *Integrating ICT into Language Learning and Teaching*. Retrieved 15 Mar 2022, from https://www.researchgate.net/publication/255583982_INTEGRATING_ICT_INTO_LANGUAGE_LEARNING_AND_TEACHING 6/5/64
- Mango, O. (2019). *Students' Perceptions and Attitudes toward the use of Flipgrid in the Language Classroom*. Retrieved 15 Feb 2022, from https://www.researchgate.net/publication/332530003_Students'_Perceptions_and_Attitudes_toward_the_use_of_Flipgrid_in_the_Language_Classroom
- McLain, T. (2018). Integration of the Video Response App FlipGrid in the Business Writing Classroom. *International Journal of Educational Technology and Learning*, 4(2), 68–75.
- Miskam, N. N., & Saidalvi, A. (2019). The Use of Flipgrid for Teaching Oral Presentation Skills to Engineering Students. *International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE)*, 8(1C2).
- Rao, S. P. (2019). The Importance of Speaking Skills in English Classrooms. *Alford Council of International English & Literature Journal*, 2, 6-18.
- Ritthirat, N., & Chiramanee, T. (2014). *Problems and Obstacles to Developing English Speaking Skill of Thai University Student*. Retrieved 10 Feb 2023, from <https://gsbooks.gs.kku.ac.th/57/grc15/files/hmp39.pdf>
- Savitri, D & Ardi, H. (2021). Analysis of Students' Speaking Ability in Video Project at STKIP Muhammadiyah Muara Bungo. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*. Retrieved 26 Mar 2022, from <https://www.atlantispress.com/proceedings/icla-20/125954702>
- Sholikh, F. (2022). Communication students' anxiety in speaking skill practice. *ELT Forum: Journal of English Language Teaching*, 11(1), 31–40.
- Ubaidullah, N. H., Mahadi, N., & Ching, L. H. (2013). Exploring the Educational Benefits of Blogs to Help Non-Malay pupils in Malay Language Learning. *World of Computer Science and Information Technology Journal (WCISIT)*, 3(1), 20-25.

การปรับตัวในยุคชีวิตวิถีถัดไปของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูป และผลิตภัณฑ์อาหารในเขตภาคกลางตอนล่าง กลุ่ม 2

เปรมระพี อยุมาวีร์หิรัญ*, ชญาภัทร ก่ออาริโย, ชนภพ โสตรโยม, น้อมจิตต์ สุธิบุตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

E-mail: premraphi.o@rmutp.ac.th*

*ผู้ประสานงานหลัก

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานและการปรับตัวในยุคชีวิตวิถีถัดไปของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในเขตภาคกลางตอนล่าง กลุ่ม 2 ประกอบด้วยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี สมุทรสงคราม และสมุทรสาคร โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ซึ่งเป็นประธานกลุ่มหรือสมาชิกที่เป็นผู้แทนหลักจากวิสาหกิจชุมชนในเขตภาคกลางตอนล่าง กลุ่ม 2 จำนวน 9 แห่ง ซึ่งได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับจังหวัดในปี พ.ศ.2560-2565 โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างในประเด็นปัจจัยที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จและได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่น สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดและภายหลังการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 (ยุคชีวิตวิถีถัดไป) การปรับตัวจากปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น และแนวทางการปรับตัวในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ผลการศึกษาพบว่าวิสาหกิจชุมชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงาน การมีบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ การตลาดมีช่องทางการจำหน่ายที่หลากหลาย ประธานกลุ่มหรือผู้นำหลักมีความเข้มแข็ง มีการวางแผนการผลิตที่ดี ใช้วัตถุดิบและทรัพยากรในพื้นที่เป็นหลัก ปัจจัยเหล่านี้จะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดและภายหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ยุคชีวิตวิถีถัดไป) พบว่าวิสาหกิจชุมชนมีการปรับตัวในการบริหารจัดการ และมีแนวทางการปรับตัวเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์โดยการดูแลด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยจากการแพร่ระบาดของเชื้อโรค และมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการผลิตและการตลาด ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชนมีความมั่นคงและมีโอกาสดำเนินงานได้อย่างเข้มแข็งในยุคชีวิตวิถีถัดไปในอนาคต

คำสำคัญ: การปรับตัว, วิถีถัดไป, วิสาหกิจชุมชน, กลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร, ภาคกลางตอนล่าง

Adaptation During the Next Normal of Community Enterprises in Processed and Food Product Groups in the Lower Central Region, Group 2

Premraphi Ooaymaweerahirun*, Chayapat Kee-ariyo, Thanapop Soteyome,
Nomjit Suteebut

Faculty of Home Economics Technology, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

E-mail: premraphi.o@mutp.ac.th*

*Corresponding Author

Abstract

The objective of this research was to study operating conditions. Factors related to operations and adaptation in the next normal era of community enterprises in the processing and food products group in the Lower Central Region, group 2. Which consists of Prachuap Khiri Khan, Phetchaburi, Samut Songkhram, and Samut Sakhon. In-depth interviews were conducted with a sample of participants in this research who were group chairmen or members who were key representatives from nine community enterprises in the Lower Central Region, group 2. Which received the Outstanding Community Enterprise Award at the provincial level in 2017–2022. Through semi-structured interviews on factors that make community enterprises successful, they received the Outstanding Community Enterprise Award. operating conditions of community enterprises during the pandemic situation and after the COVID-19 pandemic (next normal). Problems and obstacles in operation, as well as how to solve problems that arise. The study found that community enterprises should prioritize the involvement of enterprise members in their operations, systematic management, a market with more diverse distribution channels, strong leadership, a good production plan, and mainly use raw materials and local resources. These factors will contribute to efficient operation, and there are factors related to operations from the COVID-19 pandemic situation as follows: community enterprises have adapted to take care of health and safety from the epidemic and have adapted by applying technology and innovation in production and marketing, which will help community enterprises to be stable and could operate sustainably in the future.

Keywords: Adaptation, Next Normal, Community Enterprises, Processed and Food Products, The Lower Central

บทนำ

วิสาหกิจชุมชน (Small and Micro Community Enterprise: SMCE) เป็นธุรกิจชุมชนจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 มีสมาชิกตั้งแต่ 7 คนขึ้นไปผลิตสินค้าหรือบริการที่เน้นการใช้ทรัพยากรในชุมชนและความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาสากล มีการจัดจำหน่ายทั่วไป ปัจจุบันวิสาหกิจชุมชนมีจำนวนเพิ่มขึ้นมาก ในปี พ.ศ.2564 มีวิสาหกิจชุมชนทั้งหมดจำนวน 91,971 แห่ง สมาชิกรวม 1,547,495 คน ประเภทกิจการที่น่าสนใจคือวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑอาหารจำนวน 12,556 แห่ง (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2563) มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนและส่งผลกระทบเชื่อมโยงสนับสนุนเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยวิสาหกิจชุมชนดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันกัน มีวิถีชีวิตร่วมกัน และรวมตัวกันประกอบกิจการ โดยการนำความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และทรัพยากรมาผลิตสินค้าหรือบริการก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชุมชน ส่งผลให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ (สุภาพเพชรัตน์กุล และคณะ, 2566) ซึ่งภาครัฐเองได้ตระหนักถึงความสำคัญและได้ให้การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอย่างต่อเนื่องภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2561) โดยมีหลักการประเมินผลการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน 3 ระดับ คือ ระดับดี ระดับปานกลาง และระดับต้องปรับปรุง ทั้งนี้ในแต่ละปีกรมส่งเสริมการเกษตรจะดำเนินการประกวดวิสาหกิจชุมชนดีเด่นเพื่อคัดเลือกวิสาหกิจชุมชนที่มีการบริหารจัดการที่ดี มีแนวโน้มการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อเป็นตัวอย่างหรือต้นแบบสำหรับวิสาหกิจชุมชนอื่นในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยเป็นการจัดประกวดในระดับจังหวัด ระดับเขต และระดับประเทศ ในระดับจังหวัดมี 3 รางวัล ได้แก่ รางวัลชนะเลิศ รองชนะเลิศอันดับ 1 และรองชนะเลิศอันดับ 2 (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2561) แต่ละวิสาหกิจชุมชนจึงต้องยกระดับและเพิ่มศักยภาพตนเองในการเรียนรู้กฎระเบียบและการสร้างความยั่งยืนให้กับกลุ่มภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และดำเนินการผลิตสินค้าหรือบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่มีความหลากหลายได้ ดังนั้น การที่วิสาหกิจชุมชนจะมีความเข้มแข็งได้นั้น ต้องมีแนวทางในการจัดการที่ทันสมัยเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิสาหกิจชุมชนในยุคปัจจุบันซึ่งต้องเผชิญกับปัจจัยแวดล้อมทางการบริหารที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (กังสดาล กนกหงษ์, 2561) สำหรับวิสาหกิจชุมชนพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง กลุ่ม 2 ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี สมุทรสงคราม และสมุทรสาคร จากการศึกษาข้อมูลพบว่าวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑอาหารในเขตภาคกลางตอนล่างเป็นชุมชนเป้าหมายตามยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนเพื่อความยั่งยืน ด้วยจำนวนวิสาหกิจชุมชนที่มีการแปรรูปอาหารในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและธุรกิจประเภทนี้มีโอกาสเติบโตอย่างมากในอนาคต

ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็วในช่วงเวลาที่ผ่านมา คือ เกิดการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยในช่วงหลังสถานการณ์การแพร่ระบาด ปรากฏการณ์ก้าวผ่านจาก “New Normal” ไปสู่ “Next Normal” เป็นสิ่งที่เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลที่ประชาชนทุกภาคส่วนต้องเรียนรู้และนำมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตตลอดจนการดำเนินธุรกิจที่มีการปรับเปลี่ยนเพิ่มช่องทางการทำธุรกิจออนไลน์ นอกจากนี้การดำเนินชีวิตในโลกยุค Next normal จะมุ่งเน้นเรื่องความปลอดภัยและสุขอนามัยเป็นสำคัญ เทคโนโลยีจึงถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อ “ลดการสัมผัส” เป็นการสนับสนุน

ให้เกิดระบบที่เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจดิจิทัลในการพัฒนาธุรกิจและการให้บริการ และเป็นการสนับสนุนการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยจากสถานการณ์โควิด 19 (เสกสันต์ พันธุ์บุญมี, 2564) เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัลในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) และผลกระทบจากวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งส่งผลกระทบทั้งต่อการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม ทุกองค์กรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจในทุกระดับ ไม่เว้นแม้แต่วิสาหกิจชุมชนที่ต่างได้รับผลกระทบและจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดได้อย่างยั่งยืนในอนาคต

การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของประเทศควรเป็นความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งนี้หากเศรษฐกิจระดับฐานรากมีความเข้มแข็งแล้วก็จะส่งผลต่อเศรษฐกิจในระดับถัดขึ้นไปด้วย เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนเป็นการเชื่อมโยงระหว่างฐานรากเศรษฐกิจที่มีการพัฒนาเป็นลำดับขั้นภายใต้บริบทสภาพแวดล้อมในแต่ละพื้นที่ อาศัยทั้งภูมิปัญญา การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมต่อการจัดการทรัพยากรท้องถิ่น การตลาดและประสิทธิภาพต่าง ๆ ที่สามารถผลิตสินค้าและบริการก่อให้เกิดอัตลักษณ์เฉพาะชุมชนนั้น เมื่อการรวมกันเป็นวิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งก็สามารถสร้างความยั่งยืนของเศรษฐกิจชุมชนและอาจยกระดับการแข่งขันในตลาดให้สูงขึ้นได้ในอนาคต (ทศพร แก้วขวัญไกร, 2560) ดังนั้นจากข้อมูลที่ได้รับรวบรวมทำให้เห็นถึงความสำคัญ ปัญหา และอุปสรรคในสถานการณ์ปัจจุบันของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีแนวความคิดที่จะศึกษาการปรับตัววิถีชีวิตไปของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในเขตภาคกลางตอนล่าง แนวโน้มของรูปแบบการบริหารจัดการในช่วงวิถีชีวิตถัดไป ที่ได้ศึกษานี้จะเป็นแนวทางนำไปสู่การเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการการดำเนินงานของวิสาหกิจหากเกิดโรคระบาดร้ายแรงในอนาคต และนำไปสู่การบริหารจัดการยุคเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Human Resource หรือ Digital HR) เป็นแนวทางให้เห็นถึงความสำคัญของปัจจัยที่นำไปสู่ความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาด และภายหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน
- 3) เพื่อศึกษาการปรับตัวและแนวทางการปรับตัวในยุคชีวิตวิถีถัดไปของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ในเขตภาคกลางตอนล่าง กลุ่ม 2

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบของการวิจัย เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลในประเทศและต่างประเทศ และทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ที่ผ่านการประเมินศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนดีเด่นจากคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรม

ส่งเสริมการเกษตร และได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับจังหวัดในปี พ.ศ.2560 - พ.ศ. 2565 โดยในพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง กลุ่ม 2 ประกอบด้วย 4 จังหวัด ได้แก่ ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี สมุทรสงคราม และสมุทรสาคร มีวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ทั้งสิ้น 468 แห่ง มีวิสาหกิจชุมชนกลุ่มที่เคยได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับจังหวัดและยังคงดำเนินกิจการอย่างต่อเนื่องมาจนปัจจุบันจำนวนทั้งสิ้น 18 แห่ง ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 50 โดยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) ได้จำนวนวิสาหกิจกลุ่มตัวอย่าง 9 แห่ง เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับตัวแทนจากแต่ละวิสาหกิจซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ประธานวิสาหกิจชุมชน หรือตัวแทนซึ่งเป็นคณะกรรมการหลักของกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth Interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ลักษณะคำถามปลายเปิด ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยเกณฑ์ความน่าเชื่อถือ สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการหาความหมายจากข้อมูลที่ได้รับมาสร้างเป็นระบบแนวคิดและอธิบายผลรวมทั้งการเสนอแนะข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวชีวิตวิถีถัดไปของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในเขตภาคกลางตอนล่าง กลุ่ม 2 แล้วนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก นำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ภายหลังการปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้วให้นำไปสัมภาษณ์ประธานหรือผู้แทนหลักของวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับจังหวัดในเขตภาคกลางตอนล่าง กลุ่ม 2 แล้วรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์ประธานหรือผู้แทนหลักจากวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในเขตภาคกลางตอนล่าง กลุ่ม 2 พบว่า ข้อมูลทั่วไป สภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดและภายหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ยุคชีวิตวิถีถัดไป) การแก้ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ตลอดจนแนวทางการปรับตัวที่ได้จากวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน มีผลวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาด และ ภายหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนจากการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์ประธานหรือตัวแทนจากวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในเขตภาคกลางตอนล่าง กลุ่ม 2 ที่เคยได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับจังหวัด ในปี พ.ศ. 2560 - 2565 และปัจจุบันยังคงประกอบกิจการอยู่ จำนวน 9 แห่ง ประกอบด้วยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจากจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2 แห่ง จังหวัดเพชรบุรี 4 แห่ง จังหวัดสมุทรสงคราม 1 แห่ง และจังหวัดสมุทรสาคร 2 แห่ง ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในเขตภาคกลาง
ตอนล่าง กลุ่ม 2

จังหวัด	ชื่อวิสาหกิจ ชุมชน	ระยะเวลา ดำเนินงาน	คณะกรรมการ ดำเนินงาน	ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม	รางวัล ระดับ จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์	วิสาหกิจชุมชน จันทะพร้าวทับ สะแก	10 ปี	17 คน	มะพร้าวเคลือบ ช็อกโกแลต	ชนะเลิศ ปี 2561
	วิสาหกิจชุมชน ผู้ผลิตเห็ด เศรษฐกิจบ้าน ธรรมรัตน์	9 ปี	8 คน	น้ำเอนไซม์ เห็ด สมุนไพร เห็ด เห็ดครอบสมุนไพร เห็ด หลินจือแห้ง	- รอง ชนะเลิศ อันดับ 1 ปี 2561 - รอง ชนะเลิศ อันดับ 1 ปี 2562
	วิสาหกิจชุมชน ไวน์กลุ่ม แม่บ้าน เกษตรกรศรี ชุมแสง	23 ปี	12 คน	ไวน์ผลไม้ ไวน์สมุนไพร	- รอง ชนะเลิศ อันดับ 2 ปี 2560 - รอง ชนะเลิศ อันดับ 2 ปี 2563
	วิสาหกิจชุมชน แปรรูปอาหาร ฮาลาลเนื้อสัตว์ เพชรบุรี	7 ปี	17 คน	เนื้อผอยสมุนไพร น้ำพริกเนื้อ ข้าวเกรียบ เนื้อ เนื้อทุบ เนื้อเส้น สดกึ่ง เนื้อแดดเดียว	- รอง ชนะเลิศ อันดับ 1 ปี 2563 - รอง ชนะเลิศ อันดับ 1 ปี 2565 - ชนะเลิศปี 2564
เพชรบุรี	วิสาหกิจชุมชน ขนมหวานบ้าน ห้วยโรง	10 ปี	15 คน	ข้าวต้มมัด ข้าวเหนียว ตัด ขนมชั้น หม้อแกง ขนมใส่ไส้ ขนมกล้วย	- รอง ชนะเลิศ อันดับ 1 ปี 2562
	วิสาหกิจชุมชน ทองม้วน น้ำตาลโตนด	10 ปี	19 คน	ทองม้วนน้ำตาลโตนด ทองม้วนข้าวไรซ์เบอร์รี่ ทองม้วนไส้ต่างๆ	- รอง ชนะเลิศ อันดับ 2 ปี 2561

จังหวัด	ชื่อวิสาหกิจชุมชน	ระยะเวลาดำเนินงาน	คณะกรรมการดำเนินงาน	ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม	รางวัลระดับจังหวัด
สมุทรสงคราม	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรสร้างสรรค์	18 ปี	15 คน	เห็ดเป่าฮื้อ เห็ดภูฐาน เห็ดโคนญี่ปุ่น	ชนะเลิศปี 2560
สมุทรสาคร	วิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารทะเลบ้านกระเช้าขาว	15 ปี	7 คน	กะปิ อาหารทะเลแปรรูป ขนมงก	- รองชนะเลิศอันดับ 1 ปี 2560 - รองชนะเลิศอันดับ 1 ปี 2563
	วิสาหกิจชุมชนบ้านคลองสำโรง	22 ปี	10 คน	พริกแกง น้ำพริก	-ชนะเลิศ ปี 2560 -ชนะเลิศ ปี 2563

1.1 สภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่าวิสาหกิจชุมชนมีการปรับตัวในการรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ดังนี้

วิสาหกิจชุมชนเชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาอบรมให้ความรู้ในการดูแลและป้องกันตัวเองจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้แก่สมาชิกวิสาหกิจชุมชน เมื่อมีการปฏิบัติงานสมาชิกแต่ละคนจะไม่ได้เข้ามาในพื้นที่พร้อมกัน โดยทุกคนต้องหมุนเวียนผลัดเปลี่ยนเข้ามาทำงาน ในขณะที่งานต้องมีการสวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลา สมาชิกต้องล้างมือบ่อยครั้ง เว้นระยะห่างในการปฏิบัติงาน ช่วงพักกลางวันต้องไม่รับประทานอาหารร่วมกันเพื่อเว้นระยะห่าง ถ้าสมาชิกเริ่มมีอาการป่วยหรือติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต้องตรวจ ATK และส่งผลตรวจ ATK รวมถึงรายงานไหมไลน์ช่วงเวลา 7 วันได้เดินทางไปไหนมาบ้างให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนทราบ เพื่อให้สมาชิกที่สัมผัสคลุกคลีกับสมาชิกที่ติดเชื้อสังเกตอาการ และไม่ให้เข้ามาทำงานจนกว่าจะหายป่วย วิสาหกิจชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อันตรายที่รัฐบาลประกาศเป็นพื้นที่สีแดงไม่สามารถออกไปจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้ ต้องหันมาปรับเปลี่ยนช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งในระยะแรกเกิดปัญหาด้วยเรื่องไม่มีความรู้ในการขายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ สมาชิกจึงต้องเรียนรู้ด้วยตัวเองไปพร้อมกัน มีบางวิสาหกิจชุมชนหยุดการดำเนินงานในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เนื่องจากสมาชิกมีอายุมาก ไม่มีสมาชิกที่มีอายุอยู่ในช่วงวัยทำงานมาเป็นกำลังในการดำเนินงาน

1.2 สภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนภายหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ยุคชีวิตวิถีถัดไป)

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และช่วงหลังการแพร่ระบาด การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนทั้ง 2 ช่วงเวลาไม่แตกต่างกันมากนัก มีเพียงช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าที่วิสาหกิจชุมชนหันมาขายผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้น และพบว่ารายได้หลักของวิสาหกิจชุมชนหลายแห่งในช่วงหลังการแพร่ระบาดมาจากการขายออนไลน์ เพราะผู้บริโภคได้รู้จักและเริ่มจดจำผลิตภัณฑ์อาหารที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนนำมาจำหน่ายได้ในช่วงการขายออนไลน์ โดยสินค้าที่จำหน่ายมักเป็นผลิตภัณฑ์อาหารที่ผู้บริโภคต้องการซื้อเพื่อเก็บไว้บริโภคได้เป็นเวลานาน เพราะไม่ต้องการออกไปซื้ออาหารรับประทานนอกบ้าน ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนที่มีคุณภาพดีและสามารถเก็บไว้รับประทานได้เป็นเวลานานจึงสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

จากการสัมภาษณ์วิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง กลุ่ม 2 พบว่า การที่วิสาหกิจชุมชนจะประสบความสำเร็จและได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่นนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน

2.1 ปัจจัยการดำเนินงานที่เข้มแข็งของวิสาหกิจชุมชน ได้แก่

(1) ประธานวิสาหกิจชุมชนเข้มแข็ง มีความคิดในการพัฒนาต่อยอดผลผลิตทางการเกษตร เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร แก้ไขปัญหาราคาสินค้าตกต่ำ พร้อมปรับปรุงพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

(2) ผู้นำและคณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการบริหารงานอย่างเป็นระบบ มีเงินทุนหมุนเวียนในการทำกิจกรรมกลุ่มอย่างพอเพียง มีกฎระเบียบข้อบังคับและการแบ่งปันผลประโยชน์ รวมทั้งมีการประชุมชี้แจงบัญชีรายรับ รายจ่ายให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้รับทราบ

(3) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความรักสามัคคี มีการวางแผนบริหารจัดการที่ดี

(4) วิสาหกิจชุมชนมีการวางแผนการตลาดโดยใช้ข้อมูลจากการบันทึกข้อมูลลูกค้ารายเก่า รายใหม่ และข้อมูลจากการจัดทำบัญชีแสดงผลการดำเนินงานของกลุ่มเป็นฐานข้อมูลเพื่อนำมาวางแผนการตลาด รวมทั้งวิสาหกิจชุมชนมีเป้าหมายตลาดที่ชัดเจน สามารถกระจายสินค้าสู่ตลาดตามที่กำหนดไว้ได้ ทำการตลาดแบบเชิงรุก ออกร้านจำหน่ายสินค้าเป็นประจำ จำหน่ายผลิตภัณฑ์ในร้านขายของฝากในจังหวัดและนอกจังหวัด มีการขายผลิตภัณฑ์ทางช่องทางออนไลน์ผ่านเพจเฟซบุ๊กของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพจเฟซบุ๊กกลุ่มผลิตภัณฑ์โอท็อป และขายผ่านไลน์

(5) วิสาหกิจชุมชนมีการจัดการควบคุมกระบวนการผลิต การเก็บรักษา มีความซื่อสัตย์กับลูกค้า มีคุณธรรมประจำใจ ผลิตผลิตภัณฑ์อาหารที่มีคุณภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ไม่ใส่สารเจือปนในผลิตภัณฑ์ ถ้ามีการใส่สีในผลิตภัณฑ์ขมเน้นสีจากธรรมชาติ สะอาด และปลอดภัย มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพดี มีบรรจุภัณฑ์ทันสมัยอยู่เสมอ และมีการกำหนดราคาที่เหมาะสม

2.2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน จากการสัมภาษณ์ พบว่าวิสาหกิจ

ชุมชนมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานดังนี้

(1) ปัญหาด้านการเงินหมุนเวียนในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

(2) เครื่องมืออุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการผลิตผลิตภัณฑ์ในบางวิสาหกิจชุมชน

(3) การขาดความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

(4) บางวิสาหกิจชุมชน ประธานและสมาชิกของกลุ่มมีอายุมาก ไม่มีลูกหลานที่จะเข้ามาบริหารงานหรือรับช่วงต่อในการสืบทอดกิจการของวิสาหกิจชุมชน

2.3 วิธีการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน จากการสัมภาษณ์วิสาหกิจชุมชนได้มีวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นดังนี้

(1) การแก้ปัญหาด้านการเงินหมุนเวียนและเครื่องมืออุปกรณ์ไม่เพียงพอ ทางวิสาหกิจชุมชนได้ดำเนินการติดต่อหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อขอเงินสนับสนุนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

(2) ประธานและสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเข้าร่วมโครงการอบรมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่จัดกิจกรรมความรู้และทักษะด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และแปรรูปอาหาร เพื่อนำความรู้จากการอบรมมาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารของวิสาหกิจชุมชน

(3) วางแผนจัดหาผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่จะมารับช่วงสืบทอดงานกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชน เพื่อไม่ให้วิสาหกิจชุมชนปิดตัวลง

3. ผลการศึกษาการปรับตัวและแนวทางการปรับตัวในยุคชีวิตวิถีถัดไปของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ในเขตภาคกลางตอนล่าง กลุ่ม 2

3.1 การปรับตัวในยุคชีวิตวิถีถัดไปของวิสาหกิจชุมชน จากการสัมภาษณ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง กลุ่ม 2 พบว่า ปัจจัยที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จและได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่น คือ ประธานวิสาหกิจชุมชนเข้มแข็ง ผู้นำและคณะกรรมการกลุ่มมีการบริหารงานอย่างเป็นระบบ มีเงินทุนหมุนเวียนในการทำกิจกรรมกลุ่มอย่างเพียงพอ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีความรักสามัคคี มีการวางแผนบริหารจัดการ การมีเป้าหมายตลาดที่ชัดเจน มีการวางแผนการตลาดโดยใช้ข้อมูลจากการบันทึกข้อมูลลูกค้ารายเก่ารายใหม่ และข้อมูลจากการจัดทำบัญชีผลการดำเนินงานของกลุ่มเป็นฐานข้อมูลนำมาวางแผนการตลาดรวมทั้งวิสาหกิจชุมชนมีเป้าหมายตลาดที่ชัดเจน ทำการตลาดแบบเชิงรุกทางช่องทางออนไลน์ผ่านเพจเฟซบุ๊กของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และผลิตผลิตภัณฑ์อาหารที่มีคุณภาพตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประธานวิสาหกิจชุมชนได้ 5 ด้านดังต่อไปนี้

(1) ด้านการบริหารจัดการ (Management) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน การระดมทุนในการดำเนินงานมาจากสมาชิกวิสาหกิจชุมชน นอกจากนี้ปัจจัยสำคัญอีกด้าน คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนทุกคนมีบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตรงตามความรู้ความสามารถของตน มีการกำหนดกฎระเบียบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนร่วมกัน

(2) ด้านวัตถุดิบ (Raw Material) โดยภาพรวมในด้านวัตถุดิบของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในเขตภาคกลางตอนล่าง ที่ได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่นระดับจังหวัด ทุกกลุ่มจะนำวัตถุดิบที่มีคุณภาพในท้องถิ่นมาใช้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร โดยจะรับซื้อวัตถุดิบจากสมาชิกในวิสาหกิจชุมชน และชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียง ไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง ปริมาณวัตถุดิบที่นำมาใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารมีเพียงพอต่อการผลิต

(3) ด้านการผลิต (Production) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารภาคกลางตอนล่าง มีการวางแผนในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้เป็นปัจจัยในการผลิต โดยมีเป้าหมายในการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค

(4) ด้านการตลาด (Marketing) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในเขตภาคกลางตอนล่าง แต่ละแห่งมีฐานการตลาดที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละแห่งในการหาช่องทางการตลาด โดยส่วนใหญ่จำหน่ายในที่ทำการของกลุ่ม ร้านขายของฝาก ตลาดภายในและภายนอกชุมชน งานออกบูธแสดงสินค้าในจังหวัดและนอกจังหวัด ห้างสรรพสินค้า และร้านสะดวกซื้อ

(5) ด้านแรงงาน (Labor) ด้านแรงงานในการขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชน แรงงานส่วนใหญ่มาจากสมาชิกของกลุ่มเป็นหลัก วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปอาหารส่วนใหญ่ใช้แรงงานของคนในชุมชนทั้งหมดในการดำเนินการและมีแรงงานเพียงพอ บางกลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกน้อยอาจมีการจ้างแรงงานจากคนในพื้นที่ซึ่งอาจไม่ใช่สมาชิกของวิสาหกิจนั้นมาช่วยในการผลิต สมาชิกของกลุ่มที่เข้ามาทำงานจะได้รับค่าตอบแทนรายวัน และเงินปันผลจากการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนทุก ๆ สัปดาห์

3.2 แนวทางการปรับตัวในยุคชีวิตวิถีถัดไปของวิสาหกิจชุมชน

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดและผลกระทบที่เกิดขึ้น วิสาหกิจชุมชนต้องมีการปรับตัวที่แตกต่างไปจากสถานการณ์ปกติ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนสำหรับการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม โดยวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในเขตภาคกลางตอนล่างมีการปรับตัวในยุคชีวิตวิถีถัดไปโดยมีประเด็นเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้นจากสถานการณ์ก่อนการแพร่ระบาด ได้แก่ การปรับตัวด้านการดูแลสุขอนามัยและความปลอดภัย และการปรับตัวด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ดังนี้

(1) ด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยที่วิสาหกิจชุมชนมีการปรับตัว โดยการควบคุมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปที่ปลอดภัยจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีการกำหนดมาตรการสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา กำหนดให้มีการล้างทำความสะอาดมือบ่อยครั้ง และการจัดให้ความรู้เกี่ยวกับสุขาภิบาลและความปลอดภัยจากการระบาดของเชื้อโรคแก่สมาชิกของวิสาหกิจชุมชน

(2) การปรับตัวในด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม มีการปรับตัวโดยการใช้เทคโนโลยีในการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูป การใช้สื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ Facebook Google และ LINE ในการจำหน่ายสินค้า และการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการผลิต หรือสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูป และมีการสร้างนวัตกรรมสินค้าใหม่ให้มีความแตกต่าง

อภิปรายผล

ปัจจัยที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จและได้รับรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่น คือ ประธานวิสาหกิจชุมชนเข้มแข็ง ผู้นำและคณะกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการบริหารงานอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของนันทิชา โชติพิทยานนท์ (2566) ที่รายงานว่าวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปวิถีในจังหวัดอุดรธานี มีการบูรณาการความร่วมมือจากสมาชิกรวมถึงภาครัฐและหน่วยงานภายนอก อีกทั้งเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวและกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ มีส่วนช่วยส่งเสริมการผลิตสินค้าท้องถิ่นออกสู่ตลาดได้มากขึ้น สามารถตอบสนองได้ตรงกับความต้องการ มีการนำทรัพยากรในพื้นที่มาผลิตหรือแปรรูปเพื่อสะท้อนคุณค่าของอัตลักษณ์ภูมิปัญญา

ท้องถิ่น สามารถสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว ผู้นำกลุ่มและผู้นำชุมชนที่มีการบริหารจัดการที่ดีจะทำให้สหกิจชุมชนบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การปฏิบัติภายหลังการแพร่ระบาด ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ตลอดจนวิธีการแก้ไขปัญหาของวิสาหกิจชุมชน สามารถสรุปเป็นแนวทางการดำเนินงานเพื่อปรับตัวให้เกิดความยั่งยืนของการดำเนินงาน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ (Management) ด้านวัตถุดิบ (Raw Material) ด้านการผลิต (Production) ด้านการตลาด (Marketing) และด้านแรงงาน (Labor) โดยมีผลจากการรวบรวมและวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ประธานวิสาหกิจชุมชนได้ 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

1) ด้านการบริหารจัดการ (Management)

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน การระดมทุนในการดำเนินงานจากสมาชิกของกลุ่ม สอดคล้องกับการศึกษาของดุขฎี และคณะ (2560) พบว่าการบริหารการเงินเป็นปัจจัยที่สำคัญอันดับแรกส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน เพราะการจัดทำบัญชีเพื่อรับรายรับ-รายจ่ายให้เป็นปัจจุบัน ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินในอนาคต นอกจากนี้ปัจจัยสำคัญอีกด้าน คือ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนทุกคนมีบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามความรู้ความสามารถของตน มีการกำหนดกฎระเบียบการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนร่วมกัน การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของสมาชิกควรมีรูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และควรมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ตามความสามารถของแต่ละบุคคล สนับสนุนให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ (ณัฐชรัส แพกุล และคณะ, 2564; ดุขฎี และคณะ, 2560)

2) ด้านวัตถุดิบ (Raw Material)

วิสาหกิจชุมชนทุกกลุ่มจะนำวัตถุดิบที่มีคุณภาพในท้องถิ่นมาใช้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร โดยจะรับซื้อวัตถุดิบจากสมาชิกและในพื้นที่ใกล้เคียง ไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง ปริมาณวัตถุดิบเพียงพอต่อการผลิต ซึ่งคล้อยกับงานวิจัยของณัฐชรัส แพกุล และคณะ (2564) ที่ศึกษาการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปอาหารจังหวัดนครนายก พบว่าวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เลือกใช้วัตถุดิบและทรัพยากรหลักที่มีอยู่ในชุมชนมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ทำให้มีวัตถุดิบเพียงพอ ต้นทุนค่าวัตถุดิบต่ำ และราคาวัตถุดิบคงที่ เช่นเดียวกับผลการศึกษาการพึ่งตนเองของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร จังหวัดสิงห์บุรี ที่พบว่าวิสาหกิจพึ่งตนเองในด้านทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นมากที่สุด (อรณิชา ฮวบหิน และคณะ, 2564)

3) ด้านการผลิต (Production)

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหาร ภาคกลางตอนล่าง มีการวางแผนในการผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภคและท้องตลาด แม้ว่าอาจจะเป็นช่วงที่มีความต้องการสินค้าปริมาณมาก และมีการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ เทคโนโลยี และสถานที่ที่มีความเหมาะสมในการผลิตสินค้า มีการวางแผนการผลิต สามารถควบคุมการผลิตสินค้าได้อย่างเป็นระบบ ด้วยการผลิตสินค้าของวิสาหกิจเป็นการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารที่ไม่ซับซ้อนมากนัก ซึ่งอาจทำให้ผลิตภัณฑ์อาจขาดความน่าสนใจและไม่แตกต่างจากพื้นที่อื่น หากมีการพัฒนาเทคโนโลยีในการผลิตอาจช่วยให้การผลิตสินค้ามีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพมากขึ้น (สุธีรา อะทะวงษา และนงนุช กันทะชัย, 2563)

4) ด้านการตลาด (Marketing) วิสาหกิจชุมชนแต่ละกลุ่มมีฐานการตลาดที่ไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละกลุ่ม สอดคล้องกับณัฐชัฐ แพกุล และคณะ (2564) ที่รายงานว่าวิสาหกิจชุมชนทุกกลุ่มมีตลาดรับรองในชุมชนและมีตลาดนอกชุมชนที่รับรองผลิตภัณฑ์ชัดเจน ซึ่งได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก และช่องทางการจัดจำหน่ายทางตลาดออนไลน์โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์มาใช้เพิ่มขึ้น เป็นช่องทางที่ทันสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร เพชรรัตน์กุล และคณะ (2566) พบว่าการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายที่ทันสมัยรองรับการท่องเที่ยวตามศักยภาพของจังหวัด การพัฒนาอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ให้โดดเด่นสะท้อนภูมิปัญญาไทย และท้องถิ่น ทั้งนี้มีงานวิจัยจากหลายแหล่งที่พบว่าปัญหาด้านการวางแผนธุรกิจ การตลาด การรวมกลุ่ม และการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ถ้าสมาชิกที่ขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีทางการขายสินค้าผ่านระบบออนไลน์ เป็นเพราะกลุ่มวิสาหกิจ ยังไม่มีหน่วยงานหรือบุคคลที่มีความรู้เข้าไปช่วยเหลือ สนับสนุน และส่งเสริมอย่างจริงจัง (กศิพัญญ์ ทองแกม และ โสสิต แพงสร้อย, 2562; วรวิทย์ ประสิทธิ์ผล และคณะ, 2563; ศรีนทร เลียงจินดาถาวร และเขมิกา แสนโสม, 2560)

5) ด้านแรงงาน (Labor) วิสาหกิจชุมชนที่แปรรูปอาหารส่วนใหญ่ใช้แรงงานของคนในชุมชนทั้งหมดในการดำเนินการ สอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ และชนนดี พุ่มพุกษ์ (2565) ที่พบว่าทางรอดและแนวทางการปรับตัวของวิสาหกิจชุมชนแนววิถีใหม่หลังวิกฤติโควิด 19 ของไทย เน้นการจ้างงานจากคนในท้องถิ่น

จากสถานการณ์การแพร่ระบาด และผลกระทบที่เกิดขึ้น วิสาหกิจชุมชนมีการปรับตัวที่แตกต่างไปจากสถานการณ์ปกติ เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งสำหรับการดำเนินกิจกรรมของวิสาหกิจ โดยการปรับตัววิถีชีวิตไปของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในเขตภาคกลางตอนล่าง มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้นจากสถานการณ์ก่อนการแพร่ระบาด ได้แก่ แนวทางการปรับตัวด้านการดูแลด้านสุขอนามัยและความปลอดภัย และด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ดังนี้

1) วิสาหกิจชุมชนมีการปรับตัวด้านสุขอนามัยและความปลอดภัย โดยการควบคุมการผลิตผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปที่ปลอดภัยจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีการกำหนดมาตรการสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา กำหนดให้มีการล้างทำความสะอาดมือบ่อยครั้ง และการจัดให้ความรู้เกี่ยวกับสุขาภิบาลและความปลอดภัยจากการระบาดของเชื้อโรคแก่สมาชิกของวิสาหกิจชุมชน

2) การปรับตัวในด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ปรับตัวโดยใช้เทคโนโลยีในการผลิต การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการจำหน่ายสินค้า และการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการผลิต หรือสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูป และมีการสร้างนวัตกรรมสินค้าใหม่ ให้มีความแตกต่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ และชนนดี พุ่มพุกษ์ (2565) ที่กล่าวว่าทางรอดและแนวทางการปรับตัวของวิสาหกิจชุมชนแนววิถีใหม่หลังวิกฤติของไทย มุ่งผลิตสินค้าที่แปลกใหม่ การขายออนไลน์ร่วมกัน ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยอัตลักษณ์ที่โดดเด่น จำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้หลายช่องทาง ให้ความรู้ในการเข้าถึงระบบการเงิน เช่น การใช้แอปพลิเคชันเกี่ยวกับการเงินออนไลน์ สอดคล้องกับการศึกษาของวรวิทย์ ประสิทธิ์ผล และคณะ (2563) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาศักยภาพการประกอบการธุรกิจชุมชนกรณีธุรกิจชุมชนหมู่บ้านเลิศอุบล เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยด้านเทคโนโลยีซึ่งมีความสำคัญและมีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อรูปแบบการดำเนินธุรกิจในยุคปัจจุบัน หากผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนมีความรู้ความสามารถ และทักษะที่จะนำเทคโนโลยีการสื่อสาร เช่น การใช้สื่อออนไลน์ มาใช้ใน

การดำเนินงาน ทางธุรกิจได้ จะเป็นการช่วยเพิ่มสมรรถนะในการประกอบธุรกิจให้มีประสิทธิภาพได้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Xiong (2016) ที่พบว่าหากธุรกิจมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) มาใช้ในการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม และสามารถหลอมรวมเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ากับกลยุทธ์และกิจกรรมทางธุรกิจได้ จะทำให้เกิดการพัฒนาผลการดำเนินงาน การใช้สื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือในการทำการตลาด หรือที่เรียกว่าการตลาดออนไลน์ เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพของการดำเนินธุรกิจได้

จากผลการศึกษการปรับตัวในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มการแปรรูปและผลิตภัณฑ์อาหารในเขตภาคกลางตอนล่างนี้ นอกจากวิสาหกิจชุมชนเองต้องมีการปรับตัวทั้งด้านการบริหารจัดการ ด้านวัตถุดิบ ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านแรงงานแล้ว การปรับตัวในเรื่องของด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยที่ และด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมก็เป็นสิ่งที่วิสาหกิจชุมชนต้องตระหนักและให้ความสำคัญด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชนควรให้การสนับสนุนให้ประธานและสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองในการเข้าร่วมฝึกอบรมพัฒนาความรู้ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติในสิ่งที่วิสาหกิจชุมชนต้องการ เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการทำการตลาด การใช้เทคโนโลยีในการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การวางแผนการตลาด และการจัดทำบัญชีที่ทันสมัย แนวโน้มของรูปแบบการบริหารจัดการในช่วงวิถีชีวิตถัดไป (Next Normal) ที่ได้ศึกษานี้จะเป็นแนวทางนำไปสู่การบริหารจัดการยุคเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Human Resource หรือ Digital HR) เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัลในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) และผลกระทบจากวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งส่งผลทั้งต่อการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคม ทุกองค์กรทั้งภาครัฐ ธุรกิจ ต่อภาครัฐ เอกชน ภาคธุรกิจในทุกระดับ ไม่เว้นแม้แต่วิสาหกิจชุมชนที่ต่างได้รับผลกระทบและจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดได้อย่างเข้มแข็งในยุคชีวิตวิถีถัดไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มที่ยังประสบปัญหาหรือเพิ่งเริ่มต้นดำเนินการ เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเหล่านั้นสามารถดำเนินงานได้อย่างเข้มแข็งต่อไปในระยะยาวได้

1.2 วิสาหกิจชุมชนควรร่วมกันจัดทำแผนด้านการพัฒนากลุ่มในระยะยาว โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีกระบวนการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของวิสาหกิจชุมชน ว่ามีความต้องการและจะพัฒนาไปในด้านใดตามลำดับความสำคัญเพื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีแนวทางในการสร้างประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2561). รายงานจำนวนและสมาชิกของวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่อนุมัติการจดทะเบียนแล้วจำแนกตามพื้นที่ตั้งประเทศ. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2565, จาก http://smce.doae.go.th/smce1/report/report_smce_member.php
- กศิพัญญ์ ทองแกม และ โฉมสิต แพงสร้อย. (2562). ปัญหาและแนวทางส่งเสริมการขายสินค้าโอท็อปบนตลาดออนไลน์เชิงพุทธในจังหวัดอุดรธานี. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศ*, 6(9), 4627-4644.
- กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2563). รายงานจำนวนวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร. สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2563, จาก <http://smce.doae.go.th/aboutus.php>
- กังสดาล กนกหงษ์. (2561). แนวทางการพัฒนาและการจัดการเครือข่ายของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนพืช ผักอินทรีย์ จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*, 6(2), 261-284.
- ณัฐชรัส แพกุล, วรณดี สุทธินิรากร และ ภัทรวรรณ จีรพัฒน์ธนธร. (2564). การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนการแปรรูปอาหาร จังหวัดนครนายก. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยนครพนม*, 11(3), 343-356.
- ดุขฎี นาคเรือง, สุธิดา วัฒนยืนยง และ นุชนา เลขาจิตร. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดยะลา. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 9(17), 69-77.
- ทศพร แก้วขวัญไกร. (2560). การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบความอยู่รอดการจัดการกลุ่มชุมชนทอผ้าไหม อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ*, 5(2), 67-86.
- นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ และชนตติ พุ่มพุกษ์. (2565). ทางรอดและแนวทางการปรับตัวของวิสาหกิจชุมชนแนววิถีใหม่หลังวิกฤติ COVID-19 ของไทย. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศ*, 9(1), 1-9.
- นันทินา โชติพิทยานนท์. (2566). การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวโอท็อปนวัตกรรมเพื่อคุณภาพชีวิตประชาชน. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 12(2), 14-27.
- วรวิทย์ ประสิทธิ์ผล, อรมน ปั่นทอง, จุฑาทิพย์ พหลภาคย์ และ ขวัญมิ่ง คำประเสริฐ. (2563). การพัฒนาศักยภาพการประกอบการธุรกิจชุมชน กรณีธุรกิจชุมชนหมู่บ้านเลิศอุบล เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 14(32), 125-140.
- ศรินทร์ เลียงจินดาถาวร และ เขมิกา แสนโสม. (2560). รูปแบบการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนบนพื้นฐานทรัพยากร. (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุธีรา อะทะวงษา และนางนุช กันทะชัย. (2563). องค์ประกอบของศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนของจังหวัดเชียงราย. *วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ*, 9(2), 96-116.
- สุภาพร เพชรรัตน์กุล, ชัชวาล แสงทองล้วน, กาญจนา พันธุ์เอี่ยม และ อธิษฐ์ สิริวิศรา. (2566). การพัฒนากลยุทธ์การตลาดสำหรับวิสาหกิจชุมชนในกลุ่มประเภทอาหารแปรรูปจากสับปะรด ในเขตภาคกลางตอนล่าง กลุ่ม 2. *Journal of Academic for Public and Private Management*, 5(1), 64-82.

- เสกสันต์ พันธุ์บุญมี. (2564). *Digital Transformation จาก New Normal สู่ Next Normal*. สืบค้น เมื่อ 23 มกราคม 2564, จาก <https://www.depa.or.th/th/article-view/digital-transformation-new-normal-next-normal>
- อรณิชา ฮวบหิน, รุจศิริ สัญลักษณ์, บุศรา ลิ้มนิรันดกุล และ พรสิริ สืบพงษ์สังข์. (2564). การพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารในจังหวัดสิงห์บุรี. *วารสารผลิตกรรมการเกษตร*, 3(3), 43-56.
- Xiong, J. (2016). *Understanding the role of information technology for sustainable development in small businesses and micro-enterprises*. (Dissertation Degree of Doctor of Philosophy, University of Nebraska, Nebraska).

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จัดพิมพ์โดย

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
เลขที่ 1 ถนนอุทกวงนอก แขวงวชิระ เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์ : 0 2160 1280 เว็บไซต์ : <https://hs.ssu.ac.th>